

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2006

Zuzana Kažimírová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Hlavní specializace: Mezinárodní obchod

**Slovenská rozvojová spolupráca a jej
výzvy v komparácii so švédskym
modelom rozvojovej spolupráce**

Vypracovala: Zuzana Kažimírová

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Lenka Adamcová, CSc.

Prehlásenie:

Prehlasujem, že diplomovú prácu na tému

„Slovenská rozvojová spolupráca a jej výzvy v komparácii so švédskym
modelom rozvojovej spolupráce“

som vypracovala samostatne. Použitú literatúru a podkladové materiály
uvádzam v priloženom zozname literatúry.

V Prahe dňa 30. novembra 2006

Podpis

Pod'akovanie

Rada by som za poskytnuté odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce pod'akovala jej vedúcej, PhDr. Lenke Adamcovej, CSc.

Ďalej by som sa týmto chcela pod'akovať pánovi Vladimírovi Bujalkovi, vedúcemu oddelenia pre programové krajiny oficiálnej rozvojovej pomoci Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a Martine Šteliarovej za odborné rady a konzultácie pri spracovaní tejto témy.

V Prahe, 30.novembra 2006

Zuzana Kažimírová

Obsah

<i>Úvod</i>	7
1. Východiská slovenskej rozvojovej spolupráce	10
1.1 Vývoj slovenskej rozvojovej spolupráce	10
1.1.1 Stručná história poskytovania rozvojovej pomoci Slovenskou republikou do roku 2002	10
1.1.2 Budovanie nového mechanizmu rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky v rokoch 1999 – 2002	11
1.1.3 Súčasný mechanizmus rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky od roku 2003	15
1.2 Strategické východiská, teritoriálne a sektorové priority slovenskej rozvojovej spolupráce	18
1.2.1 Ciele a princípy slovenskej rozvojovej spolupráce	18
1.2.2 Sektorové zameranie slovenskej rozvojovej spolupráce	20
1.2.3 Teritoriálne zameranie slovenskej rozvojovej spolupráce	22
1.2.4 Programová krajina Srbsko a Čierna Hora	23
1.2.5 Projektové krajiny	29
2. Výzvy v slovenskej rozvojovej politike po dvojročných skúsenostiach jej fungovania, komparácia so švédskym modelom	36
2.1 Reforma inštitucionálneho rámca	36
2.1.1 Štruktúra riadenia slovenskej rozvojovej pomoci	36
2.1.2 Štruktúra riadenia švédskej rozvojovej pomoci	43
2.1.3 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu inštitucionál- nej štruktúry	46
2.2 Plnenie medzinárodných záväzkov	49
2.2.1 Slovenská republika a plnenie medzinárodných záväzkov	51
2.3.2 Plnenie medzinárodných záväzkov na príklade Švédska	53
2.2.3 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu v oblasti koherencie jednotlivých politík	57

2.2.4 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu v oblasti verejného povedomia	58
2.2.5 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu v oblasti multilaterálnej spolupráce	60
<i>Záver</i>	65
<i>Zoznam skratiek použitých v texte</i>	70
<i>Zoznam prameňov a literatúry</i>	72
<i>Zoznam príloh</i>	76

*„...No need for greed or hunger
A brotherhood of man
Imagine all the people
Sharing all the world...
You may say I'm a dreamer
But I'm not the only one
I hope some day you'll join us
And the world will live as one”*

*IMAGINE
(John Lennon)*

Úvod

Podľa údajov Svetovej banky z roku 2003, zo 6 miliárd ľudí na svete vlastní 80 percent hrubého domáceho produktu len jedna miliarda v bohatom svete, zatiaľ čo štvrtina populácie v rozvojových krajinách žije pod hranicou chudoby. Za menej než 1 dolár denne žije viac než 1,2 miliardy ľudí (čo je viac než 1/5 svetovej populácie), ďalšie dve miliardy žijú za menej než 2 doláre na deň. Podvýživou trpí zhruba 1,1 miliardy ľudí. Viac ako šestina ľudstva nemá prístup k pitnej vode. Približne rovnaký počet je bez domova alebo len s nedostatočným prístreším a nemá prístup k zdravotnej starostlivosti. Faktom je, že na svete žijú ľudia, ktorí potrebujú akútnu pomoc takmer vo všetkých oblastiach života, počnúc zdravím, stravou, bývaním a základným vzdelaním. Sociálno-ekonomické či politické rozdiely medzi krajinami sú príčinou nelegálnej migrácie, napätia a ozbrojených konfliktov. Mnohí ľudia denne strácajú príbytky, denne sú porušované ich základné ľudské práva, trpia rôznymi chorobami, dôsledkami vojnových konfliktov, ale aj povojnových kríz a sú skúšaní diktátorským režimom. V súčasnom globalizovanom svete, kde problémy v jednej krajine ovplyvňujú negatívne aj situáciu v inej krajine, je akútnosť potreby riešenia problémov rozvojových krajín čoraz frekventovanejšou témou medzinárodného spoločenstva. Konceptia rozvojovej pomoci alebo rozvojovej spolupráce má v dnešnom globálnom svete hlboký zmysel a odôvodnenie a je jednou z najdôležitejších súčastí zahraničnej politiky vyspelých štátov sveta.

Záujem Slovenska zaradiť sa medzi vyspelé krajiny sveta a byť vnímané ako ich súčasť stále rastie. To sa prejavilo i nedávnym vstupom Slovenska do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len OECD) a do euroatlantických štruktúr, čím sa Slovenská republika prihlásila k cieľom týchto zoskupení, medzi ktoré explicitne patrí aj podpora

ekonomického rozvoja. Z členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách a jej prístupia k medzinárodným dokumentom vyplýva okrem plnenia záväzkov a prísľubov aj nutnosť zladenia svojich aktivít s medzinárodnou donorskou komunitou. Okrem plnenia medzinárodných záväzkov medzi základné motívy poskytovania rozvojovej pomoci Slovenskou republikou patria aj morálne záväzky a spoluzodpovednosť Slovenska za globálny vývoj. Dôležitosť a nutnosť existencie komplexného a fungujúceho mechanizmu rozvojovej spolupráce ako súčasť slovenskej zahraničnej politiky nadobúda stále väčší význam. Preto som si za tému svojej diplomovej práce vybrala práve problematiku rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky. Cieľom diplomovej práce je charakterizovať súčasný stav Slovenskej republiky v poskytovaní rozvojovej pomoci, zhodnotiť jej potenciál a význam ako pre rozvojové krajiny tak aj pre Slovensko samotné a poukázať na problémy a výzvy, s ktorými bude musieť Slovenská republika ešte zápasiť, aby si vo svete tradičných donorov rozvojovej pomoci vybudovala svoje pevné miesto. Ďalším cieľom diplomovej práce je na príklade úspešného švédskeho modelu rozvojovej spolupráce vyvodiť závery, ktoré by Slovenská republika mohla aplikovať na domáce pomery a tým dôjsť k naplneniu týchto výziev, ktoré pred ňou v budúcnosti ešte stoja.¹

Diplomová práca je rozdelená do dvoch veľkých tematických kapitol. Prvá kapitola je venovaná východiskám slovenskej rozvojovej spolupráce. V rámci jednotlivých podkapitol je podaný stručný obraz slovenskej rozvojovej spolupráce z obdobia socialistického režimu, jej nasledujúci vývoj počas transformácie Slovenskej republiky na tržnú ekonomiku až do súčasnej podoby, ktorý je popísaný cez postupný vývoj inštitucionálneho, finančného a legislatívneho rámca. Prvá kapitola súčasne popisuje základné motívy, ciele, priority a princípy slovenskej rozvojovej spolupráce a jej sektorové a teritoriálne zameranie.

Druhá kapitola diplomovej práce je venovaná výzvam v slovenskej rozvojovej spolupráci s tým, že poukazuje na švédsky model rozvojovej spolupráce. Švédsko som si vybrala ako vzorový príklad úspešného medzinárodného rozvojového donora, zo skúsenosti ktorého by mohlo pri budovaní svojho systému rozvojovej spolupráce významne profitovať aj Slovensko, keby dané skúsenosti švédskeho modelu vedelo vhodne implementovať na domáce pomery. Druhá kapitola popisuje výzvy Slovenskej republiky v oblasti budovania inštitucionálneho rámca slovenskej rozvojovej pomoci a v oblasti naplňovania medzinárodných záväzkov, ku ktorým sa Slovensko zaviazalo na pôde Organizácie spojených národov (ďalej len OSN) či Európskej únie (ďalej len EÚ). Druhá kapitola súčasne v stručnosti popisuje aktivity

---

¹ Stručný prehľad o slovenskej a švédskej rozvojovej pomoci podáva Príloha č.1 a Príloha č.2

Švédska v týchto oblastiach, ktoré by pre Slovenskú republiku mohli predstavovať inšpiráciu pri naplňovaní daných výziev a zefektívnení celého rozvojového mechanizmu.

V priebehu písania diplomovej práce som použila deskriptívnu metódu, ktorú som využila na podrobnú charakteristiku problematiky rozvojovej pomoci na Slovensku a metódu analýzy a syntézy nahromadených dát a informácií. V druhej kapitole som použila porovnávaciu metódu, kde som porovnávala mechanizmy rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky a Švédska a využívaním metódy indukcie som vyvodzovala závery, ktoré by mohli plynúť pri aplikácii švédskeho modelu rozvojovej spolupráce na slovenské pomery.

Vzhľadom k tomu, že mechanizmus rozvojovej pomoci ako súčasť slovenskej zahraničnej politiky je ešte len vo svojej počiatočnej fáze a nedávno spustené bilaterálne projekty ešte len teraz začínajú prinášať svoje prvé výsledky, neexistuje zatiaľ na Slovensku dostatok odbornej literatúry venujúcej sa komplexne slovenskej rozvojovej problematike. Z tohto dôvodu som pri písaní diplomovej práce viac menej využívala internetové zdroje a to najmä stránky Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a materiály určené pre rokovania vlády Slovenskej republiky zaoberajúce sa rozvojovou agendou. Významnou pomocou boli aj konzultácie so zamestnancami odboru rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a to menovite s vedúcim oddelenia pre programové krajiny oficiálnej rozvojovej pomoci pánom Vladimírom Bujalkom a Martinou Šteliarovou. Prínos mojej diplomovej práce by mal preto spočívať v poskytnutí komplexného pohľadu na rozvojovú spoluprácu Slovenskej republiky v prehľadnej a ucelenej forme.

1. Východiská slovenskej rozvojovej spolupráce

1.1 Vývoj slovenskej rozvojovej spolupráce

1.1.1 Stručná história poskytovania rozvojovej pomoci Slovenskou republikou do roku 2002

Tradičia rozvojovej pomoci Slovenskej republiky napriek tomu, že v súčasnosti sa Slovensko zaraďuje do skupiny tzv. novo vznikajúcich donorských krajín (emerging donor countries), nie je nová. V minulosti, pred rokom 1989, Slovenská republika v rámci Československa poskytovala pomerne významnú pomoc 124 rozvojovým krajinám sveta, z ktorých 36 patrilo do skupiny najmenej rozvinutých krajín.² Z hľadiska podielu pomoci na hrubom národnom dôchodku (0,7 - 0,9 %) patrilo Československo k najväčším darcom. Rozvojová pomoc sa však viac-menej uskutočňovala pod vplyvom politiky socialistických krajín s cieľom nielen pomáhať menej rozvinutým krajinám, ale i ideologicky formovať režimy danej krajiny v smere preberania socialistických princípov. Medzi krajiny, ktorým sa poskytovala pomoc, patrili väčšinou krajiny sympatizujúce s myšlienkami socialistickej ideológie, ako Vietnam, Kuba, Etiópia, Líbya, Nikaragua a iné, a pomoc de facto predstavovala poskytnutie finančných prostriedkov komunistickým alebo robotníckym stranám týchto krajín, resp. ich stranickým elitám. Rozvojová pomoc vtedajšej Československej socialistickej republiky mala mnoho foriem. Jej hlavnou časťou bola hmotná pomoc, ktorú predstavovali napr. dodávky potravín, liekov, pracovného náradia, pomôcok pre výučbu. Ďalšou formou bola technická pomoc, ktorú predstavovalo vysielanie odborníkov, zriaďovanie výcvikových a učebných zariadení a prijímanie štážístov. Významným prvkom rozvojovej pomoci bolo poskytovanie štipendií zahraničným študentom, pričom sa jednalo až o 850 štipendijných miest ročne.³ Financovali sa veľké investície v rôznych priemyselných odvetviach a poľnohospodárstve, infraštruktúrne projekty a iné sektorové programy, dochádzalo k zavádzaniu nových odrôd a rozširovaniu zavlažovacích plôch a k výstavbe veľkých závodov, z ktorých sa získavali vzácne palivá a suroviny. Z dôvodu absencie tržných cien, netransparentnosti presunov finančných prostriedkov a neexistencie metodického vykazovania rozvojovej pomoci je ťažko

---

² Szép, A.: Oficiálna rozvojová pomoc Európskej únie a Slovensko. Medzinárodné otázky 2005/2, 2.ročník. s. 10

³ Benč. V.: Ekonomické aspekty rozvojovej spolupráce. Rozvojová pomoc a spolupráca – výzvy a perspektívy. s. 76

vytvoriť dostatočnú základňu pre porovnanie objemu rozvojovej pomoci vtedy a dnes.

Po roku 1989 ešte v rámci Československa boli prakticky zrušené všetky programy rozvojovej pomoci starého typu. Toto obdobie od vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 až do roku 1998 môžeme z hľadiska problematiky rozvojovej pomoci a spolupráce charakterizovať ako *inerčné obdobie*⁴, kedy aktivity v oblasti rozvojovej pomoci pretrvávali hlavne v nadväznosti na predchádzajúce obdobie a to predovšetkým v rezorte školstva (poskytovaním štipendií zahraničným študentom), ministerstva zahraničných vecí (v podobe finančných príspevkov do medzinárodných organizácií) a v oblasti humanitárnej pomoci. Celkovo však v tomto období dominoval prístup recipientskej krajiny, ktorá bola príjemcom zahraničnej pomoci určenej na transformáciu. Tomuto faktu zodpovedali aj opatrenia a štruktúry na strane ústredných orgánov štátnej správy. To dobre znázorňuje aj vznik a pôsobenie *Medzirezortnej komisie pre koordináciu zahraničnej rozvojovej pomoci a spolupráce pri ministerstve zahraničných vecí*. Komisia bola zriadená na základe uznesenia vlády SR č. 100 zo dňa 9. februára 1993. Hoci komisia mala na starosti aj poskytovanie aktívnej rozvojovej pomoci, činnosť komisie sa sústreďovala predovšetkým na prijímanie pasívnej zahraničnej pomoci a to hlavne z dôvodu neexistencie koncepcie aktívnej rozvojovej pomoci a nedostatku finančných prostriedkov na jej zabezpečovanie. Jej účelom bolo najmä prispievať k systému realizácie pomoci EÚ smerovanej na Slovensko. Delimitáciou prostriedkov PHARE EÚ na Úrad vlády Slovenskej republiky od roku 1996 jej existencia a funkčnosť stratili vo veľkej miere na opodstatnenosti. Náročný proces transformácie na tržné hospodárstvo po roku 1989 premenil Slovensko z donorskej krajiny na príjemcu zahraničnej pomoci a následne ho priviedol do duálnej pozície poskytovateľa i príjemcu.

1.1.2 Budovanie nového mechanizmu rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky v rokoch 1999 - 2002

Od roku 1999 do roku 2002 môžeme hovoriť o *transformačnom období*⁵, kedy spolu so stabilizáciou ekonomickej a politickej situácie na Slovensku a úspešným zavŕšením prístupového procesu do OECD koncom roku 2000 spolu s výrazným posunom v oblasti európskej integrácie sa do popredia zahraničnopolitickej agendy Slovenskej republiky znovu dostávali otázky rozvojovej pomoci a spolupráce. V tomto kontexte bolo na prvý pohľad zrejmé, že ministerstvo zahraničných vecí nielenže nedisponuje primeranými štruktúrami a kvalifikova-

---

⁴ Rusnák, U., Szép, A. a Brzica, D.: Rozvojová pomoc a spolupráca. s. 116

⁵ Tamtiež. s. 117

ným personálom, ale nemá ani celkový prehľad o prebiehajúcich aktivitách v rámci ostatných rezortov. Prvým krokom transformácie uvedeného stavu zo strany ministerstva zahraničných vecí bolo vypracovanie **Koncepcie rozvojovej pomoci**⁶. Tento materiál, všeobecného charakteru, v stručnosti obsahoval popis súčasnej situácie v poskytovaní rozvojovej pomoci Slovenskom a východiská návrhu systému oficiálnej rozvojovej pomoci. V zmysle schválenej koncepcie Slovenský inštitút medzinárodných štúdií (príspevková organizácia zriadená Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky) vypracoval **Chartu aktívnej rozvojovej pomoci a spolupráce Slovenskej republiky**, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 1083 zo dňa 8. decembra 1999. Táto Charta je považovaná za základný politický dokument obsahujúci základné ciele, princípy, formy a spôsoby poskytovania rozvojovej pomoci. Slovenská republika v nej zdôrazňuje, že rozvojovú pomoc vníma ako jeden z nástrojov presadzovania cieľov svojej zahraničnej politiky. Základné ciele rozvojovej pomoci vymedzuje v troch nasledujúcich oblastiach:

1. *v ekonomicko-sociálnej oblasti* sú základnými cieľmi podpora trvalo-udržateľného rozvoja s dôrazom na riešenie problémov životného prostredia a boj proti chudobe;
2. *v kultúrno-historickej oblasti* sú základnými cieľmi podpora kultúrnych a rozvojových väzieb Slovenskej republiky s tradičnými a novými donormi, ktoré by mali napomôcť ďalšiemu rozvoju krajín prijímajúcim rozvojovú pomoc;
3. *v politickej oblasti* sú základnými cieľmi podpora mieru, rovnoprávnosti, demokracie, základných ľudských práv a slobôd atď.

Ako základné princípy slovenskej rozvojovej pomoci Charta vymedzuje:

1. *solidaritu a spoluzodpovednosť Slovenska za globálny vývoj*;
2. *komplexnosť*, čo znamená, že Slovenská republika by do aktivít poskytovania rozvojovej pomoci mala zahrnúť celú slovenskú spoločnosť od súkromných osôb cez akademický sektor až po mimovládne organizácie a podnikateľský sektor. Princíp komplexnosti ďalej znamená aj zapojenie prijímajúcej krajiny do procesu rozvojovej spolupráce;
3. *flexibilitu*, ktorá zdôrazňuje nutnosť pružne reagovať na meniace sa potreby prijímajúcich krajín a možností Slovenskej republiky a tomu dostatočne prispôbiť systém poskytovania rozvojovej pomoci;

---

⁶ Schválená uznesením vlády SR č. 593/1999 zo dňa 7.7.1999.

4. *konceptnosť*, ktorá vyjadruje snahu Slovenskej republiky realizovať svoju rozvojovú spoluprácu v súlade s dlhodobými cieľmi slovenskej zahraničnej a hospodárskej politiky pri zohľadnení záujmov svetového spoločenstva.⁷

Z pohľadu inštitucionálneho zabezpečovania rozvojovej pomoci v tomto období, táto bola plánovaná a realizovaná samostatne jednotlivými ministerstvami a ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré však neboli efektívne koordinované. To sa prejavilo v celkovej nesyستémovosti a neefektívnosti tejto pomoci. Chýbali jasne stanovené teritoriálne a sektorové priority a problémom bol i nedostatok odborníkov profilujúcich sa v tejto problematike. Do roku 2002 síce Slovenská republika poskytovala rozvojovú pomoc do zahraničia, avšak neexistovala žiadna metodika jej vyhodnocovania, ktorá by bola kompatibilná s medzinárodne akceptovanými metodikami používanými v OECD. Vzhľadom na neznalosť smerníc OECD pre vykazovanie poskytnutej pomoci často krát ani samotné subjekty nevedeli, že vlastne poskytujú rozvojovú pomoc. Z dôvodov radu nedostatkov vznikajúceho systému, či už v oblasti jeho inštitucionálneho zabezpečenia alebo v oblasti štatistického vykazovania objemu rozvojovej pomoci, bolo rozhodnuté vytvoriť nový mechanizmus rozvojovej pomoci a spolupráce, kompatibilný v základných princípoch s praxou v krajinách OECD. Návrh uvedeného *Mechanizmu poskytovania vládnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky* schválila vláda uznesením č. 223/2001 zo dňa 7. marca 2001. Na jeho základe bol vytvorený *Koordinačný výbor pre rozvojovú pomoc* pri Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky, ktorý nahradil do tej doby pôsobiacu medzirezortnú komisiu. V rokoch 2001-2002 Výbor rozhodol o celkovom smerovaní oficiálnej rozvojovej pomoci, legislatívnej báze, stanovení teritoriálnych a sektorových priorít, spresnil inštitucionálnu štruktúru a vzájomné vzťahy medzi jej jednotlivými článkami. Dotváraním systému budovania rozvojovej pomoci Slovenskej republiky do konca roku 2002 bolo aj vypracovanie *Správy o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v rokoch 1999 a 2000 a návrh východísk Národného programu oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2002*. Na základe tejto správy vláda Slovenskej republiky odsúhlasila prebratie metodických pravidiel pre štatistické výkazníctvo oficiálnej rozvojovej pomoci vypracované Výborom OECD pre rozvojovú pomoc (ďalej len DAC/OECD) za účelom efektívneho riadenia a uplatňovania národných programov poskytovanej oficiálnej rozvojovej pomoci. To predstavovalo rúzne vykročenie na ceste programovo poskytovanej rozvojovej pomoci v súlade so zahranično-politickými cieľmi Slovenska.

Z pohľadu finančného rámca, do konca roku 2001 v štruktúre štátneho rozpočtu Slo-

---

⁷ Charta aktívnej rozvojovej pomoci a spolupráce Slovenskej republiky.

venskej republiky (v rozpočtových kapitolách jednotlivých ministerstiev, ani v kapitole Všeobecná pokladničná správa) neexistovala rozpočtová položka pre oficiálnu rozvojovú pomoc. Finančné prostriedky na projekty, resp. programy charakteru rozvojovej pomoci realizované jednotlivými ministerstvami, získavali rezorty na základe požiadavky pri zostavovaní návrhu rozpočtu na nadchádzajúci rok, avšak vykazovali ich v rámci iných položiek. Pri zúčtovaní so štátnym rozpočtom boli výdavky na rozvojovú pomoc vykazované vo viacerých položkách podľa ich charakteru. Systém finančných tokov vyčleňovaných každoročne na zabezpečenie rozvojovej pomoci neplnil požiadavky dostatočnej transparentnosti, jednoduchej odpočítateľnosti, priamej kontroly a vyhodnocovania efektívnosti vynaložených prostriedkov. V roku 2002 došlo k prvej fáze zmeny finančného rámca a to k prehodnoteniu objemov finančných prostriedkov v závislosti od stanovenia teritoriálnych a sektorových priorít celkového programu rozvojovej pomoci Slovenskej republiky. Pre rok 2002 bola vytvorená položka pre rozvojovú pomoc v kapitole štátneho rozpočtu Všeobecná pokladničná správa, ktorá bola použitá na realizáciu rozvojových projektov v roku 2002, či už samosprávami, mimovládnyimi organizáciami alebo ďalšími subjektmi. Projekty sa začali predkladať vláde Slovenskej republiky ministerstvom zahraničných vecí na základe výberového konania realizovaného koordinácnym výborom.

Pri budovaní mechanizmu poskytovania rozvojovej pomoci v tomto období dôležitú úlohu zohrali niektoré mimovládne organizácie a samosprávne orgány. Okrem domácich aktérov významnú úlohu zohrali hlavne dve medzinárodné donorské organizácie: Regionálne stredisko rozvojového programu OSN so sídlom v Bratislave a Kanadská medzinárodná rozvojová agentúra (ďalej len CIDA). Vychádzajúc zo snahy pomôcť tzv. vznikajúcim donorským krajinám z východnej Európy a reagujúc na existujúci dopyt po odbornej pomoci z ich strany, obidve organizácie pripravili špeciálne programy na vybudovanie kapacít na poskytovanie rozvojovej pomoci. V obidvoch prípadoch išlo o technickú pomoc pri sformulovaní myšlienok a koncepcií mechanizmu a o prípravu ľudských kapacít. Cieľom bolo vybudovať také mechanizmy na poskytovanie pomoci v týchto krajinách, ktoré sú kompatibilné so štandardnými mechanizmami vyspelých donorských krajín.

1.1.3 Súčasný mechanizmus rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky od roku 2003

Zatiaľ čo z hľadiska vytvorenia súčasného systému rozvojovej pomoci boli v rokoch 1999 a 2002 vytvorené základné predpoklady pre vybudovanie systému a spustenie celého

mechanizmu poskytovania rozvojovej pomoci, rok 2003 predstavoval určité dovŕšenie snáh budovania komplexného mechanizmu poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci a možnosť plného spustenia bilaterálnych projektov v rozvojových krajinách. Došlo k rozšíreniu rámca predchádzajúcej pomoci o koncepčný prístup a ďalšie finančné prostriedky na programy a projekty a Slovenská republika tým nastúpila *rastovú fázu*⁸ poskytovania rozvojovej pomoci. Do roku 2002 bola pomoc poskytovaná prevažne formou dobrovoľných príspevkov do medzinárodných organizácií, prostredníctvom špecializovaných programov (napr. štipendiá) a formou humanitárnej pomoci. V štátnom rozpočte nebola v predchádzajúcom období vyčlenená položka na viazanú rozvojovú pomoc určenú vybraným prioritným krajinám. V roku 2003 došlo k významnému posunu v oblasti budovania inštitucionálneho, finančného a legislatívneho rámca slovenskej rozvojovej pomoci. O zmene inštitucionálneho rámca podrobnejšie pojednáva druhá kapitola.

Zmenou finančného rámca v roku 2003 došlo k vytvoreniu samostatného programu 05T „program oficiálnej rozvojovej pomoci“ v štátnom rozpočte. Financovanie oficiálnej rozvojovej pomoci sa od roku 2003 realizuje prostredníctvom rozpočtu verejnej správy a prostredníctvom finančných operácií štátnych finančných aktív.

1.) Z rozpočtu verejnej správy sa financujú (viď schému č. 1):

✦ *medzirezortný program 05T - Oficiálna rozvojová pomoc*

Od roku 2003 existuje v rámci štátneho rozpočtu Slovenskej republiky Program oficiálnej rozvojovej pomoci 05T, ktorého gestorom je ministerstvo zahraničných vecí. Vyčlenené finančné prostriedky v rámci tohto programu pokrývajú nielen Program oficiálnej rozvojovej pomoci ministerstva zahraničných vecí (podprogram 05T0A), ale aj ostatné položky rezortov definované ako oficiálna rozvojová pomoc. V súčasnosti sú účastníkmi programu ministerstvo zahraničných vecí, ministerstvo školstva, ministerstvo vnútra, ministerstvo pôdohospodárstva a ministerstvo životného prostredia. Prostriedky na plnenie stanovených cieľov svojich podprogramov relevantné kapitoly zabezpečujú v rámci svojho schváleného rozpočtu výdavkov na príslušný rok. Podprogram 05T0A sa zameriava len na tú časť slovenskej rozvojovej pomoci, v ktorej Slovensko vystupuje ako aktívny partner rozvojových krajín; to znamená na bilaterálnu pomoc Slovenskej republiky v rámci financovania projektov a iných aktivít slovenských subjektov prostredníctvom fondu Bratislava – Belehrad a Trustového fondu. Konkrétne využitie rozpočtu, ktorý v rámci programu 05T dostáva do svojej rozpočtovej

---

⁸ Rusnák, U., Szép, A. a Brzica, D.: Rozvojová pomoc a spolupráca. s. 117.

kapitoly ministerstvo zahraničných vecí stanovuje Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na jednotlivé roky.

✦ *multilaterálne príspevky, ktoré nie sú zahrnuté do programu 05T ODA*

Časť multilaterálnych príspevkov Slovenskej republiky je klasifikovaná ako oficiálna rozvojová pomoc, aj keď nie je súčasťou programu 05T. Jedná sa predovšetkým o príspevky do medzinárodných organizácií, programov, fondov a do multilaterálnych rozvojových agentúr. Najväčšou položkou sú príspevky do špecializovaných medzinárodných organizácií a programov OSN.

✦ *ostatné výdavky oficiálnej rozvojovej pomoci*

V tejto kategórii sú započítané výdavky rezortov, ktoré nie sú účastníkmi programu 05T, ale ich aktivity majú v zmysle smernice charakter rozvojovej pomoci. Napr. poskytovanie štipendií pre zahraničných študentov z rozvojových krajín ministerstvom školstva alebo niektoré aktivity ministerstva obrany, ministerstva hospodárstva, technické školenia expertov z Úradu pre jadrový dozor a i.

✦ *administratívne výdavky*

Ako oficiálna rozvojová pomoc sa započítavajú administratívne náklady vynakladané v rámci poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci predovšetkým z rozpočtu kapitol ústredných orgánov štátnej správy napr. v súvislosti s realizáciou azylovej politiky.

2.) Z výdavkových operácií štátnych finančných aktív sa financujú:

✦ *odpustenie pohľadávok* rozvojovým krajinám v rámci zapojenia Slovenskej republiky do Iniciatívy veľmi zadlžených chudobných krajín (Heavily Indebted Poor Countries; ďalej len HIPC)⁹

---

⁹ Medzinárodný menový fond (ďalej len MMF) a Svetová banka (ďalej len SB) vytvorili v roku 1996 Iniciatívu pre poskytovanie zvláštneho typu pomoci pre veľmi zadlžené chudobné krajiny, pre ktoré nepostačujú len tradičné mechanizmy aplikované pri odpúšťaní dlhov. Iniciatíva HIPC zahŕňa multilaterálne i bilaterálne dlhy. Aby krajina mohla byť považovaná za oprávnenú získať pomoc v rámci Iniciatívy HIPC, musí spĺňať niekoľko kritérií, najmä:

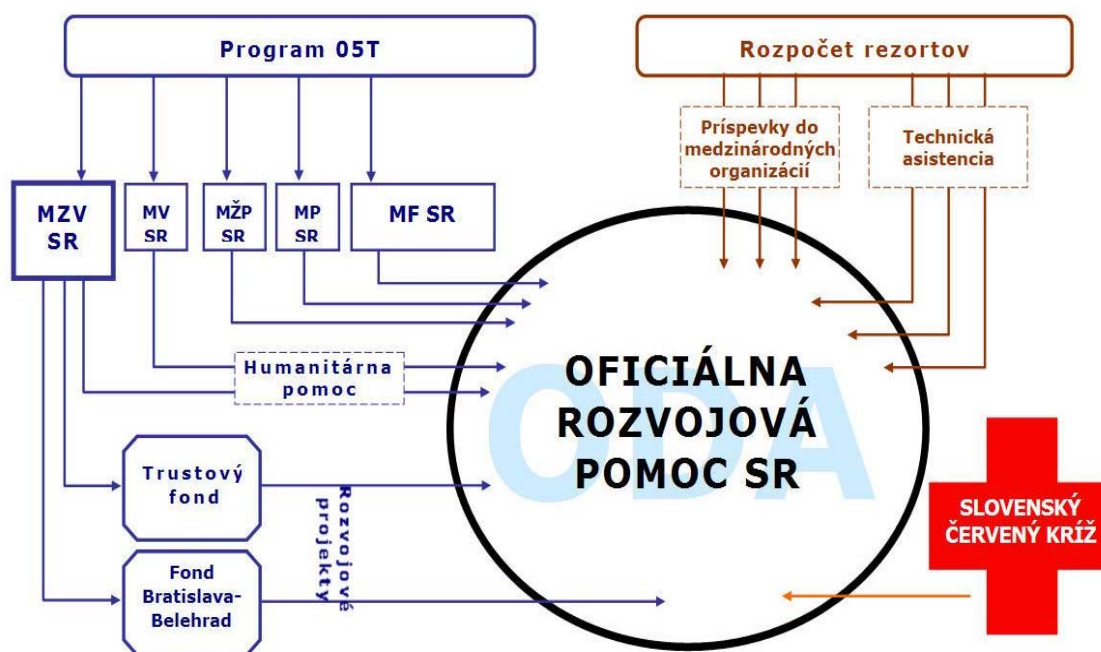
- čeliť neudržateľnému dlhovému zaťaženiu, mimo dostupných mechanizmov pre odpustenie dlhov;
- prejavíť úsilie pre reformy prostredníctvom programov podporovaných MMF a SB.

Za hlboko zadlžené krajiny považuje SB 41 štátov (33 v Afrike: *Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Čad, Etiópia, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Keňa, Kongo, demokratická republika, Kongo, republika, Libéria, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauretánia, Mozambik, Nigéria, Pobrežie Slonoviny, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Somálsko, Stredoafriická republika, Sudán, Sv. Tomáš a Princov ostrov, Tanzánia, Togo, Uganda, Zambia*; 4 v Latinskej Amerike: *Bolívia, Guyana, Honduras, Nikaragua* a 4 v Ázii: *Jemen, Laos, Myanmar, Vietnam*). Všetky krajiny žiadajúce pomoc v rámci Iniciatívy HIPC musia počas prístupového procesu prijať národný Strategický dokument pre zníženie chudoby (Poverty Reduction Strategy Paper; ďalej len PRSP) a aspoň jeden rok realizovať implementáciu tejto stratégie. Odpustenie dlhov by mala sprevádzať snaha o

✦ percento výdavkov zo slovenského príspevku z vlastných zdrojov do rozpočtu EÚ.¹⁰

Schéma č. 1: Štruktúra financovania slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci z verejného rozpočtu od roku 2003

Prameň: MZV SR

V oblasti legislatívneho rámca poskytovania slovenskej oficiálnej pomoci bol vypracovaný základný strategický dokument *Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008*, ktorý bol prijatý vládou 5. júna 2003 uznesením č. 432/2003. V tomto dokumente sú špecifikované základné ciele, dôvody, princípy poskytovania, ako aj teritoriálne a sektorové priority slovenskej rozvojovej pomoci. Táto koncepcia je potom východiskom pre ďalšie dokumenty v päťročnom horizonte vrátane ročných Národných programov oficiálnej rozvojovej pomoci, bilaterálnych dohôd s rozvojovými krajinami, finančných smerníc, rozpočtov atď. V zmysle schválenej Strednodobej koncepcie *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci* spája ciele zahraničnej politiky Slovenskej republiky s jej predstavami a zámermi v rozvojovej spolupráci a stanovuje spôsob, akým si Slovenská republika vytvára

prísľub prijímateľskej krajiny, aby uvoľnené financie daná vláda využila na rozvojové ciele. Podľa prijatých pravidiel, po odpustení dlhov, by mala mať následná finančná spolupráca formu dotácií, nie pôžičiek.

¹⁰ V roku 2004 to bolo 4,68% celkového príspevku do rozpočtu EÚ a v roku 2005 4,82%.

vzťah s krajinami príjemcov. Určuje formy a mechanizmy použitia finančných prostriedkov, stanovuje výšku ročného záväzku Slovenskej republiky na rozvojovú spoluprácu, formu spolupráce s inými donormi a implementáciu jednotlivých komponentov. Národný program na jednotlivé roky rozdeľuje finančné prostriedky na dva komponenty: na komponent Trustového fondu a na komponent Fondu Bratislava – Belehrad.

1.2 Strategické východiská, teritoriálne a sektorové priority slovenskej rozvojovej spolupráce

1.2.1 Ciele a princípy slovenskej rozvojovej spolupráce

Pri poskytovaní rozvojovej pomoci Slovenská republika vychádza z piatich základných cieľov, ktoré boli stanovené v Strednodobej koncepcii oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2005. Tieto ciele boli stanovené tak, aby účasť Slovenskej republiky v donorských aktivitách bola účelná a efektívna nielen pre krajiny prijímajúce pomoc ale i pre Slovensko samotné. Medzi tieto **základné ciele** patrí:

1. *transfer slovenských skúseností a know-how,*

Tento cieľ je najvýznamnejšou komparatívnou výhodou Slovenska pri poskytovaní rozvojovej pomoci v porovnaní s tradičnými donormi. Jedná sa predovšetkým o transfer skúseností, ktoré vyplývajú z transformačného procesu po roku 1989 vo všetkých sférach spoločnosti (v oblasti politickej, ekonomickej, sociálnej atď.). V tejto oblasti Slovensko disponuje veľkým potenciálom, ktorý by mohol byť prospešný pre rozvojové krajiny.

2. *zapojenie slovenských expertov do medzinárodných rozvojových aktivít a mechanizmov;*
3. *zapojenie slovenských subjektov do medzinárodných rozvojových projektov;*
4. *rozšírenie ekonomickej spolupráce s rozvojovými krajinami;*
5. *pomoc slovenskej krajskej komunite, čo má dvojitý efekt, pretože slovenská krajská komunita žije i v krajinách, ktoré sú prijímateľmi rozvojovej pomoci.*

Poskytovanie slovenskej rozvojovej pomoci sa ďalej riadi všeobecnými **princípami a zása-**

dami ako sú:¹¹

1. *Špecializácia*

Špecializácia je jedným z najdôležitejších princípov slovenskej rozvojovej pomoci a to hlavne z toho dôvodu, že Slovenská republika disponuje relatívne limitovaným objemom finančných prostriedkov a ľudských zdrojov. Preto aby slovenská rozvojová pomoc nadobudla svoj zmysel a bola efektívna, je v prípade Slovenska dôležitá jej koncentrácia na dva až tri vybrané programové teritória a na limitovaný počet sektorov. Nutnosť špecializácie nevyplýva len z domácich podmienok Slovenska, ale je to aj všeobecný trend vo svete tradičných donorov.

2. *Centralizácia*

Zásada centralizácie sa týka najmä jednotného riadenia finančných tokov a rozhodovacích procesov súvisiacich s poskytovaním rozvojovej pomoci, ktoré bolo pridelené Ministerstvu zahraničných vecí, aby tak bola zabezpečená efektívnosť poskytovanej pomoci. Na druhej strane prostredníctvom koordinačného výboru by malo byť zabezpečené, aby do rozhodovacieho procesu boli zapojené všetky kompetentné organizácie a inštitúcie od ministerstiev a štátnych inštitúcií, cez mimovládne organizácie, akademický sektor až po zástupcov súkromného sektora.

3. *Programová orientácia*

Jedná sa o snahu postupne eliminovať samostatné projekty realizované v prijímajúcich krajinách a nahradiť ich programovým prístupom.

4. *Využívanie komparatívnych výhod Slovenskej republiky*

Táto zásada je dôležitá pri snahe zharmonizovať potreby rozvojových krajín s potenciálom Slovenskej republiky, aby bola slovenská rozvojová pomoc zaujímavá a opodstatnená pre jej prijímateľov.

5. *Spolupráca s mimovládnymi organizáciami*

Spolupráca s mimovládnymi organizáciami je pre slovenskú rozvojovú pomoc dôležitá z viacerých dôvodov. Jedným z dôvodov je, že Slovenská republika má v štátnej správe pre oblasť rozvojovej pomoci veľmi limitované ľudské zdroje a preto spolupráca s mimovládnymi organizáciami sa javí ako nevyhnutná. Ďalším dôvodom je politická nezávislosť mimovládnych organizácií a tým možnosť vstupu do teritórií, do ktorých je to pre štátne inštitúcie

---

¹¹ Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003-2008.

politicky nežiaduce. Ďalším dôvodom je aj možnosť využiť dobre vybudovanú sieť kontaktov mimovládnych organizácií v rozvojových krajinách a možnosť aplikácie ich praktických skúsenosti z domácich aktivít v rozvojových krajinách, najmä v sociálnej oblasti, v školstve, v práci s dobrovoľníkmi atď. Nemaľú úlohu zohráva aj schopnosť viacerých mimovládnych organizácií združovať vládne i mimovládne finančné prostriedky, napr. organizovaním charitatívnych akcií a podobne.

6. Koordinácia s donormi

Koordinácia s donormi je pre Slovensko dôležitá nielen z dôvodu využitia pomoci zahraničných donorov pri tvorbe slovenského rozvojového mechanizmu, ale hlavne pri trilaterálnej spolupráci na projektoch a programoch v rozvojových krajinách, ktorá tak umožní Slovensku využiť infraštruktúru, kontakty a skúsenosti tradičných donorov.

7. Flexibilita, transparentnosť a verejná informovanosť.

1.2.2 Sektorové zameranie slovenskej rozvojovej spolupráce

Slovenské komparatívne výhody a tým aj **sektorové priority** slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci boli na základe Strednodobej koncepcie oficiálnej rozvojovej pomoci vyčlenené do troch nasledujúcich oblastí:

1. budovanie demokratických inštitúcií a trhového prostredia

Čo sa týka sektorovej priority budovania demokratických inštitúcií a trhového prostredia, Slovenská republika v tomto smere disponuje komparatívnou výhodou v porovnaní s tradičnými donormi, ktorá vyplýva najmä z transformačných procesov, ktorými Slovensko prešlo po roku 1989. Konkrétne sa jedná najmä o prechod z centrálne riadeného hospodárstva na tržnú ekonomiku, o zmenu vlastníckych štruktúr, vytvorenie podnikateľského prostredia a o reformy vo verejnom sektore. Tieto skúsenosti môže Slovensko úspešne transformovať do krajín, ktoré prechádzajú podobným vývojom. Oproti ostatným tradičným donorom, sa táto komparatívna výhoda prejavuje aj v tom, že Slovensko disponuje skúsenosťami, ako takéto reformy prebiehajú v spoločnosti s nedostatočnými tradíciami v oblasti liberálneho trhu a v spoločnosti s podstatne nižšou životnou úrovňou a ekonomickou silou.

2. infraštruktúra (vrátane sociálnej)

V oblasti infraštruktúry sa pozitívne stretáva možný potenciál Slovenskej republiky s potrebami rozvojových krajín, v ktorých je dostupnosť základnej infraštruktúry kľúčovou

prioritou. Slovenská republika môže vhodne využiť svoj potenciál v oblasti budovania technickej, sociálnej a energetickej infraštruktúry. V oblasti technickej infraštruktúry môže byť slovenská rozvojová pomoc perspektívna v rámci technickej pomoci, ako sú projektové a inžinierske práce, ale aj v oblasti poskytovania prebytkových materiálov (magnezit, dolomit, kameň), polotovarov (cement, betón, žiaruvzdorné tehly, obkladačky), tovarov (železničné vagóny, kontajnery) a stavebných prác, kde Slovenská republika disponuje silným produkčným potenciálom. Z hľadiska konkrétnych projektov potenciálnej slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci v oblasti technickej infraštruktúry do úvahy prichádzajú budovanie dopravnej infraštruktúry, pomoc pri plánovaní a realizácii nových cestných a železničných ťahov, odmi-novacie práce, výstavba kanalizácií, čističiek odpadových vôd a úpravní vody, tvorba odpa-dového hospodárstva a projektové a inžinierske služby v oblasti zásobovania pitnou vodou. V oblasti sociálnej infraštruktúry môže Slovensko účelne využiť svoje silné stránky po tech-nickej stránke výstavby sociálnej infraštruktúry, pri poskytovaní štipendijných programov ministerstvom školstva, pri vysielaní zdravotných expertov napríklad v oblasti prevencie a očkovania do vybraných rozvojových krajín a pri dodávkach niektorých liečiv, najmä anti-biotík a niektorých druhov zdravotného materiálu, najmä injekčnej techniky, pri ktorých Slo-venská republika disponuje komparatívnymi výhodami. V oblasti budovania energetickej in-fraštruktúry môžu formy slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci spočívať v dodávkach ener-getických komponentov, najmä generátorov, drôtov a meracích zariadení, ale aj v projektových prácach, výstavbe, rekonštrukciách alebo modernizáciách energetických zariadení.

3. krajín tvorba, ochrana životného prostredia, pôdohospodárstvo, potravinová bezpečnosť a využívanie nerastných surovín

V poslednej tretej oblasti sektorových priorít Slovenská republika disponuje výz-namnými skúsenosťami a know-how v oblasti zalesňovania, budovania závlahových systé-mov, vo vybraných oblastiach pôdohospodárstva ako budovanie sadov, chovných staníc, do-dávka priemyselných hnojív a pesticídov, pomoc v oblasti veterinárnej starostlivosti a pod., a v oblasti geologického prieskumu, ktorý je dôležitý pre využívanie nerastného bohatstva rozvojových krajín a pre nadväzujúce budovanie priemyselných odvetví využívajúce domáci input.

1.2.3 Teritoriálne zameranie slovenskej rozvojovej spolupráce

Ako teritoriálne priority slovenskej rozvojovej pomoci bolo na základe Strednodobej koncepcie oficiálnej rozvojovej pomoci vyčlenených dvanásť projektových krajín – *Afganis-*

tan, Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Kenská republika, Kirgizsko, Macedónsko, Mongolsko, Mozambik, Sudán, Tadžikistan a Uzbekistan a jedna programová krajina – Srbsko a Čierna Hora. Nad rámec Strednodobej koncepcie oficiálnej rozvojovej pomoci od roku 2004 na základe odporúčania koordinačného výboru a rozhodnutia ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky k týmto dvanástim projektovým krajinám pribudla ďalšia možnosť predkladať projekty aj pre *Kambodžu* ako trinástu projektovú krajinu. Rozdiel medzi programovými a projektovými krajinami spočíva v tom, že spolupráca s programovou krajinou je širšia a má komplexnejší charakter, kde na rozdiel od projektových krajín sa spolupráca realizuje na základe izolovaných a relatívne menších projektov. Pri výbere teritoriálnych priorít rozvojovej pomoci Slovenskej republiky boli zohľadnené tri skupiny kritérií, medzi ktoré patrí:

1.) *Kritériá politicko-ekonomické*

- koherencia so zahraničnou politikou Slovenska,
- možnosti využitia komparatívnych výhod a slovenského potenciálu v danej krajine,
- ekonomická spolupráca a vzájomný obchodný obrat;

2.) *Kritériá logistické a praktické*

- prítomnosť zastupiteľského úradu Slovenskej republiky,
- existencia infraštruktúry potrebná na zabezpečenie chodu projektov a ich monitorovania,
- doterajšie aktivity mimovládnych organizácií, expertov a súkromných firiem, ich prítomnosť (resp. prítomnosť ich partnerov v krajine),
- historická previazanosť so Slovenskom a tradície doterajšej spolupráce,
- prítomnosť slovenskej komunity;

3.) *Všeobecné kritériá dané donorskou komunitou*

- úroveň sociálneho a ekonomického rozvoja a urgentnosť potrieb pomoci,
- právny stav a úroveň demokracie.¹²

---

¹² Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003-2008

1.2.4 Programová krajina Srbsko a Čierna Hora

Srbsko a Čierna Hora je prvou programovou krajinou pre slovenskú rozvojovú pomoc. Hoci Srbsko a Čierna Hora nie je štandardnou rozvojovou krajinou, poskytnutá pomoc sa však klasifikuje podľa metodológie DAC/OECD ako oficiálna rozvojová pomoc. Nutné je však počítať s tým, že môže byť z tejto kategórie vyčlenená donorskou komunitou. V priebehu nasledujúceho obdobia sa preto počíta s prípravou ďalších dvoch až troch programových krajín, ktoré budú pravdepodobne vybraté spomedzi súčasných projektových krajín, a to na základe skúseností z realizácie uvádzacích projektov v nasledujúcich rokoch. Postoj Slovenska k Srbsku a Čiernej Hore môžeme charakterizovať slovami bývalého štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí Józsefa Berényiho: „Je to náš prirodzený partner s podobnými problémami, ako sme mali my v nedávnej minulosti, a s podobnou perspektívou – chce sa stať členom EÚ a niektorých medzinárodných zoskupení. Chceme našim partnerom takto pomôcť.“¹³ Keďže jedným zo základných cieľov slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci je transfer slovenských skúseností a know-how vyplývajúcich z transformačného procesu a Srbsko a Čierna Hora vyjadrili túžbu vstúpiť do EÚ v priebehu nastávajúceho desaťročia a pripojiť sa do Medzinárodnej obchodnej organizácie (ďalej len WTO), predstavuje skúsenosť Slovenska z úspešného transformačného procesu a podobnosť nedávnych historických skúseností politického vývoja od volebného, ale predsa autoritatívneho režimu k úplnej demokracii, unikátnu príležitosť pre uplatnenie svojich poznatkov na úspešné dosiahnutie tohto cieľa aj v Srbsku a Čiernej Hore. Okrem toho, dôležitými okolnosťami pre výber Srbska a Čiernej Hory za programovú krajinu je aj fakt, že Slovenská republika má s touto krajinou nadštandardné politické vzťahy, je priaznivo a pozitívne vnímaná zo strany jej oficiálnych predstaviteľov i obyvateľstva, v oblasti Vojvodiny (severné Srbsko) žije početná slovenská menšina (tretia najpočetnejšia slovenská komunita v zahraničí) a to, že slovenské mimovládne organizácie boli v tomto regióne, ako aj za hranicami úspešne aktívne už v minulosti. Podarilo sa im motivovať procesy demokratizácie, ako aj presadzovanie záujmov v oblasti posilnenia občianskej spoločnosti, pomoci zraniteľným skupinám obyvateľstva s odhodlaním podporiť začínajúce podnikanie.

Významnou iniciatívou v minulosti, podporujúcou demokratické zmeny, bol tzv. „*Bratislavský proces*“, čo bol Program pre demokratickú Juhosláviu. Tento program predsta-

---

¹³ <http://www.slovakaid.mfa.sk/index.php/article/articleview/139/1/7/>

vovala séria konferencií a seminárov za účasti srbskej prodemokratickej opozície, médií, nezávislých expertov, mimovládnych organizácií a predstaviteľov medzinárodných inštitúcií. Tento proces začal konferenciou o budúcnosti Federatívnej republiky Juhoslávie v kontexte povojnovej rekonštrukcie, ktorá sa konala 21. – 22. júla 1999 v Bratislave. Hlavnou myšlienkou procesu bolo pomôcť a podporiť aktivity vedúce k demokratickým zmenám v Srbsku počas autoritatívneho a represívneho režimu bývalého juhoslovanského prezidenta Slobodana Miloševića. Bratislavský proces trval tri roky a predstavoval veľmi významnú iniciatívu k zjednoteniu srbskej opozície proti Miloševičovmu režimu a k uskutočneniu demokratických zmien v Srbsku a v Juhoslovanskej zväzovej republike. Bratislavský proces bol úspešným dôkazom, že aj malá krajina, akou je Slovensko, môže zohrať dôležitú úlohu pri zmenách v demokratických procesoch inej krajiny. Počas obdobia po roku 2000 Slovensko poskytlo Srbsku a Čiernej Hore tiež humanitárnu pomoc vo forme dodávok náhradných dielov a častí infraštruktúry. Toto sú veľmi silné faktory, ktoré ovplyvnilo rozhodnutie o tom, že prioritou slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci je práve Srbsko a Čierna Hora. Významným faktorom je aj jazyková podobnosť postavená na spoločných slovanských koreňoch.

Dôležitú úlohu pri počiatkovej realizácii slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci pre Srbsko a Čiernu Horu zohrávajú slovenské mimovládne organizácie. Ich politická nezávislosť, skúsenosti z domáceho prostredia, poznatky o kľúčových projektových možnostiach v Srbsku a Čiernej Hore, previazanosť so srbskými mimovládnyimi organizáciami a ich pretrvávajúci prístup k zraniteľným skupinám v Srbsku a Čiernej Hore sú dôležitým štartovacím impulzom pri implementácii efektívnej rozvojovej pomoci, ktorá môže byť uplatnená najmä v sociálnej sfére, v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, v posilnení občianskej spoločnosti a v práci s dobrovoľníkmi. Od univerzít, inštitúcií a súkromných firiem sa očakáva pomoc pri poskytovaní expertíz a konzultácií. Ministerstvá vlády Slovenskej republiky môžu byť zase nápomocné pri poskytovaní skúsenosti a expertíz pri príprave na vstup do EÚ a WTO. Ich skúsenosti s privatizáciou, s budovaním verejnej bezpečnosti a s vytváraním modernej legislatívy kompatibilnej s EÚ sú hodnotnými vkladmi, ktoré môžu predať vládnym inštitúciám Srbska a Čiernej Hory. Ďalšími oblastami, v ktorých Slovensko preukazuje komparatívne výhody pri poskytovaní rozvojovej pomoci, je aj demokratizácia vojenského sektoru a obnova verejných služieb. Dôležitú úlohu v snahe maximalizovať účinky dopadu poskytovania slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci je aj trilaterálna spolupráca a spolufinancovanie s ostatnými bilaterálnymi a multilaterálnymi partnermi podieľajúcimi sa na rozvojových projektoch v Srb-

sku a Čiernej Hore. Medzi ne patrí najmä spolupráca s partnermi ako s Rozvojovým programom OSN (ďalej len UNDP), Kanadskou vládou rozvojovou agentúrou a ostatnými donormi v rámci EÚ.

Základný právny rámec rozvojovej spolupráce medzi Srbskom a Čiernou Horou a Slovenskou republikou tvorí *Všeobecná dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Srbska a Čiernej Hory o rozvojovej spolupráci*¹⁴. Program slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci pre Srbsko a Čiernu Horu je bilaterálny program s predpokladanou dĺžkou tri roky. Celý program je založený na grantovej báze a realizovaný cez Fond Bratislava – Belehrad. Prostriedky fondu sú určené na financovanie projektov v súlade so sektorovými prioritami slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci obsiahnutými v Strednodobej koncepcii oficiálnej rozvojovej pomoci a rozpracovanými v podrobnej rámcovej stratégii – Country Strategy Paper (ďalej len CSP)¹⁵ pre Srbsko a Čiernu Horu, ktorá tvorí tematický a časový (viacročný) rámec financovania rozvojových aktivít. Činnosť fondu je auditovaná v súlade so Smernicou pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci, aby bola zabezpečená transparentnosť a kontrola použitia jeho finančných prostriedkov. O prostriedky fondu sa môžu uchádzať pod-

---

¹⁴ Všeobecná dohoda medzi vládou SR a Radou ministrov Srbska a Čiernej Hory o rozvojovej spolupráci bola schválená uznesením vlády SR č. 492 zo dňa 11. júla 2003. Dohoda bola podpísaná v Belehrade dňa 19. júna 2003 ministrami zahraničných vecí. Dohoda bola notifikovaná srbskou stranou 15. januára 2004 a nadobudla platnosť 14. februára 2004.

¹⁵ CSP je schvaľovaná na základe dohody medzi ministerstvom a príslušným orgánom krajiny príjemcu. Uvedený dokument je konzistentný s plánmi a prioritami krajiny príjemcu a definuje implementačnú stratégiu poskytnutia rozvojovej pomoci Slovenskej republiky pre naplnenie cieľov, ktoré sú stanovené v plánoch krajiny príjemcu. Je základom politického dialógu medzi Slovenskou republikou, krajinou príjemcu a inými donormi. Neobsahuje zmluvné záväzky. Podľa Smernice pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci CSP:

- a) analyzuje politický, ekonomický a inštitucionálny stav v krajine príjemcu, rozsah prebiehajúcej rozvojovej spolupráce a skúsenosti iných donorov;
- b) definuje programovú orientáciu, ktorá vychádza z:
  - analýzy plánov a priorít krajiny príjemcu;
  - potenciálu a možností Slovenskej republiky;
  - regulačného a procedurálneho rámca pri poskytovaní pomoci v Slovenskej republike;
  - programových aktivít iných donorov;
  - celosvetových rozvojových cieľov
- c) stanovuje výsledky, ktoré sú želateľné prostredníctvom poskytnutej oficiálnej rozvojovej pomoci dosiahnuť;
- d) potvrdzuje záujem Slovenska a krajiny príjemcu na spoločne odsúhlasenej stratégii a na riadení programových aktivít počas stanoveného časového obdobia;
- e) zabezpečuje pravidelnú revíziu a úpravu programovej orientácie, ak monitorovanie výkonových indikátorov vzhľadom na základné údaje naznačuje potrebu takejto zmeny;
- f) je zameraná na minimálne 3- ročné obdobie poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci.

(Prameň: Smernica pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci).

Ľa možností aj slovenské mimovládne organizácie, ktoré majú záujem v Srbsku a Čiernej Hore realizovať rozvojové projekty.

Za sektorové priority pri realizácii projektov rozvojovej pomoci pre Srbsko a Čiernu Horu boli v CSP vyčlenené nasledujúce oblasti:

1. Občianska spoločnosť, oživenie sociálneho systému a regionálny rozvoj
2. Rozvoj podnikateľskej sféry a rekonštrukcia infraštruktúry
3. Asistencia pri integrácii Srbska a Čiernej Hory do medzinárodných organizácií (ako sú WTO) a spoločenstiev (ako EÚ)

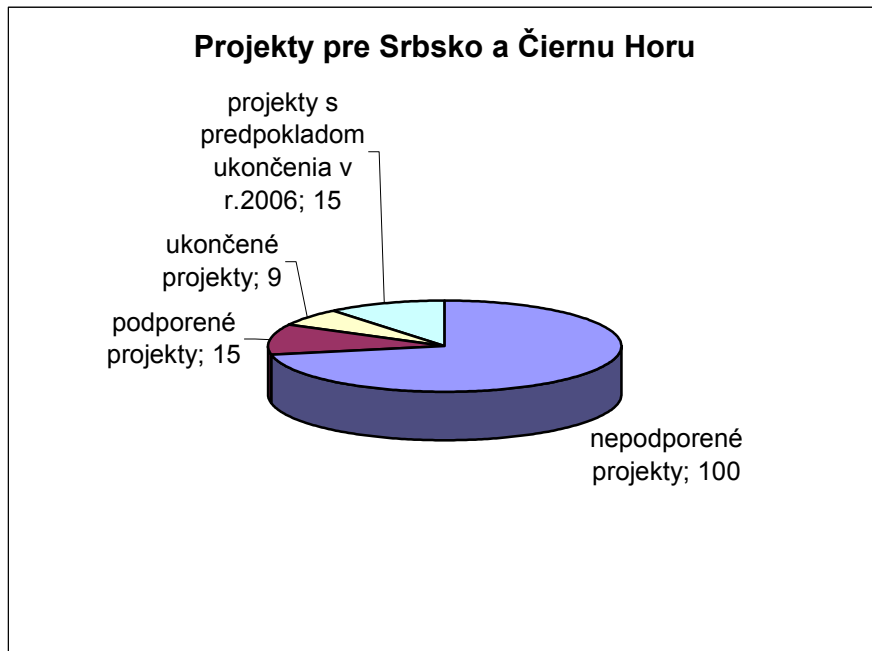
Po dvoch rokoch od spustenia bilaterálnych projektov pre Srbsko a Čiernu Horu je stav bilaterálnej oficiálnej rozvojovej pomoci pre túto krajinu nasledujúci: Do konca roku 2005 bolo podporených 39 projektov v celkovej hodnote 131 630 668 Sk¹⁶ z celkovo 139 podaných projektov. Z nich bolo 9 úplne dokončených a 15 by malo byť ukončených počas roka 2006 (viď graf č.1). Na spolufinancovaní podporených projektov sa podieľala aj CIDA v celkovej výške 18 974 878 Sk, čo tvorilo 14,4% celkovej hodnoty podporených projektov. Doteraz podporila celkovo 9 projektov vo výške 50% hodnoty podporených projektov (viď graf č.2). CIDA alokovala na spolufinancovanie projektov BBF na roky 2004 – 2006 sumu maximálne 1 250 000 kanadských dolárov. O podporu projektov slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci pre Srbsko a Čiernu Horu prejavilo doteraz záujem celkovo 139 žiadateľov v dvoch grantových kolách, medzi ktorých patria mimovládne neziskové organizácie, štátne rozpočtové a príspevkové organizácie, podnikateľské subjekty a samosprávy. Záujem slovenských subjektov, ako aj konečných prijímateľov v cieľovej krajine, výrazne prevyšuje finančné možnosti (podporený je približne každý tretí projekt). Najúspešnejšími žiadateľmi podľa právnej formy boli mimovládne neziskové organizácie (21), nasledovali podnikateľské subjekty (11), štátne inštitúcie (6) a samospráva (1) (viď graf č.3). Čo sa týka sektorového zamerania najvýraznejšie výsledky sa podarilo dosiahnuť najmä v prioritnej oblasti občianskej spoločnosti, oživenia sociálneho systému a regionálneho rozvoja (viď graf č.4). Na zabezpečenie a realizáciu projektov pre Srbsko a Čiernu Horu je v Národnom programe oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 vymedzených 50 mil. Sk. Bratislava – Belehrad fond vstúpil rokom 2006 do tretieho roku implementácie rozvojovej pomoci. Do budúcnosti sa predpokladá aj zapojenie ďalších donorov na spolufinancovaní jednotlivých projektov v Srbsku a Čiernej

---

¹⁶ Výsledky 3.grantového kola pre Srbsko a Čiernu Horu.
<http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/230/1/7/>

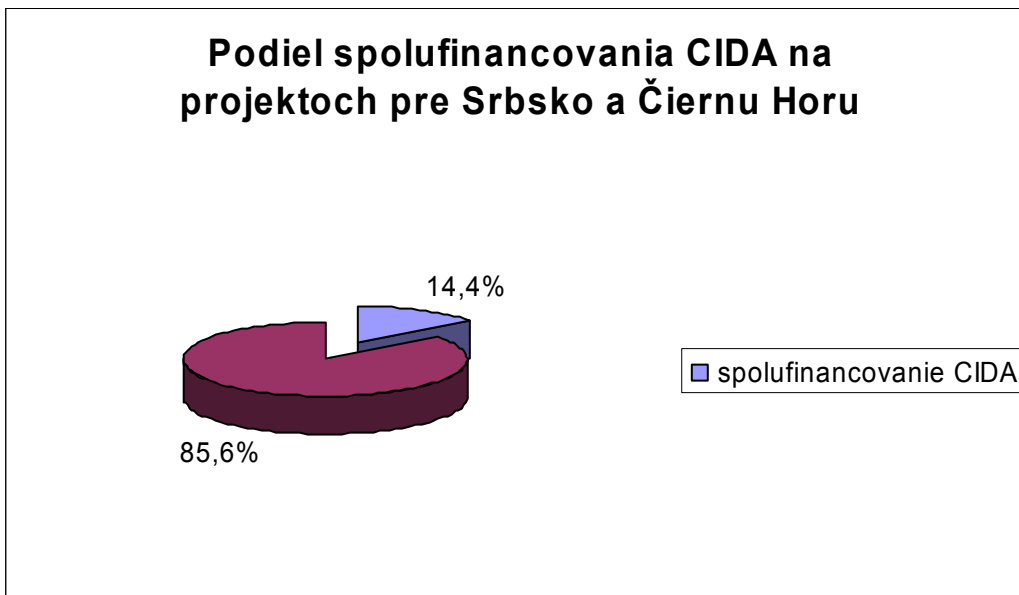
Hore, konkrétne sa uvažuje o nadviazaní spolupráce s Rakúskou rozvojovou agentúrou pre rozvojovú pomoc (Austrian Development Agency; ďalej len ADA), ktorá má v tejto krajine takisto prioritné záujmy.¹⁷

Graf č. 1

¹⁷ Pre bližšiu charakteristiku projektov pre Srbsko a Čiernu Horu vid' Prílohu č.3.

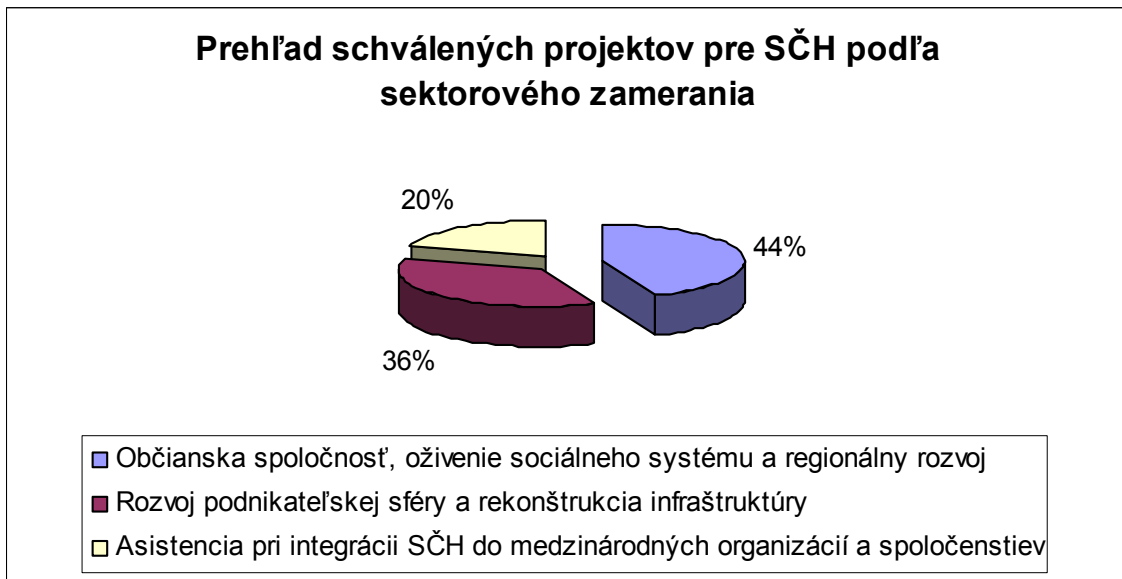
Graf č. 2

Graf č. 3

Graf č. 4

Prameň: Výročná správa Nadácie na podporu občianskych aktivít za rok 2005. www.npoa.sk

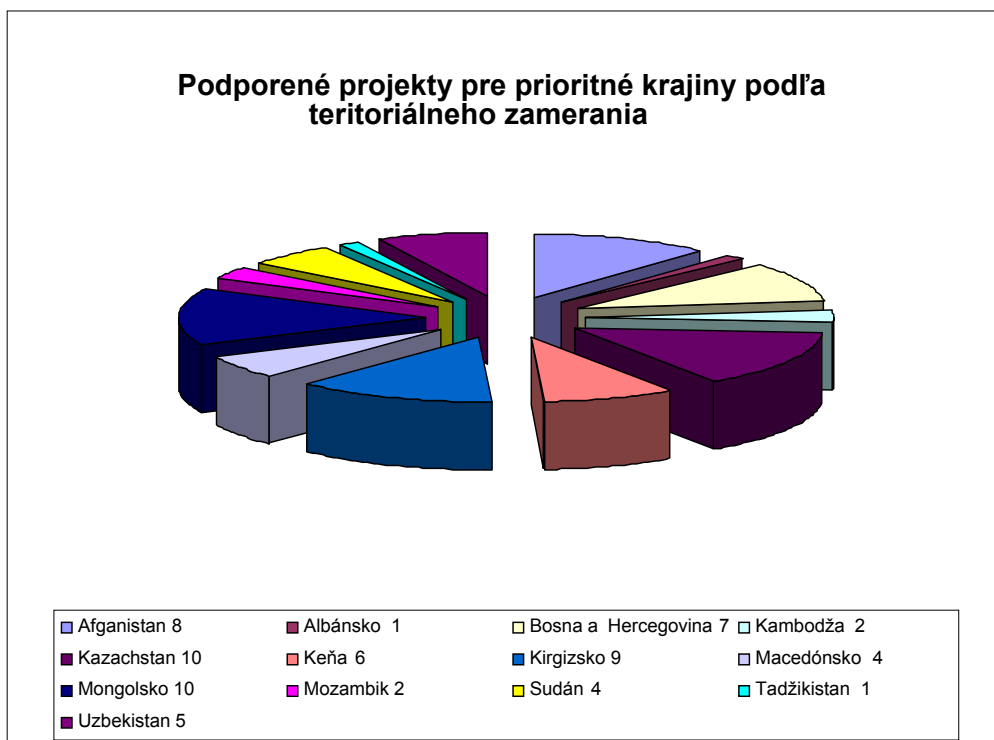
1.4.5 Projektové krajiny

Pri výbere teritoriálnych priorít Slovenskej republiky do indikatívneho zoznamu projektových krajín boli zohľadnené slovenské komparatívne výhody na Západnom Balkáne, vo východnej Európe a Strednej Ázii ako aj dlhodobé záujmy slovenskej zahraničnej politiky, do ktorých sa premieta aj vstup Slovenska do EÚ a z toho vyplývajúci dôraz na najmenej rozvinuté krajiny a to najmä krajiny Afriky. Základným zmluvným rámcom, podľa ktorého sa riadi rozvojová spolupráca s prioritnými krajinami, je *Memorandum o porozumení medzi vládou Slovenskej republiky a Rozvojovým programom OSN*, ktoré vláda SR schválila v roku 2003. Celý program je založený na grantovej báze a realizovaný cez Trustový fond, ktorý predstavuje jedinečný a dočasný mechanizmus spravovania slovenských projektov rozvojovej pomoci pre prioritné krajiny. Zriadením Trust fondu v novembri 2003 došlo k vytvoreniu inštitucionálnych predpokladov a k alokácii finančných prostriedkov potrebných k vytvoreniu možnosti aktívnej participácie Slovenska v programoch a projektoch rozvojovej spolupráce na medzinárodnej úrovni.

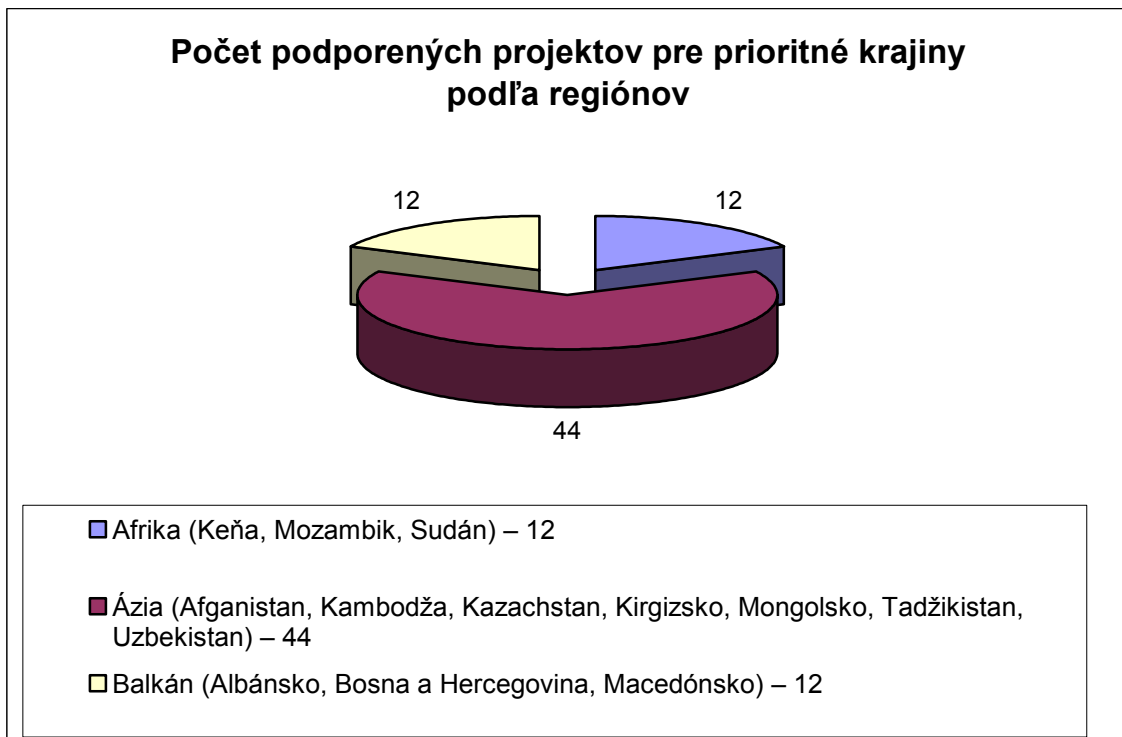
Po dvoch rokoch implementácie rozvojových projektov v projektových krajinách boli do konca roku 2005 ukončené štyri grantové kolá, v ktorých bolo schválených 51 projektov (viď príloha č.4) v celkovej sume viac ako 5,7 mil. USD. Podľa jednotlivých krajín najviac projektov bolo podporených pre Kazachstan, Kirgizsko a Mongolsko (viď graf č.5). Výber sa

uskutočnil zo 118 predložených projektov pre 13 prioritných krajín. Z týchto predložených projektov bolo dokončených 10, z toho 6 v strednej Ázii, 2 na Balkáne a 1 v Afrike. Z podporených projektov bolo najviac určených pre región Ázie (vid' graf č.6). Podľa sektorového zamerania bolo v štyroch grantových kolách 15 projektov zameraných na tvorbu infraštruktúry (vrátane sociálnej), 10 na tvorbu demokratických inštitúcií a trhového prostredia a 19 na krajnotvorbu, ochranu životného prostredia, pôdohospodárstvo, potravinovú bezpečnosť a využívanie nerastných surovín (vid' graf č.7). Najúspešnejšími žiadateľmi podľa právnej formy boli podnikateľské subjekty (26), mimovládne organizácie (15) a štátne inštitúcie (10) (vid' graf č.8).

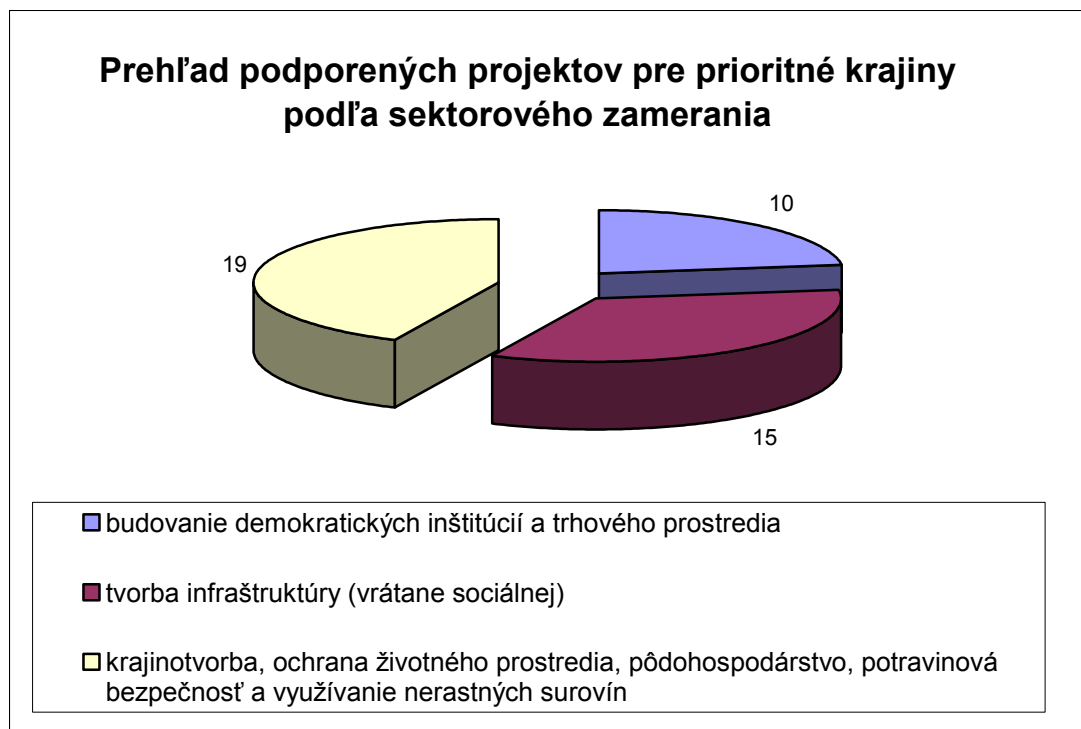
Graf č.5

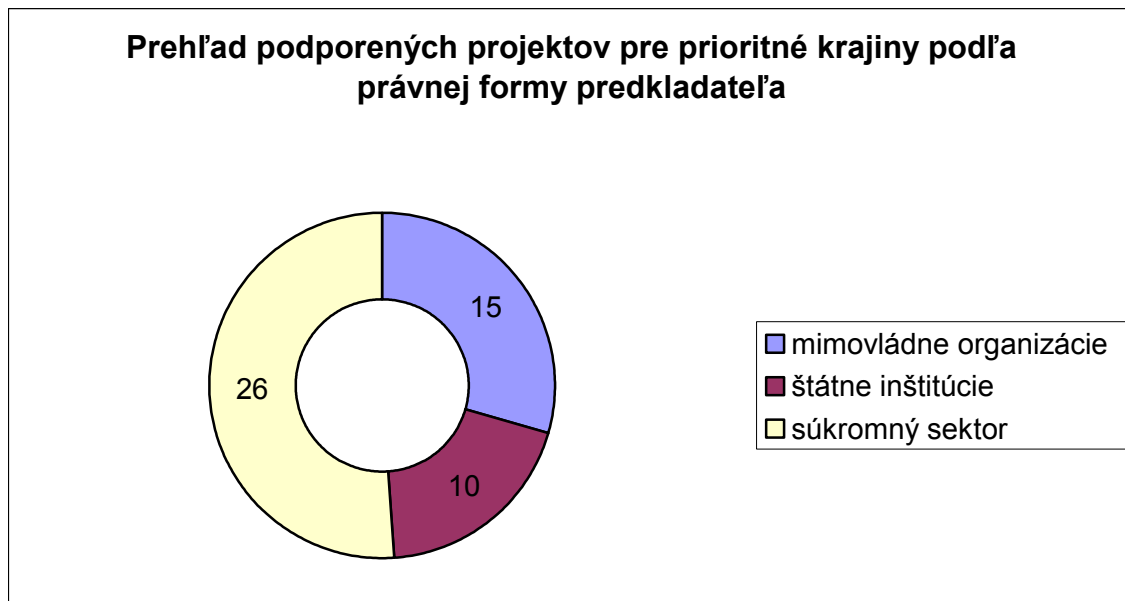
Graf č.6

Graf č.7

Graf č.8

Prameň: Zhrnutie 4 grantových kôl Trustového fondu na bilaterálne rozvojové projekty. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/214/1/7/> a

Výročná správa Administratívnej a kontraktačnej jednotky Trustového fondu za rok 2005. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/231/1/1/>

V prípade realizácie projektov v projektových krajinách je rozptyl aktivít dosť široký. Pre dosiahnutie požadovaného efektu rozvojovej pomoci preto existuje snaha zakomponovať jednotlivé projekty do programov väčších donorov, čo sa realizuje na základe trilaterálnej spolupráce. Okrem toho je k ďalšiemu zdokonaleniu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci a zvýšeniu jej efektivity v prijímajúcich krajinách dôležité postupne nahradzovať projektový prístup prístupom programovým a to postupným preradením projektových krajín do kategórie programových s následným zúžením i ich sektorových priorit. Praktickým krokom týmto smerom by malo byť zostavenie rámcových programov CSP s vybranými krajinami tak, ako sa to podarilo v prípade Srbska a Čiernej Hory. Po vyhodnotení prvých realizovaných projektov, záujmu slovenských subjektov, úspešnosti a efektívnosti ich doterajších aktivít, pristúpilo ministerstvo zahraničných vecí k jasnejšiemu vymedzeniu sektorového a teritoriálneho zamerania. Finančné prostriedky by mali byť od roku 2006 primárne zamerané na projekty v nasledujúcich siedmich krajinách: *Srbsko a Čierna Hora, Keňa, Sudán, Kirgizsko, Kazachstan, Ukrajina a Bielorusko*. Pre tieto krajiny bolo užšie vymedzené aj sektorové zameranie.¹⁸

Keňa a Sudán boli vybrané z viacerých dôvodov. V prvom rade to je z dôvodu, že

¹⁸ Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006. s. 12.

členstvo Slovenskej republiky v EÚ si vyžaduje väčšiu angažovanosť slovenskej rozvojovej pomoci v Afrike. V prípade Keni je pre realizáciu slovenských rozvojových projektov vytvorené pomerne priaznivé logistické zabezpečenie, čo sa prejavuje v prítomnosti zastupiteľského úradu Slovenskej republiky, v aktívnom pôsobení viacerých slovenských mimovládnych organizácií a pomerne vysokého záujmu firiem o realizáciu projektov v tejto krajine, ktorý prevyšuje i záujem v iných krajinách. To všetko sú dôvody, pre ktoré bola Keňa od roku 2006 vyčlenená ako programová krajina slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci. Prispela k tomu aj spolupráca s holandským ministerstvom zahraničných vecí, vďaka ktorej sa uskutočnila v októbri 2005 stáž slovenského experta v oblasti rozvojovej spolupráce na holandskom veľvyslanectve v Nairobi. Výsledkom spolupráce s Holandskom bola analýza potenciálu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci v Keni a pomoc pri zostavení rámcového programu s touto krajinou. Rozvojová spolupráca so Sudánom je komplikovanejšia a to hlavne z dôvodu zložitej politickej situácie spôsobenej dlhotrvajúcou občianskou vojnou. Pomoc Sudánu je preto o to dôležitejšia a zjavný je aj záujem Sudánu o humanitárnu a rozvojovú pomoc. Predpokladom úspešného pôsobenia Slovenskej republiky v Sudáne sú pretrvávajúce väzby slovenských firiem a mimovládnych organizácií v danej oblasti, či pôsobenie sudánskych absolventov slovenských vysokých škôl. Na zabezpečenie a realizáciu projektov pre Keňu a Sudán je v Národnom programe oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 vymedzených 30 mil. Sk. Zo sektorového hľadiska sú pre Keňu a Sudán vytypované tieto prioritné oblasti :

1. technická infraštruktúra (vodné hospodárstvo, cesty, elektrifikácia);
2. sociálna animácia (základné vzdelanie a základná zdravotná starostlivosť, mikrokredity, podpora malého a stredného podnikania a zvýšenie potravinovej dostupnosti).¹⁹

V prípade *Kazachstanu a Kirgizska* môže Slovensko veľmi úspešne uplatniť svoje komparatívne výhody vyplývajúce zo skúsenosti transformačného procesu. Kazachstan a Kirgizsko sú krajiny, o ktoré majú slovenské subjekty od spustenia mechanizmu slovenskej rozvojovej pomoci najväčší záujem. To vyplýva najmä z kontaktov s týmito krajinami z čias bývalého Sovietskeho zväzu. Zo sektorového hľadiska sú pre Kazachstan a Kirgizsko vytypované dve sektorové priority:

1. budovanie demokratických inštitúcií a rozvoj trhového prostredia;
2. budovanie lokálnej infraštruktúry so zameraním na energetickú infraštruktúru a hospodárenie s vodou.

---

¹⁹ Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006, s. 16.

Slovenská republika by mohla v tejto oblasti spolupracovať s Európskou komisiou v rámci programu TACIS, s nemeckou GTZ, americkou agentúrou pre rozvojovú pomoc USAID, s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (ďalej len EBRD) a UNDP. Na zabezpečenie a realizáciu projektov pre Kirgizsko a Kazachstan je v NP 2006 vymedzených 25 mil. Sk.²⁰

Ukrajina a Bielorusko neboli zaradené do zoznamu krajín podľa metodiky DAC/OECD za krajiny prijímajúce oficiálnu rozvojovú pomoc, preto v rokoch 2004 a 2005 bola z dôvodu vymedzenia týchto krajín k dlhodobým prioritám slovenskej zahraničnej politiky týmto krajinám poskytovaná pomoc vo forme oficiálnej pomoci. Táto sa realizovala na základe zníženia rozpočtu v kapitole 05T0A a vyčlenené prostriedky boli použité na financovanie oficiálnej pomoci v oboch krajinách. Mechanizmus poskytovania tejto pomoci bol totožný s mechanizmom oficiálnej rozvojovej pomoci a realizoval sa prostredníctvom Trustového fondu. Na základe preradenia Ukrajiny a Bieloruska v decembri 2005 do kategórie oficiálnej rozvojovej pomoci je od 1. januára 2006 možné realizovať v oboch krajinách projekty oficiálnej rozvojovej pomoci. Pri poskytovaní pomoci Ukrajine Slovenská republika vychádza najmä z dokumentu „Návrh pomoci Slovenskej republiky Ukrajine pri plnení cieľov Akčného plánu EÚ – Ukrajina“, ktorý bol schválený vládou SR v októbri 2005.²¹

Pomoc Ukrajine bude zameraná na dve oblasti:

1. podporu reforiem, budovanie demokracie a posilnenie stability a efektívnosti inštitúcií garantujúcich demokraciu a právny štát;
2. podporu rozvoja občianskej spoločnosti a zapojenia občanov do mechanizmu prijímania rozhodnutí prostredníctvom mimovládnych organizácií.

Pomoc Bielorusku bude zameraná na podporu občianskej spoločnosti, trhového prostredia a zabezpečenie slobodného prístupu občanov k informáciám. Na zabezpečenie a realizáciu projektov pre Ukrajinu a Bielorusko je v Národnom programe oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 vymedzených 10 000 tis. Sk.²²

V roku 2006 budú ešte financované projekty v nasledujúcich krajinách – Afganistan, Bosna a Hercegovina, Kambodža, Mongolsko a Mozambik. Nebudú však už vypísané grantové kolá na projekty pre Albánsko, Macedónsko a Tadžikistan. Naopak, skúšobne je možné

---

²⁰ Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006, s. 17.

²¹ 26.10.2005 uznesením vlády č. 854/2005.

²² Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006, s. 18.

predložiť projekty pre *Senegal*. Senegalom sa rozšíri pôsobenie slovenskej rozvojovej pomoci aj na západnú Afriku a zároveň sa vytvoria podmienky na spoluprácu s frankofónnymi donormi (Luxembursko, Francúzsko), ktorí prejavili záujem o trilaterálne projekty v tejto krajine. Projekty v uvedených šiestich krajinách budú naďalej zamerané širšie, t. j. na tri sektorové priority slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci schválené v Strednodobej koncepcii oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008. Na zabezpečenie a realizáciu projektov v týchto šiestich projektových krajinách je v Národnom programe oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 vymedzených 40 mil. Sk.

2. Výzvy v slovenskej rozvojovej politike po trojročných skúsenostiach jej fungovania, komparácia so švédskym modelom rozvojovej spolupráce

Rozširovaním záberu slovenskej rozvojovej pomoci rastú aj nároky na jej implementáciu. Vznikajú nové úlohy a potreby v oblasti inštitucionalizácie a legislatívneho rámca. Rozvojová pomoc je témou, ktorá ide nad rámec konkrétnych bilaterálnych projektov a zahŕňa v sebe široké spektrum problémov a otázok. Slovensko je, ako súčasť donorskej komunity, s týmito otázkami konfrontované. Táto kapitola bude venovaná výzvam, ktoré Slovensko čakajú v oblasti inštitucionálneho rámca, ale aj na medzinárodnom poli, kde Slovensko v rámci rozvojovej spolupráce na seba prevzalo viacero morálnych ale i finančných záväzkov.

2.1 Reforma inštitucionálneho rámca

Vzhľadom na medzinárodné záväzky, dynamický rast objemu prostriedkov oficiálnej rozvojovej pomoci, zvyšovanie nárokov na jej implementáciu a objektívnu potrebu systémového riešenia problematiky, je potrebné prijať zásadné zmeny v oblasti inštitucionalizácie, legislatívneho rámca a tvorby ľudských zdrojov. Medzi hlavné priority alebo výzvy oficiálnej rozvojovej pomoci pre nasledujúce obdobie podľa Národného programu oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 je vytvoriť podmienky pre založenie samostatnej rozvojovej agentúry, ktorá bude spravovať bilaterálne projekty slovenskej rozvojovej pomoci, a pokračovať v príprave zákona o oficiálnej rozvojovej pomoci.

2.1.1 Štruktúra riadenia slovenskej rozvojovej pomoci

Jednou z hlavných výziev slovenskej rozvojovej pomoci v nasledujúcom období je reforma inštitucionálneho rámca. Základy inštitucionálneho rámca, do podoby v akej je dnes, boli položené v roku 2003. Keďže v roku 2003 neexistovali na Slovensku žiadne riadiace ani implementačné kapacity na poskytovanie pomoci rozvojovým krajinám, pri tvorbe jej inštitucionálneho rámca sa vychádzalo vo veľkej miere zo skúseností tradičných donorov, predovšetkým UNDP a CIDA. V súčasnosti je systém mechanizmu poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci v Slovenskej republike riadený Smernicou pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorá definuje a upravuje postup a pravidlá a upresňuje kompetencie jednotlivých subjektov podieľajúcich sa na poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci. Medzi tieto subjekty

patria (pre podiel jednotlivých rezortov na oficiálnej rozvojovej pomoci vid' tabuľku č.1):

- Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky ako koordinátor slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci;
- dve administratívne a kontraktačné jednotky, zodpovedné za implementáciu bilaterálnej oficiálnej rozvojovej pomoci (podprogram 05T0A, ktorý je financovaný z rozpočtu ministerstva zahraničných vecí);
- ministerstvá zodpovedné za implementáciu bilaterálnej oficiálnej rozvojovej pomoci v rámci programu 05T: ministerstvo životného prostredia (podprogram 05T02), ministerstvo vnútra (podprogram 05T03), ministerstvo pôdohospodárstva (podprogram 05T04) a ministerstvo školstva (podprogram 05T08);
- ministerstvá a iné ústredné orgány štátnej správy zapojené do bilaterálnej a/ alebo multilaterálnej oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorá je hradená z ich vlastných zdrojov, mimo program 05T (ministerstvo financií, ministerstvo hospodárstva, ministerstvo obrany, ministerstvo kultúry, ministerstvo pôdohospodárstva, Úrad jadrového dozoru, Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo);
- ministerstvá a iné ústredné orgány štátnej správy zodpovedné iba za multilaterálnu spoluprácu a príspevky do medzinárodných organizácií;
- iné subjekty: Exportno-importná banka, Národná banka Slovenskej Republiky, mimovládne organizácie, podnikateľský sektor, akademický sektor.²³

---

²³ Návrh inštitucionalizácie systému slovenskej rozvojovej pomoci, schválený uznesením vlády SR č. 806/2006 z 28. septembra 2006.

Tabuľka č.1: Podiel jednotlivých rezortov na celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci

Rezorty	Suma v Sk	Podiel na ODA
Ministerstvo zahraničných vecí	229 671 350	13,2%
Ministerstvo pôdohospodárstva	4 041 135	0,2%
Ministerstvo školstva	32 216 289	1,9%
Ministerstvo životného prostredia	3 609 000	0,2%
Ministerstvo financií	1 227 097 450	70,5%
Ministerstvo obrany	98 689 000	5,7%
Ministerstvo vnútra	137 631 000	7,9%
Úrad jadrového dozoru	4 589 000	0,3%
Úrad pre normalizáciu, metodológiu a skúšobníctvo	331 000	0,02%
Národná banka Slovenska	113 000	0,006%
BBF+TF	160 661 000	9,2%
Spolu ODA	1 739 551 224	100%

Prameň: Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2005

V súčasnosti hlavným orgánom zodpovedným za smerovanie a koordináciu oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky je **Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky**, ktoré na tento účel vytvorilo v marci 2005²⁴ samostatný útvar – Odbor rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci (ďalej len ORPO), ktorý je v rámci organizačnej štruktúry ministerstva zahraničných vecí začlenený do Sekcie medzinárodných organizácií a rozvojovej pomoci. Jeho hlavnou úlohou je tvorba slovenskej rozvojovej politiky a jej harmonizácia s rozvojovou politikou EÚ a medzinárodnou donorskou komunitou. Okrem ministerstva zahraničných vecí sú do oficiálnej rozvojovej pomoci zapojené aj ďalšie ministerstvá a ústredné orgány štátnej správy, pretože za jej súčasť sa považujú aj niektoré sektorové bilaterálne projekty ako humanitárna pomoc, poskytovanie štipendií, pomoc utečencom, ako aj príspevky do medzinárodných rozvojových organizácií, ktoré spadajú do pôsobnosti viacerých orgánov štátnej správy. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky je teda súčasne aj gestorm medzirezortného programu 05T – ODA, ktorý vznikol v roku 2003. Je to program financovania oficiálnej rozvojovej pomoci prostredníctvom rozpočtu verejnej správy. V roku 2005 sa na ňom podieľalo ministerstvo financií, ministerstvo školstva, ministerstvo životného prostredia, ministerstvo vnútra a ministerstvo pôdohospodárstva.²⁵ Prostriedky na plnenie stano-

²⁴ Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2004. s. 110.

²⁵ Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej SR v roku 2005.

vených cieľov svojich podprogramov relevantné kapitoly zabezpečujú v rámci svojho schváleného rozpočtu výdavkov na príslušný rok.

Dôležitú úlohu pri koordinácii rozvojovej pomoci zohráva **Koordinačný výbor pre oficiálnu rozvojovú pomoc**, ktorý plní úlohu expertného poradného orgánu pre ministra zahraničných vecí. Jeho hlavná úloha spočíva v posudzovaní koncepčných rozvojových dokumentov a stanovení programovej orientácie slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci. Členmi výboru sú zástupcovia vybraných ústredných orgánov štátnej správy podieľajúcich sa na poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci, ako aj iných organizácií pôsobiacich v oblasti rozvojovej spolupráce, a to zástupcovia akademickej obce, mimovládnych organizácií, súkromného sektora, samospráv, cirkví a ďalších inštitúcií. Predsedom koordinačného výboru je štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí, ktorý je zodpovedný za oblasť rozvojovej pomoci a podpredsedom je riaditeľ ORPO Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Koordinačný výbor zasadá podľa potreby za účelom schvaľovania strednodobých koncepcií, návrhov rozpočtu, ročných plánov a správ o rozvojovej pomoci pred ich predložením vláde Slovenskej republiky. Pre zabezpečenie vyššej úrovne riadenia činnosti Koordinačného výboru minister zahraničných vecí predkladá vláde Slovenskej republiky raz ročne informáciu o priebehu činnosti a výsledkoch práce tohto výboru. Výbor dáva odporúčania pre ministra zahraničných vecí k aktuálnym otázkam oficiálnej rozvojovej pomoci, poskytuje informácie o poskytnutej pomoci, spolupracuje pri príprave zásadných koncepčných dokumentov pre oficiálnu rozvojovú pomoc a podporuje výmenu informácií medzi členmi výboru.

Administratívne a technické zabezpečenie projektov podprogramu 05T0A realizujú dve administratívne a kontraktačné jednotky:

- **Administratívna a kontraktačná jednotka Trust fondu** (ďalej len ACU TF), ktorá bola založená v roku 2003 Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky v spolupráci s Regionálnym centrom UNDP, ktoré sídli v Bratislave. ACU TF zabezpečuje realizáciu rozvojovej spolupráce s prioritnými krajinami slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci a oficiálnej pomoci, projekty rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti o rozvojovej pomoci. Keďže do roku 2003 Slovenská republika nemala žiadne praktické skúsenosti s riadením projektových cyklov v rozvojových krajinách, ministerstvo zahraničných vecí využilo administratívne kapacity a know-how Regionálneho centra UNDP v Bratislave. ACU TF tvorí šesť členný personál na čele s vedúcim jednotky. Sem patrí: administratívny a finančný asistent, projektový manažér pre juhovýchodnú Európu a Afriku, projektový manažér pre strednú Áziu, Mongolsko a Afganistan a dvaja projektoví manažéri pre rozvojovú

činnosť a rozvojové vzdelávanie.

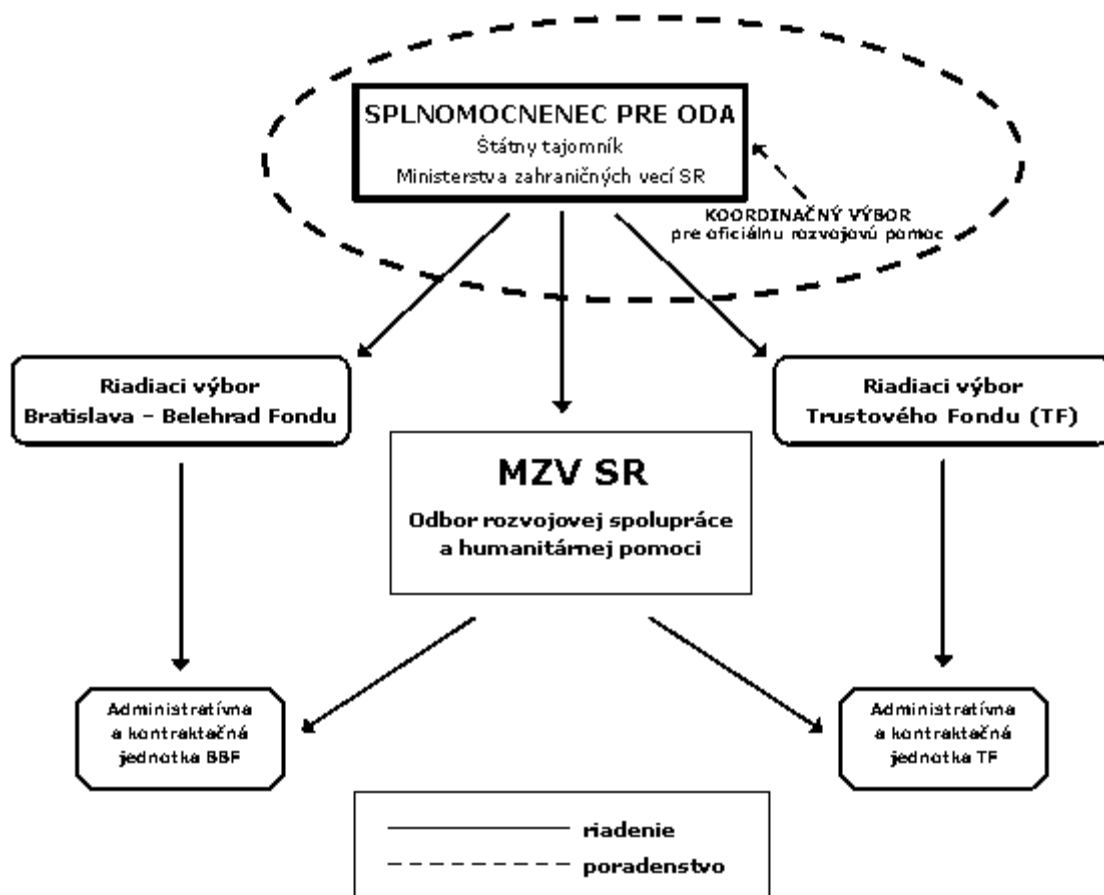
- **Administratívna a kontrakčná jednotka fondu Bratislava – Belehrad** (ďalej len ACU BBF), ktorej správcom sa na základe verejnej súťaže stala Nadácia na podporu občianskych aktivít (ďalej len NPOA). ACU BBF tvoria títo traja členovia: dvaja projektoví manažéri a jeden ekonóm a projektový účtovník. Keďže NPOA do roku 2003 plnila úlohu programovej implementačnej jednotky PHARE Európskej komisie pre mimovládne organizácie v Slovenskej republike a prostredníctvom pridelovania grantov pre široké spektrum slovenských mimovládnych organizácií NPOA svojimi aktivitami prispela k rozvoju občianskej spoločnosti, demokracie a európskych hodnôt v Slovenskej republike v období pred vstupom Slovenska do EÚ, stala sa vhodným kandidátom pre správcu Fondu Bratislava – Belehrad pre Srbsko a Čiernu Horu.

Úlohou týchto dvoch administratívnych a kontrakčných jednotiek je riadenie projektového cyklu vrátane vyhlasovania verejných tendrov (grantových kôl), uzatváranie zmlúv s prekladateľmi projektov, podávanie správ, monitorovanie a vyhodnocovanie projektov, posudzovanie projektových návrhov a zabezpečovanie ich štandardnej kvality. ACU tiež vypracúvajú podkladové materiály, analýzy, správy, organizujú školenia, zabezpečujú vysielanie slovenských expertov a udržiava databázu organizácií a expertov zapojených do slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci.

ACU nezodpovedajú za rozhodovací proces v otázkach financovania aktivít slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci. Rozhodovacia úloha majú Riadiaci výbor Trustového fondu a Riadiaci výbor fondu Bratislava – Belehrad. Cieľom týchto riadiacich výborov je rozhodovať o konkrétnych aktivitách rozvojovej spolupráce medzi Slovenskom a krajinami prijímajúcimi pomoc. Medzi tieto aktivity patrí schvaľovanie projektov predkladaných slovenskými subjektmi, rozhodovanie o výške pridelených finančných prostriedkov a výber subjektu realizácie projektu. V oboch výboroch má Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky väčšinové zastúpenie (štruktúru riadenia slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci vid' schému č.2).

Schéma č. 2: Štruktúra riadenia slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci

Prameň: MZV SR

Slovenská republika ako štandardný donor by však mala v budúcnosti zabezpečovať rozvojovú pomoc úplne autonómne. Preto sa v budúcnosti uvažuje nad transformáciou ACU TF na nezávislú jednotku s vlastnou právnou subjektivitou, ktorá by bola riadená ministerstvom zahraničných vecí. Išlo by vlastne o vytvorenie samostatnej rozvojovej agentúry na poskytovanie bilaterálnej pomoci, teda by zabezpečovala projektové riadenie a programovo by bola riadená Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky. Ďalším dôvodom pre založenie samostatnej rozvojovej agentúry je očakávanie postupného nárastu prostriedkov na financovanie bilaterálnych rozvojových projektov do roku 2010 (do roku 2010 by mal dosiahnuť čiastku 400 mil. Sk)²⁶, keďže SR sa zaviazala dosiahnuť výšku rozvojovej pomoci do tohto roku na 0,17% HDP. Zvyšovanie nárokov na ich riadenie a implementáciu, ako aj

²⁶ Návrh inštitucionalizácie systému slovenskej rozvojovej pomoci, schválený uznesením vlády SR č. 806/2006 z 28. 9. 2006.

vzhľadom na problémy s jednoznačným identifikovaním poskytovanej pomoci Slovenskom sa javí súčasný systém ako finančne, funkčne a politicky málo efektívny. V súčasnosti si obe administratívne a kontraktačné jednotky z rozpočtu ministerstva zahraničných vecí (podprogram 05T0A) účtujú poplatok za spravovanie fondov: ACU TF 5% z pridelených prostriedkov a ACU BBF 8% z pridelených prostriedkov.²⁷ Tieto financie by mohli byť využité na financovanie nákladov samostatnej rozvojovej agentúry, pričom by sa celkovo znížili administratívne náklady na poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci v Slovenskej republike vzhľadom na zlúčenie dvoch subjektov do jedného. Vytvorenie samostatnej rozvojovej agentúry by plynule nadväzovalo na súčasný stav riadenia bilaterálnych projektov a umožňovalo by plynulú zmenu. Medzi tradičnými vyspelými donormi tento model inštitucionálneho zabezpečenia rozvojovej pomoci aplikuje práve Švédsko, od ktorého by Slovensko mohlo čerpať potrebné skúsenosti. Pre porovnanie ostatných modelov inštitucionálneho rámca vo svete tradičných donorov vid' poznámka²⁸.

---

²⁷ Informácia o zriadení Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu, zobrať na vedomie vlády dňa 29.11.2006.

²⁸ *Prax v krajinách OECD:*

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že v členských krajinách DAC neexistuje organizačný rámec pre riadenie aktívnej rozvojovej pomoci, ktorý by bol úspešne aplikovateľný v inej krajine. Každý štát si vytvára svoj vlastný mechanizmus na základe vnútorných politických, ekonomických, historických a ďalších podmienok. Často krát sú si systémy v základoch podobné, ale v detailoch sa podstatne líšia. Z hľadiska koordinácie celého mechanizmu je možné nájsť jeden spoločný prvok, a tým je Ministerstvo zahraničných vecí. Vo väčšine krajín OECD práve toto ministerstvo nesie primárnu zodpovednosť za rozvojovú spoluprácu. Ostatné vládne inštitúcie sú v menšej alebo väčšej miere zapojené do poskytovania rozvojovej pomoci, prípadne sa v nej vôbec neangažujú. Najčastejšie participuje na rozvojovej pomoci Ministerstvo financií, zodpovedné za príspevky do Svetovej banky, Medzinárodného menového fondu, multilaterálnych rozvojových bánk.

Na základe výskumu, realizovaného v krajinách DAC, sa rozlišuje 5 modelov organizačnej štruktúry pre riadenie rozvojovej pomoci:

1. Integrované ministerstvo zahraničných vecí (Dánsko, Fínsko, Holandsko) - je uplatnený geografický princíp. Ministerstvo zahraničných vecí týchto krajín je členené na odbory podľa krajín, do ktorých smeruje ich aktívna rozvojová pomoc (napr. odbor pre Afriku, odbor pre Latinskú Ameriku a pod.). Jednotlivé odbory sa zaoberajú všetkými aspektmi vzťahov s uvedenými krajinami, t.j. zahraničnou politikou, ekonomikou i rozvojovou pomocou a spolu predstavujú zároveň aj rozvojovú agentúru, ktorá riadi implementáciu projektov. Zastupiteľské úrady v týchto krajinách majú zväčša posilnené právomoci v oblasti identifikácie, prípravy, hodnotenia a monitorovania rozvojových projektov. (Pozn.: tento model sa začína čoraz častejšie uplatňovať aj v iných krajinách).
2. Sekcia/divízia pre rozvojovú spoluprácu v rámci ministerstva zahraničných vecí (Belgicko, Írsko, Taliansko, Nový Zéland, Švajčiarsko) - v rámci ministerstva zahraničných vecí pracuje samostatná sekcia/divízia zameraná na rozvojovú spoluprácu so všetkými prijímateľskými krajinami. Zahranično-politickými a ekonomickými vzťahmi s uvedenými krajinami sa zaoberajú iné samostatné sekcie/divízie. Sekcia/divízia pre rozvojovú spoluprácu je zároveň rozvojovou agentúrou.
3. Ministerstvo zahraničných vecí s oddelenou rozvojovou agentúrou (Nemecko, Luxembursko, Nórsko, Švédsko) - ministerstvo zahraničných vecí je zodpovedné za politické smerovanie bilaterálnej i multilaterálnej rozvojovej spolupráce. Na riadenie poskytovania bilaterálnej pomoci si ministerstvo zahraničných vecí založilo samostatnú agentúru.
4. Autonómne ministerstvo/agentúra pre rozvojovú spoluprácu (Austrália, Kanada, Veľká Británia, USA) - uplatňuje sa najmä vo väčších krajinách. Samostatná vládna agentúra na čele s ministrom pre rozvojovú spo-

2.1.2 Štruktúra riadenia švédskej rozvojovej pomoci

Kľúčovými aktérmi v riadení švédskej oficiálnej rozvojovej pomoci sú Ministerstvo zahraničných vecí Švédska a Švédska agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (Swedish International Development Cooperation Agency, ďalej len Sida), ako aj množstvo ďalších vládnych a nevládných organizácií. Hlavnou úlohou **Ministerstva zahraničných vecí Švédska** je tvorba rozvojovej politiky, jej koordinácia medzi hlavnými aktérmi a jej priama implementácia najmä vo vzťahu k multilaterálnym organizáciám ako OSN, EÚ a medzinárodným finančným inštitúciám. Takisto do jeho pôsobnosti spadá i humanitárna pomoc. V súčasnosti Ministerstvo zahraničných vecí Švédska zabezpečuje okolo 37% celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci²⁹. Na jeho čele stoja traja ministri: minister pre zahraničné veci, minister pre rozvojovú spoluprácu a minister pre migračnú a azylovú politiku. Rozvojová spolupráca je organizačne zabezpečovaná oddelením pre globálny rozvoj. Významnou črtou Ministerstva zahraničných vecí Švédska je jeho zodpovednosť za činnosť 105 zahraničných zastupiteľstiev³⁰, z ktorých mnohé sú miestom pre tvorbu rozvojových programov.

Sida je samostatnou vládnu rozvojovou agentúrou zodpovednou Ministerstvu zahraničných vecí Švédska. Ako všetky vládne agentúry, Sida funguje úplne samostatne v rámci právomocí daných švédskou vládou a parlamentom. Sida zabezpečuje viac ako 60%³¹ švédskej rozvojovej pomoci a primárne je zodpovedná za implementáciu bilaterálnej pomoci. Sida je riadená generálnym riaditeľom ministerstva zahraničných vecí pre rozvojovú spoluprácu, ktorý zároveň predsedá aj výboru Sidy. Výbor tvorí jedenásť členov menovaných vládou. Medzi nich patria členovia parlamentu, neziskových organizácií, odborov a súkromného sektoru. Organizačne sa Sida skladá zo štyroch regionálnych oddelení, piatich sektorových oddelení a siedmich oddelení zabezpečujúcich interné potreby agentúry, ako napr. strategicko-koordináčnne funkcie a podporu vybraných multilaterálnych akcií (viď schému č. 3). Medzi štyri regionálne oddelenia patrí: oddelenie pre Afriku, Áziu, Latinskú Ameriku a Európu.

---

luprácu zodpovedá za svoju činnosť priamo vláde a agentúra bez ministra zodpovedá ministerstvo zahraničných vecí.

5. Viac ministerstiev poskytujúcich rozvojovú pomoc (Rakúsko, Japonsko, Francúzsko, Portugalsko, Španielsko) - každé ministerstvo, angažujúce sa v oblasti rozvojovej spolupráce, je zodpovedné za príslušný aspekt programu rozvojovej pomoci. Koordinátorom a politickým lídrom však naďalej zostáva ministerstvo zahraničných vecí. V prípade tejto štruktúry je potrebné vyvíjať väčšie úsilie, aby bola činnosť jednotlivých subjektov koordinovaná a v súlade so stanovenou politikou rozvojovej spolupráce. Pre implementáciu programov a projektov si v niektorých prípadoch zakladajú ministerstvá svoje vlastné nezávislé agentúry.

²⁹ Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations. s. 48.

³⁰ Ministerstvo zahraničných vecí Švédska. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/3367>.

³¹ Sida. http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=105&language=en_US.

Medzi päť sektorových oddelení patri: oddelenie pre demokraciu a sociálny rozvoj, oddelenie pre infraštruktúru a ekonomickú spoluprácu, oddelenie pre prírodné zdroje a životné prostredie, oddelenie pre spoluprácu s nevládnymi organizáciami, humanitárnu pomoc a krízový manažment. Špeciálnym sektorovým oddelením je oddelenie pre spoluprácu vo výskume, ktoré poskytuje podporu výskumným centrom v rozvojových krajinách a podporuje medzinárodný a švédsky výskum rozvoja. Ďalšími siedmimi oddeleniami Sidy sú: oddelenie pre hodnotenie a vnútorný audit, informačné oddelenie, oddelenie pre financie a agentúrny rozvoj, oddelenie pre ľudské zdroje, oddelenie pre politiku a metodológiu, oddelenie pre miestne jednotky na zastupiteľských úradoch v rozvojových krajinách a oddelenie pre politiku životného prostredia. Sida sa riadi vládnyimi inštrukciami a schválenými stratégiami ministerstva zahraničných vecí. Sida intenzívne spolupracuje s množstvom ďalších subjektov, univerzít a samosprávnych celkov.

Ministerstvo zahraničných vecí Švédska a Sida medzi sebou úzko spolupracujú a to nielen v oblasti tvorby smerníc švédskej rozvojovej politiky a poskytovania finančných a expertných zdrojov, ale aj pri spolupráci v partnerských krajinách, do ktorých švédska rozvojová pomoc smeruje. Jedná sa hlavne o spoločné využívanie administratívnych kapacít švédskych zastupiteľstiev v partnerských krajinách a o spoločné riadenie miestnych aktivít. Zamestnanci Sidy zohrávajú významnú úlohu pri vzájomnom pôsobení medzi rozvojovými partnermi, Sidou a Ministerstvom zahraničných vecí Švédska. Viac ako 170 zamestnancov Sidy je umiestnených na švédskych zastupiteľstvách vo viac ako 50 krajinách sveta.³² Decentralizácia činnosti Sidy na miestnu úroveň, priamo do partnerských krajín je významným prvkom v organizačnej štruktúre švédskej rozvojovej pomoci. Stále viac kompetencií jednotlivých oddelení je prenášaných na zastupiteľstvá v jednotlivých krajinách, do ktorých rozvojová pomoc smeruje. Zamestnanci pracujúci v zámorských organizáciách významne prispievajú k rozsiahlym poznatkom o situácii v partnerskej krajine, poskytujú informácie, ktoré by nebolo inak možné získať pôsobením v domovskej organizácii. Väčšinou sú zodpovední za sprostredkovanie kontaktov s partnerskou krajinou a za zavádzanie, plánovanie, prípravu, rozhodovanie, monitorovanie a zaistenie kvality využitia švédskych rozvojových príspevkov.

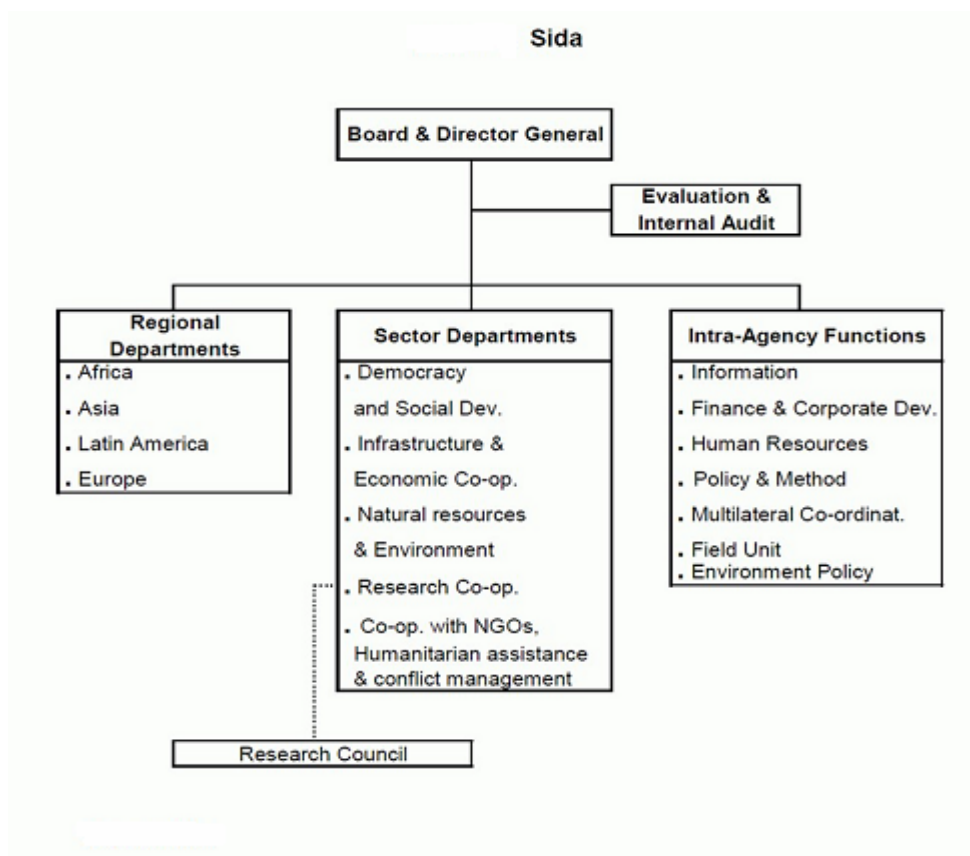
Ďalším aktérom, ktorý zohráva čiastočnú úlohu pri poskytovaní rozvojovej pomoci je Ministerstvo financií Švédska. Jeho funkcia v rozvojovej politike je spojená najmä s finančnými príspevkami do rôznych medzinárodných finančných inštitúcií. Cez ministerstvo finan-

---

³² Sida. http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=107&a=1839&language=en_US.

cií preteká asi 12%³³ celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci. Ďalším aktérom, ktorý sa podieľa 37% na švédskej oficiálnej rozvojovej pomoci je Švédsky exportný úverový a garančný výbor, čo je vládna agentúra pod pôsobnosťou Ministerstva priemyslu a obchodu a v rámci rozvojovej spolupráce poskytuje záruky na projekty smerujúce do rozvojových krajín. Ďalšími dôležitými partnermi v švédskom systéme rozvojovej pomoci sú nevládne organizácie, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu po praktickej stránke rozvojovej pomoci a vo zvyšovaní verejného povedomia o rozvojovej problematike. Asi jedna pätina³⁴ celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci je sprostredkovaná práve cez tieto neziskové organizácie a to najmä vo forme grantov poskytovaných Sidou, ministerstvom zahraničných vecí a ďalšími finančnými inštitúciami.

Schéma č. 3: Organizačná štruktúra Sidy

Prameň: Sida

³³ Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations. s. 49.

³⁴ Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations. s. 50.

2.1.3 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu inštitucionálnej štruktúry

Zabezpečenie inštitucionálnej štruktúry rozvojovej pomoci na Slovensku zriadením samostatnej rozvojovej agentúry ako rozpočtovej organizácie ministerstva zahraničných vecí, tak ako to je vo Švédsku, by malo zefektívniť poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci z finančného, politického, právneho, inštitucionálneho a ekonomického pohľadu, pretože tento inštitucionálny prístup je flexibilný pri narábaní s finančnými prostriedkami a ľudskými zdrojmi. Prechod na samostatnú rozvojovú agentúru by mal plynule nadväzovať na súčasný stav. Preto sa Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky rozhodlo, že jej právnou formou bude forma rozpočtovej organizácie, čím bude priamo naviazaná na štátny rozpočet prostredníctvom medzirezortného podprogramu ministerstva zahraničných vecí – 05T0A. Rozpočtová organizácia je povinná vo svojej činnosti postupovať analogicky ako ostatné súčasti štátnej správy, čo zároveň umožňuje lepšie kontrolovať čerpanie prostriedkov oficiálnej rozvojovej pomoci. Zmena súčasnej inštitucionálnej štruktúry nebude mať nijaký priamy vplyv na zvyšovanie štátneho rozpočtu, pretože administratívne náklady spojené s technickým a personálnym zabezpečením chodu agentúry budú hradené zo zdrojov medzirezortného podprogramu 05T0A, z ktorého sú v súčasnosti hradené náklady na administratívu ACU TF a ACU BBF a podľa smernice OECD sa vykazujú ako súčasť rozvojovej pomoci typu administratívne náklady.

Vznik agentúry je spojený aj s vytvorením nových pracovných miest, náklady na ktoré sa tiež započítavajú do objemu vykazovanej rozvojovej pomoci a nemajú priamy vplyv na zvyšovanie výdajov zo štátneho rozpočtu. V súčasnosti obidve administratívne a kontraktčné jednotky disponujú finančnými prostriedkami, ktoré im boli pridelené v súvislosti s implementáciou Národných programov oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003-2006. Keďže dĺžka ukončenia rozbehnutých projektov presahuje začiatok roku 2007, kedy sa plánuje vznik samostatnej rozvojovej agentúry, plánuje sa, že počas roku 2007 budú paralelne vedľa seba pôsobiť samostatná rozvojová agentúra zaoberajúca sa implementáciou nových projektových cyklov, zatiaľ čo ACU TF a BBF budú naďalej spravovať finančné prostriedky, aby bolo možné dokončiť rozbehnuté projekty a aktivity v rozvojových krajinách. Pre personálne zabezpečenie chodu agentúry sa uvažuje o postupnom znižovaní počtu zamestnancov ACU TF a ACU BBF a postupnom zvyšovaní zamestnancov samostatnej rozvojovej agentúry. V prvom štvrtroku 2007 sa uvažuje o štyroch zamestnancoch: riaditeľ, zástupca riaditeľa, sekretárka a účtovník. V každom ďalšom štvrtroku sa uvažuje o dvoch ďalších odborných

programových manažérov. Do konca roku 2007 by mal počet zamestnancov dosiahnuť číslo desať. Súčasnú agendu zabezpečenia bilaterálnych projektov zabezpečuje deväť zamestnancov: šesť zamestnancov ACU TF a traja zamestnanci ACU BBF. Postupný nárast pracovníkov agentúry oproti súčasnému systému je spôsobený tým, že v súčasnosti mnohé administratívne služby pre ACU TF zabezpečuje UNDP. Agentúra si preto bude musieť zabezpečiť všetky administratívne služby vo vlastnej réžii (účtovníctvo, ekonomika, personalistika, sekretariát). Štatutárnym orgánom agentúry bude riaditeľ, ktorý bude menovaný a odvolávaný ministrom zahraničných vecí. Jeho úlohou bude zastupovať agentúru smerom navonok a zodpovedať za jej činnosť a chod. Úlohou riaditeľa agentúry bude aj každoročne predkladať generálnemu riaditeľovi vecne príslušnej sekcie ministerstva a sekcii ekonomiky a všeobecnej správy ministerstva návrh koncepcie činnosti, harmonogram a organizačné zabezpečenie ich plnenia, vrátane návrhu rozpočtu na daný rozpočtový rok. Tiež sa bude zúčastňovať rokovaní vedenia ministerstva.

Podľa modelu Švédska ako tradičného donora so samostatnou rozvojovou agentúrou, predmet činnosti novo vzniknutej agentúry by sa mal zamerať výlučne na implementáciu medzirezortného podprogramu 05T0A, čo je implementácia bilaterálnej rozvojovej pomoci. Programové riadenie by zostalo v náplni Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Predmetom činnosti agentúry bude pokračovanie v činnosti, ktorú do teraz zabezpečovali ACU TF a ACU BBF. Teda bude zabezpečovať všetky činnosti súvisiace s riadením a administráciou projektového cyklu, konkrétne tvorbu a vyhlasovanie grantových kôl, výberových konaní a verejných súťaží, hodnotenie formálnej stránky predložených projektov a zabezpečenie expertného posúdenia projektov, prípravu a administrovanie zasadnutia Riadiaceho výboru oficiálnej rozvojovej pomoci za účelom vyhodnotenia projektov, administráciu zmlúv s realizátormi projektov, finančnú a obsahovú kontrolu správ o priebehu realizácie projektov, monitorovanie a hodnotenie projektov. Okrem toho bude zastrešovať dokumentačnú, vzdelávaciu a výchovnú činnosť, vrátane organizovania kurzov, školení, seminárov a konferencií a takisto i edičnú, publikačnú a komunikačnú činnosť v súvislosti s oficiálnou rozvojovou pomocou. Zámerom ministerstva zahraničných vecí je postupne rozširovať predmet činnosti agentúry najmä vo vzťahu k žiadateľom rozvojovej pomoci. Jedná sa hlavne o poskytovanie podpory slovenským mimovládnym a podnikateľským subjektom v získavaní prostriedkov z rozvojových fondov EÚ. Vznik novej rozvojovej agentúry sa plánuje na 1. januára 2007. Jej postavenie a pôsobnosť by mala byť upravená samostatným rozvojovým zákonom, na príprave ktorého sa v súčasnosti pracuje a mal by byť pripravený

a predložený na rokovanie vlády SR do 30. septembra 2007.³⁵

V súčasnosti nie je ešte jasné ako bude organizačná štruktúra novej rozvojovej agentúry vyzerat'. Rok 2007 bude predstavovať akúsi experimentálnu fázu, v ktorej by sa malo postupne ukázať, aká by bola najvhodnejšia organizačná štruktúra novej agentúry v slovenských podmienkach. Na čele organizačnej štruktúry švédskej rozvojovej agentúry stojí generálny riaditeľ a výbor, ktorý plní v podstate funkciu, ktorú na Slovensku v súčasnosti zabezpečuje Koordinačný výbor oficiálnej rozvojovej pomoci pri Ministerstve zahraničných vecí SR. Podľa švédskeho modelu by sa v slovenských podmienkach mohlo uvažovať nad začlenením súčasného Koordinačného výboru do organizačnej štruktúry novej slovenskej rozvojovej agentúry. Oproti Švédsku, ktoré spolupracuje s približne 120 rozvojovými krajinami sveta a rozvojová pomoc smeruje do mnohých sektorov, je slovenské teritoriálne a sektorové zameranie rozvojovej pomoci neporovnateľne menšie. Sida zamestnáva až 863 zamestnancov, z ktorých 171 pracuje na zastupiteľstvách Švédska v partnerských krajinách.³⁶ Veľký počet zamestnancov odpovedá aj rozsiahlej vnútornej štruktúre švédskej rozvojovej agentúry, ktorá má 13 samostatných oddelení. Oproti tomu na Slovensku sa plánuje s personálnym riadením agentúry v počte 10 zamestnancov na nasledujúci rok. Tomu bude odpovedať aj organizačná štruktúra novej rozvojovej agentúry. V prvom období sa uvažuje nad vytvorením dvoch oddelení, jedno oddelenie zabezpečujúce projektový cyklus a druhé zaoberajúce sa účtovníctvom a finančnými tokmi. Podľa modelu rozdelenia kompetencií rozvojovej problematiky do jednotlivých oddelení Sidy, mohlo by aj Slovensko v nasledujúcom časovom horizonte podobne rozdeliť rozvojovú agendu, ale nie medzi jednotlivé oddelenia ale medzi jednotlivých programových manažérov, tak ako bude v budúcom období postupne narastať rozvojová agenda. Tak ako napríklad v Side existujú regionálne oddelenia, tak v rámci slovenskej rozvojovej agentúry by do pôsobnosti jednotlivých programových manažérov mohli spadať aktivity z oblastí jednotlivých slovenských teritoriálnych priorít. V novej organizačnej štruktúre by mohli existovať samostatní projektoví manažéri pre spoluprácu so Srbskom a Čiernou Horou, pre spoluprácu s Ukrajinou a Bieloruskom, pre spoluprácu s Afrikou, pre spoluprácu s krajinami Strednej Ázie, pre spoluprácu s Balkánom a pre spoluprácu s Mongolskom a Kambodžou, v závislosti na tom, ako sa bude postupne meniť a kryštalizovať teritoriálne zameranie slovenskej rozvojovej pomoci. Ako základ sektorových oddelení Sidy, by v slovenskej rozvojovej agentúre mohol pôsobiť: programový manažér pre rozvojové vzdelá-

---

³⁵ Uložené ministrovi zahraničných vecí na základe uznesenia vlády SR č. 806 z 28. septembra 2006.

³⁶ Sida. <http://www.sida.se>

vanie a verejnú informovanosť, programový manažér pre spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami, humanitárnu pomoc a krízový manažment, programový manažér pre spoluprácu v rámci EÚ a pre prípravu slovenských subjektov na využívanie finančných nástrojov v rámci EÚ, programový manažér pre hodnotenie a vnútorný audit a niekoľko administratívnych a finančných asistentov. So vznikom samostatnej slovenskej rozvojovej agentúry sa počíta až od začiatku budúceho roku a v súčasnosti ešte nie je jasný model organizačnej štruktúry, ktorý by bol pre Slovensko najvhodnejší, preto je v tejto fáze budovania inštitucionálneho rámca ešte ťažko vyvodzovať nejaké konkrétne závery.

Takisto v súčasnej dobe s ohľadom na počiatočnú fázu odštartovania mechanizmu rozvojovej pomoci v slovenských podmienkach ešte nie sú na zastupiteľských úradoch v rozvojových krajinách žiadni zamestnanci, ktorí by sa zaoberali priamo rozvojovou problematikou. Takúto spoluprácu a decentralizáciu činnosti do miestnych podmienok rozvojových krajín akcentuje práve Švédsko a tradiční rozvojoví donori, pretože práve priame pôsobenie v rozvojovej krajine môže prispieť k lepšiemu zmonitorovaniu situácie v danej krajine, k možnosti lepšieho zladenia skutočných potrieb rozvojovej krajiny s potenciálom poskytovateľa pomoci. Takisto umožňuje možnosť dôslednejšieho dohľadu nad realizáciou jednotlivých projektov a ich monitorovaním a hodnotením, potreba ktorých úmerne narastá so zväčšovaním objemu poskytnutej rozvojovej pomoci, ktorá by do roku 2010 mala dosiahnuť čiastku 400 mil. Sk. Z týchto dôvodov by Slovensko v budúcom období malo uvažovať aj nad vytvorením takýchto postov na zastupiteľských úradoch v krajinách, do ktorých slovenská rozvojová pomoc smeruje alebo by mohlo spoločne využívať kapacity cudzích zastupiteľských úradov v spolupráci s ďalšími donormi. Vytvorenie podobných postov by nemalo mať priamy vplyv na zvyšovanie výdajov zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, pretože toto vytvorenie postov by sa započítavalo do administratívnych nákladov rozvojovej pomoci v rámci medzirezortného programu oficiálnej rozvojovej pomoci ministerstva zahraničných vecí 05T0A. Aby Slovensko vytvorilo vhodnú inštitucionálnu štruktúru pre poskytovanie rozvojovej pomoci, malo by sa snažiť, čo najvhodnejšie aplikovať skúsenosti tradičných donorov na domáce podmienky.

2.2 Plnenie medzinárodných záväzkov

Začiatok nového milénia priniesol pre Slovensko zmenu postavenia na medzinárodnej scéne. 14. decembra 2000 sa Slovenská republika stala členom OECD, organizácie 30 najvyspelejších krajín sveta, a 1. mája 2004 vstúpila do euroatlantických štruktúr. Slovensko sa tak

začlenilo do spoločenstva vyspelých krajín sveta, medzi ciele ktorého explicitne patrí aj podpora ekonomického rozvoja. Z tohto nového postavenia ako člena OECD a EÚ pre Slovensko okrem mnohých výhod vyplývajú i povinnosti a záväzky v oblasti vybudovania efektívneho mechanizmu na podporu ekonomického rozvoja a nutnosť zladenia svojich aktivít s medzinárodnou donorskou komunitou. Dôležitým dokumentom, ku ktorému sa Slovenská republika jednoznačne prihlásila sú Miléniové rozvojové ciele OSN. Tieto boli dohodnuté na miléniovom summite OSN v New Yorku v septembri roku 2000. Členské krajiny sa v nich zaviazali venovať prioritnú pozornosť udržateľnému rozvoju a boju proti chudobe. Bolo stanovených osem cieľov, ktoré by mali byť dosiahnuté do roku 2015. Medzi tieto ciele patrí:

1. znížiť chudobu a podiel ľudí trpiacich hladom na polovicu do roku 2015;
2. zabezpečiť, aby do roku 2015 deti na celom svete, chlapci a dievčatá rovnako, mali možnosť absolvovať kompletne základné vzdelanie;
3. podporiť rodovú rovnosť a posilniť postavenie žien;
4. znížiť úmrtnosť detí do päť rokov na dve tretiny do roku 2015;
5. znížiť úmrtnosť matiek o tri štvrtiny do roku 2015;
6. znížiť šírenie HIV/AIDS, malárie a ďalších chorôb na polovicu do roku 2015;
7. zabezpečiť environmentálne udržateľný rozvoj do roku 2015;
8. rozvinúť globálne partnerstvo pre rozvojovú spoluprácu a otvorený, spravodlivý a nediskriminačný obchodný a finančný systém.

Okrem morálnych záväzkov je Slovenská republika viazaná aj finančnými záväzkami. K jednému z nich sa prihlásila na Medzinárodnej konferencii OSN o financovaní rozvoja v Monterrey v Mexiku v dňoch 18. – 22. marca 2002. Konkrétne ide o prísľub dosiahnuť v roku 2010 podiel ODA na HDP vo výške 0,12%³⁷. Popri OSN je strážcom nášho „rozvojového svedomia“ aj Európska komisia, ktorá v Parížskej deklarácii prijatej v marci 2005 na Konferencii o spoločnom pokroku k posilneniu efektívnosti rozvojovej pomoci Európskej únie, stanovila pre členské krajiny EÚ dosiahnuť kolektívnu úroveň výdavkov na oficiálnu rozvojovú pomoc do roku 2010 na úrovni 0,51% HDP európskeho spoločenstva, s tým, že „staré“ členské štáty EÚ musia zabezpečiť vo svojich rozpočtoch 0,58% ODA/HDP do roku 2010. Pre „nové“ členské štáty bol stanovený individuálny cieľ dosiahnuť 0,17% ODA/HDP

---

³⁷ Hulényi, P.: Komu pomáha slovenská rozvojová pomoc. Rozvojová pomoc a spolupráca – výzvy a perspektívy. s. 93.

do roku 2010 a 0,33% ODA/HDP.³⁸

2.2.1 Slovenská republika a plnenie medzinárodných záväzkov

V Národnom programe oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 je stanovené, že Slovenská republika naplní Miléniové rozvojové ciele postupným zvyšovaním objemu rozvojovej pomoci, liberalizáciou obchodu i odpúšťaním dlhov. V prípade **odpustenia dlhov** v roku 2005 boli odpustené dlhy Afganistanu vo výške 88 mil. Sk, Sudánu vo výške 1 106 mil. Sk a Iraku vo výške 35,2 mil. Sk, teda v celkovej výške 1 229,2 mil. Sk.³⁹ Vlády týchto krajín boli požiadané, aby finančné prostriedky vo výške odpustených dlhov použili na rozvojové programy v nasledujúcich rokoch. Aj v dôsledku odpustenia dlhov výrazne vzrástol podiel oficiálnej rozvojovej pomoci na HDP v roku 2005 na 0,12%.

Z grafu č.9 a grafu č.10 je vidieť, že z hľadiska **objemu poskytovania rozvojovej pomoci** od roku 2003 dochádza k postupnému zvyšovaniu rozvojovej pomoci. V roku 2003 došlo k dvojnásobnému zvýšeniu oficiálnej rozvojovej pomoci oproti roku 2002, čo bolo spôsobené predovšetkým dobudovaním mechanizmu a systému poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci. Koncom roku 2003 boli vytvorené všetky predpoklady na to, aby slovenská rozvojová pomoc dostala reálny rozmer v podobe konkrétnych programov a projektov financovaných v rámci medzirezortného programu 05T0A. V roku 2004 šlo takmer o 65% nárast oficiálnej rozvojovej pomoci oproti roku 2003 a v roku 2005 až takmer o dvojnásobný nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Tento nárast bol spôsobený predovšetkým odpustením dlhov rozvojovým krajinám vo výške 520 mil. Sk, čo tvorilo 64% celkového nárastu oficiálnej rozvojovej pomoci v roku 2005. Ďalší nárast bol spôsobený predovšetkým vstupom Slovenskej republiky do EÚ, čím začala Slovenská republika prispievať do spoločného rozpočtu. Časť príspevku do európskeho rozpočtu sa započítava ako ODA. V roku 2005 to bolo 4,82% z celkového príspevku SR.⁴⁰ Aby Slovenská republika dosiahla cieľ poskytnúť 0,17% ODA na HDP do roku 2010, musí svoju rozvojovú pomoc zvýšiť o 84% a do roku 2015 by mala svoju pomoc zoštvornásobiť.

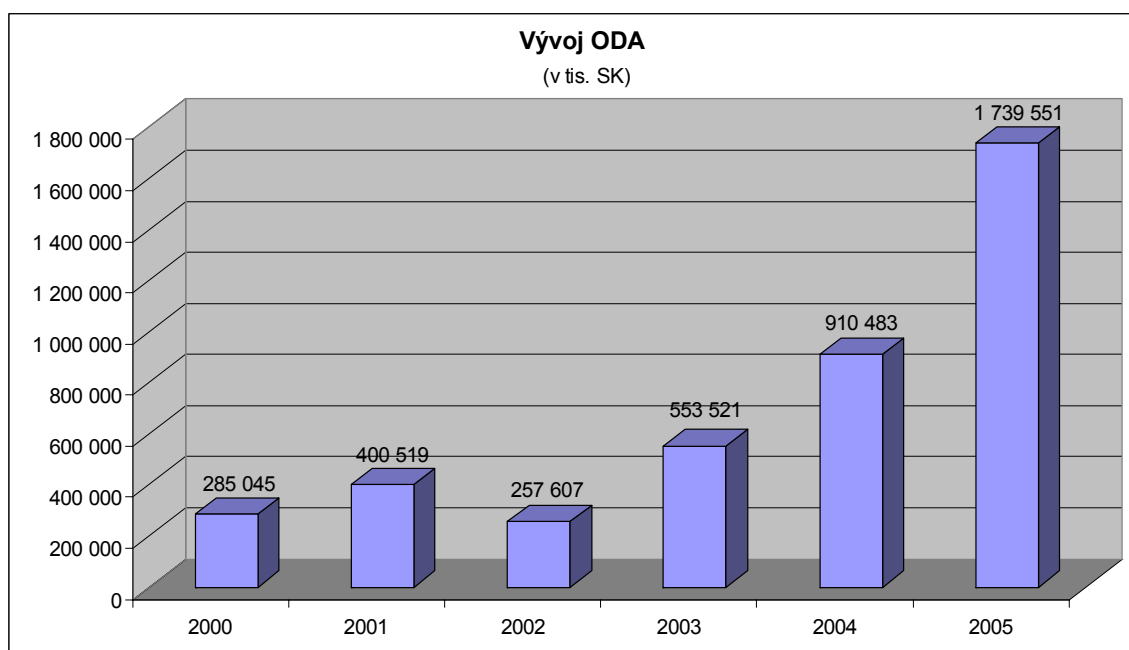
---

³⁸ Benč, V.: Ekonomické aspekty rozvojovej pomoci. Rozvojová pomoc a spolupráca – výzvy a perspektívy. s.76.

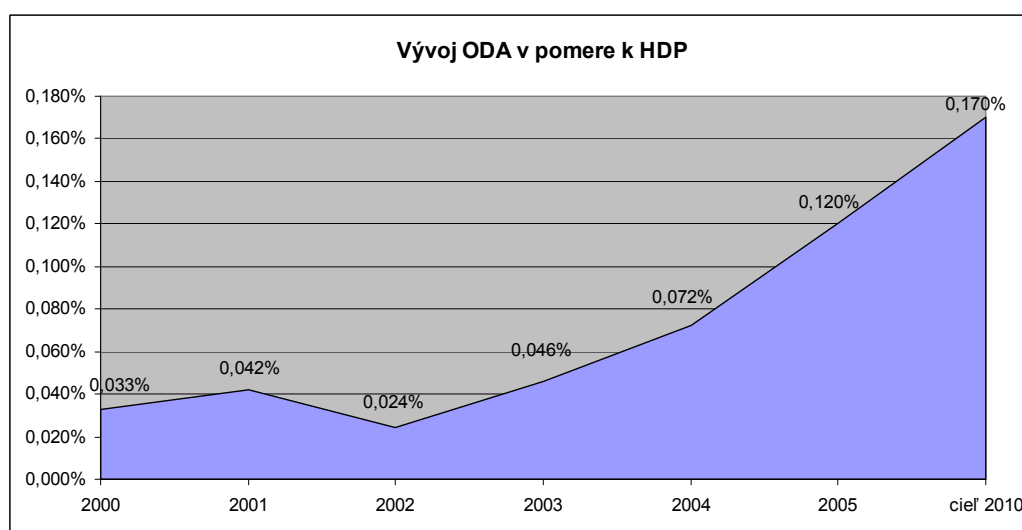
³⁹ Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006.

⁴⁰ Informácia o ODA poskytnutej SR v roku 2005.

Graf č.9

Graf č.10

Prameň: MZV

Dôležitým momentom je aj štruktúra financovania slovenskej ODA. Kým celková pomoc každoročne rastie, objem bilaterálnej pomoci alokovanej na projekty slovenských subjektov cez TF a BBF sa tri roky (2003-2005) nemenil (160 mil. Sk)⁴¹, a tak bol v roku 2005

⁴¹ Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2005.

jej podiel na celkovej pomoci 9%. Pritom práve bilaterálna projektová pomoc je priamym nástrojom zahraničnej politiky, využíva slovenské know-how a skúsenosti, zviditeľňuje Slovensko, prehĺbuje vzťahy s rozvojovými krajinami a slovenským subjektom efektívne pomáha priamo sa etablovať v rozvojových krajinách. Je preto potrebné postupne meniť podiel prostriedkov na bilaterálne projekty na celkovej pomoci, tak ako je tomu v prípade väčšiny štandardných donorov. Tieto skutočnosti akcentovala aj Národná rada Slovenskej republiky, ktorá na svojom rokovaní 13. decembra 2005 odporučila vláde Slovenskej republiky (v uznesení č. 1986) „v súvislosti s plnením medzinárodných záväzkov, ako aj v nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 332/2002 prehodnotiť možnosti štátneho rozpočtu a zvýšiť rozpočet výdavkov kapitoly na oficiálnu rozvojovú pomoc“. Tak napríklad v prípade Švédska bilaterálna projektová rozvojová pomoc tvorila v roku 2003 prostredníctvom grantov Sidy 73% na celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci Švédska. Priemer v krajinách OECD tvoril v roku 2003 64% bilaterálnej projektovej rozvojovej pomoci na celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci.⁴²

2.2.2 Plnenie medzinárodných záväzkov na príklade Švédska

Švédsko je dobrým príkladom vyspelého donora, ktorý významne plní svoje medzinárodné záväzky a významne prispieva k znižovaniu chudoby vo svete a k vyrovnanému a spravodlivému globálnemu vývoji. Dôkazom toho je okrem vysokého podielu rozvojovej pomoci na HDP krajiny aj nová politika Švédska voči globálnemu rozvoju, o ktorej bolo rozhodnuté parlamentom v decembri 2003. V podstate sa nejedná o zákon, ale o určitú formu smerníc, ktoré majú pomôcť švédskym vládnym autoritám pri implementácii tejto politiky. Cieľom tejto novej politiky je zapojiť všetky oblasti politiky tak, aby bolo možné lepšie dosiahnuť spoločný cieľ udržateľného globálneho rozvoja a to prostredníctvom koherentnejšej politiky a zvýšenej spolupráce a koordinácie s ostatnými štátmi a aktérmi pôsobiacimi v oblasti rozvojovej spolupráce. Tento cieľ by sa mal dotýkať všetkých oblastí politiky. Tiež obchodnej politiky s rozvojovými krajinami, poľnohospodárskej politiky, politiky životného prostredia, bezpečnosti, migrácie a ďalších oblastí. Centrálnu úlohu v tejto národnej „*Politike pre globálny rozvoj*“ hrajú Miléniové rozvojové ciele, na ktoré sa celá politika vzťahuje. Švédsko považuje Miléniové rozvojové ciele za prostriedok centrálneho významu pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu a pre celosvetové monitorovanie a hodnotenie záväzkov, ku ktorým sa zaviazalo nielen Švédsko ale aj ostatní celosvetoví donori.

Táto nová „*Politika pre globálny rozvoj*“ je postavená na dvoch pohľadoch na úspešný

---

⁴² Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations. s. 71.

rozvoj, ktoré celú túto politiku prestupujú, na perspektíve práva („rights perspective“) a na perspektíve chudobných („perspective of the poor“). Perspektíva práva znamená, že opatrenia podniknuté na dosiahnutie spravodlivého a udržateľného rozvoja budú v súlade s rešpektovaním ľudských práv. Táto perspektíva sa opiera o vnímanie ľudí z rozvojových krajín ako aktívnych účastníkov globálneho rozvoja s túžbou po pokroku radšej než o ich obraz ako obetí a prijímateľov rozvojovej pomoci. Je opretá o rozpoznanie práva jednotlivca na dôstojný život bez chudoby a zvláštny význam je prikladaný demokracii, rodovej rovnosti a detským právam. Perspektíva chudobných znamená, že politika pre spravodlivý a udržateľný rozvoj by mala v prvom rade vychádzať z potrieb, záujmov a priorít ľudí z rozvojového sveta. Celá politika je postavená na ôsmich centrálnych elementoch, ktoré charakterizujú ciele a ťažiská politiky rozvojovej spolupráce. Medzi ne patrí:

- rešpektovanie ľudských práv;
- demokracia a dobré vládnutie;
- rodová rovnosť;
- udržateľná spotreba prírodného bohatstva a ochrana životného prostredia;
- ekonomický rast;
- sociálny rozvoj a sociálna bezpečnosť;
- krízový manažment a ľudská bezpečnosť;
- globálne verejné statky.

Zatiaľ čo prvých šesť priorít novej rozvojovej politiky tvorilo ciele švédskej rozvojovej spolupráce, ktoré sa dostatočne odrážajú v sektorovom zameraní a stratégiách švédskej rozvojovej spolupráce, posledné dva ciele – krízový manažment a globálne verejné statky sú novými prioritnými elementmi v rozvojovej politike Švédska. Krízový manažment je osobitou prioritou švédskej vlády z dôvodu často silného prepojenia medzi chudobou a ozbrojenými konfliktami. Globálne verejné statky sú ústrednou témou *International Task Force*⁴³, zameraného na globálne verejné statky, ktoré bolo iniciované Švédskom a Francúzskom. Cieľom *Task Force* je systematicky zhodnotiť a objasniť pojem globálnych a regionálnych verejných statkov a určiť, ktoré verejné statky by sa mali stať terčom pre politické a rozpočtové smerovanie rozvojovej politiky. Kľúčovým východiskom pri definícii verejných statkov je, že

---

⁴³ pre bližšie informácie pozri www.gpgtaskforce.org

jednotlivé krajiny sa nemôžu podieľať adekvátne na ich podpore samostatne a preto je pri nich jasná potreba kolektívnej akcie či spolupráce položenej na multilaterálnej báze. Takýmto spôsobom sa vylúči mnoho statkov, ktoré boli voľne označené za medzinárodné verejné statky. Je to napríklad vzdelanie, na ktoré jednoznačne môže byť adresovaná pomoc separovane jednotlivými štátmi. Táto nová „Politika pre globálny rozvoj“ sa stala základným stavebným kameňom celej švédskej rozvojovej spolupráce. Švédsko je v tomto smere prvou krajinou, ktorá implementovala takúto politiku so snahou integrovať všetky oblasti politiky na dosiahnutie spoločného cieľa udržateľného globálneho rozvoja. Táto politika je postavená takisto na viere, že lepšia koherencia zlepšuje efektívnosť, pretože sa aplikujú vedomosti a skúsenosti z rôznych oblastí a pretože sa tým môžu posilniť jednotlivé opatrenia.

Na to, aby mohla byť táto politika dôsledne aplikovaná a Miléniové rozvojové ciele naplnené je dôležitá vysoká miera verejného povedomia o tejto problematike, pretože práve jednotliví aktéri spoločnosti, od záujmových skupín, cez podnikateľský sektor, akademický sektor a mimovládne organizácie sú dôležití pri ovplyvňovaní politických rozhodnutí a pri úspešnom naplnení vytýčeného cieľa udržateľného globálneho vývoja. A pretože pri presadzovaní tejto politiky môže v určitých sférach spoločnosti dochádzať ku konfrontácii národných záujmov s touto politikou, je dôležitý vysoký stupeň verejného povedomia, na podporu ktorého je potrebné jak vytvorenie vhodného fóra pre verejný dialóg, tak i pravidelné informovanie zo strany vládneho sektoru. Na podporu verejného dialógu bolo vo Švédsku vytvorené fórum „Fórum pre globálny rozvoj“, ktoré má na jednej strane prispievať k informovaniu verejnosti a súčasne poskytnúť priestor pre vyjadrenie názorov civilného obyvateľstva a ostatných mimovládnych organizácií. Úlohou tohto fóra je podporovať:

- široký dialóg medzi švédskou spoločnosťou;
- debatu o oblasti konfliktných záujmov;
- diskusiu o problematike rozvoja a koherencie prostredníctvom médií a tvorcov verejného mienenia;
- kooperáciu a koordináciu;
- vzájomné vzdelávanie;
- konkrétne návrhy a myšlienky týkajúce sa implementácie „Politiky pre globálny rozvoj“.

Od existencie tohto fóra sa očakáva, že jeho účastníci na ňom prispievajú ich vlastnými

perspektívami a agendami; od neziskového sektoru sa očakáva ovplyvňovanie politiky, od súkromného sektoru sa očakáva prispievanie komerčnými prospektami, od výskumného sektoru sa očakáva identifikovanie nových postupov prieskumu, atď. Diverzita účastníkov tohto fóra by mala prispieť k zvýšeniu verejného povedomia a podpory rozvojovej spolupráce.

Ďalšou aktivitou Švédska na podporu verejného povedomia, týkajúceho sa konkrétne Miléniových rozvojových cieľov, je rozbehnutie veľkej kampane pod názvom „Šanca životného času“ („*The Chance of a Lifetime*“)⁴⁴, ktorej hlavným cieľom je udržať otázky týkajúce sa Miléniových rozvojových cieľov vo verejnej pozornosti a podtrhnúť rolu širšej snahy Švédska pri ich dosiahnutí. Kľúčovým posolstvom kampane je možnosť dosiahnutia Miléniových rozvojových cieľov vo vytýčený čas, to znamená reálnu možnosť zníženia chudoby na polovicu do roku 2015. Z nedávnych prieskumov vyplýva, že 90% švédskej verejnosti si myslí, že je dôležité dosiahnuť Miléniové rozvojové ciele.⁴⁵ Táto kampaň je iniciovaná v spolupráci Ministerstva zahraničných vecí Švédska a Sidy. Sida má vyčlenených okolo 30 miliónov USD⁴⁶ na aktivity verejnej informovanosti, ktoré má na starosti samostatné oddelenie Sidy. Asi dve tretiny týchto finančných prostriedkov plynú na verejné vzdelávacie programy prostredníctvom mimovládnych organizácií a jedna tretina je použitá priamo Sidou.

Pre dosiahnutie Miléniových rozvojových cieľov a vytvorenia podmienok pre udržateľný globálny rozvoj Švédsko čoraz viac akcentuje dôležitosť spolupráce na multilaterálnej báze. Toto inklinovanie k multilaterálnej spolupráci má svoje korene v švédskej tradícii pevnej viery a silnej podpory multilaterálnych organizácií, predovšetkým OSN. Aj napriek tejto skutočnosti Švédsko je často krát v pozícii kritika týchto organizácií a aktívnym navrhovateľom reforiem v snahe po dosiahnutí väčšej efektivity a zlepšenej riadiacej štruktúry. Všeobecným trendom vo svete je koncentrovať finančné prostriedky do menšieho počtu multilaterálnych organizácií a celkové zvýšenie pomoci cez multilaterálny kanál. Spolupráca na multilaterálnej báze sa stáva čoraz dôležitejšou, pretože koordinovaná spolupráca jednotlivých donorov prispieva k dosiahnutiu lepších výsledkov v krajinách prijímajúcich pomoc. Ťažisko pomoci stále viac vychádza z potrieb rozvojových krajín, z ich vlastnej stratégie zníženia chudoby, výsledkom čoho je potieranie demarkačnej čiary medzi rôznymi formami spolupráce, bilaterálnej či multilaterálnej. Krajinám prijímajúcim pomoc len málo záleží na tom, či pomoc je poskytovaná jednotlivými krajinami osobitne alebo či je pomoc koordinovaná. Dôležitý je efekt pomoci a ten môže byť lepšie zabezpečený koordináciou aktivít jednotlivých

---

⁴⁴ pre bližšie informácie pozri www.millenniemaalen.se

⁴⁵ Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations. s. 31.

štátov, koherentnejším prístupom a dobre rozvinutým dialógom. Švédsko sa preto čoraz viac snaží spolupracovať na multilaterálnom základe, čoraz viac programov a projektov realizuje v spolupráci s ďalšími aktérmi rozvojovej pomoci, čo funguje na komplementárnej báze. Aktivity Švédska v jednotlivých krajinách sa preto zúžujú na menej sektorov a oblasti spolupráce.

2.2.3 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu v oblasti koherencie jednotlivých politík

Slovensko je v svojej počiatočnej fáze budovania mechanizmu rozvojovej spolupráce. Preto na jednej strane ešte ďaleko zaostáva za vyspelými donormi, ale na druhej strane nie je zaťažené žiadnym bremenom z minulosti a na základe skúsenosti vyspelých donorov sa už v počiatočnej fáze môže vyvarovať chýb, ktorými prešlo mnoho krajín poskytujúcich rozvojovú pomoc a svoj mechanizmus spolupráce s rozvojovými krajinami môže budovať čo najefektívnejšie. Poskytovanie rozvojovej pomoci na základe individuálnych projektov samo o sebe nestačí k pomoci rozvojovým krajinám, dôležité je aby sa k otázkam odstráneniu chudoby vo svete a skutočnej pomoci chudobným krajinám pristupovalo na základe systematického prístupu. Na to, aby slovenská rozvojová politika bola úspešná a efektívna, nemôže byť izolovaná, ale naopak koherentná s ostatnými štátnymi politikami, t.j. s obchodnou, poľnohospodárskou a migračnou politikou, s predchádzaním konfliktov, bezpečnosťou, s odpúšťaním dlhov, atď. Táto úloha si vyžaduje koordináciu Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky s ostatnými rezortmi, najmä s ministerstvom hospodárstva pri harmonizácii obchodných podmienok s rozvojovými krajinami, s ministerstvom vnútra a ministerstvom obrany pri realizácii humanitárnych aktivít, s ministerstvom školstva v aplikovaní rozvojového vzdelávania. K zabezpečeniu lepšej koherencie rozvojovej politiky s ostatnými štátnymi politikami by mohlo prispieť aj intenzívnejšie využívanie Koordinačného výboru pre oficiálnu rozvojovú pomoc, ale aj medzirezortných koordinačných komisií pre európske záležitosti. Všetky tieto politiky by mali byť v súlade, aby poskytovanie rozvojovej pomoci skutočne nadobudlo svoj zmysel a svoju opodstatnenosť. Preto vláda Slovenskej republiky by mala dbať na to, aby všetky aspekty rozvojovej spolupráce boli dobre integrované a aby bola zabezpečená súčinnosť všetkých politík.

---

⁴⁶ Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations. s. 23.

2.2.4 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu v oblasti verejného povedomia

Ďalšou oblasťou dôležitou pre úspešné napĺňovanie Miléniových rozvojových cieľov je verejné povedomie o rozvojovej problematike. Slovensko na túto činnosť využíva mechanizmus Trustového fondu, prostredníctvom ktorého sa realizujú projekty rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti. Prostredníctvom Trustového fondu bolo doposiaľ v rokoch 2004 a 2005 podporených 21 projektov rozvojového vzdelávania v celkovej výške 4 105 tis. Sk.⁴⁷ Tieto projekty rozvojového vzdelávania sa týkali napr. realizácie festivalu dokumentárnych filmov „Jeden svet“, prípravy metodických materiálov pre žiakov základných a stredných škôl o rozvojovej a utečeneckej problematike. Pre žiakov a učiteľov sa organizovali semináre a prednášky na tému rozvojovej pomoci, Fair Trade alebo na tému utečencov. Boli vydané rôzne publikácie o rozvojových krajinách, do ktorých smeruje slovenská oficiálna rozvojová pomoc. Organizovali sa konferencie, workshopy, prezentácie a verejné diskusie zamerané na perspektívy slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci v blízkej budúcnosti a zaoberajúce sa dopadom migrácie a globalizácie na rozvojové krajiny. Široká verejnosť si mohla pozrieť výstavu fotografií zo života afrických krajín v rôznych častiach Slovenska. Medzi ďalšie projekty patrí napríklad krátky film o problematike utečencov na Slovensku pre deti základných a stredných škôl, alebo predstavenie vietnamskej rozprávky študentov herectva na základných školách a ďalšie podobné aktivity.

Viacere projekty rozvojového vzdelávania boli spolufinancované holandským ministerstvom zahraničných vecí prostredníctvom Centra Sever – Juh, s ktorým Slovenská republika v januári 2005⁴⁸ podpísala Memorandum o porozumení. Slovensko spolupracuje s Centrom Sever – Juh na základe programu, ktoré toto Centrum vypracovalo pre krajiny V4 pod názvom „Program na posilnenie globálneho rozvojového vzdelávania v krajinách V4“. V rámci tohto programu sa na Slovensku v roku 2005 podporili národný seminár, mechanizmus počiatočného kapitálu pre globálne vzdelávanie, na ktorý Centrum Sever – Juh poskytlo začiatkom januára 2005 35 tis. EUR, účasť Slovenskej republiky v Sieti globálneho vzdelávania Európa (Global Education Network Europe; ďalej len GENE), slovenská účasť v procese expertného hodnotenia európskeho globálneho vzdelávania. Účelom „Národného seminára o globálnom rozvojovom vzdelávaní na Slovensku – výhľad a perspektívy“, ktorý bol organizovaný Centrom Sever – Juh a ACU TF za účasti zahraničných a slovenských expertov, bolo

---

⁴⁷ Výročné správy ACU TF za rok 2004 a 2005.

⁴⁸ Výročná správa ACU TF za rok 2005.

zblížiť kľúčových slovenských expertov z oblasti globálneho rozvojového vzdelávania s cieľom prediskutovať politiky a prax globálneho rozvojového vzdelávania na Slovensku. Dvaja predstavitelia Slovenskej republiky zaoberajúci sa rozvojovou problematikou, jeden predstaviteľ ACU TF a jeden z ministerstva zahraničných vecí, sa stali členmi GENE iniciovanou Centrom Sever – Juh, čo je v podstate európska sieť národných inštitúcií a ministerstiev, ktoré zodpovedajú za oblasť globálneho vzdelávania. Zasadnutia tejto siete predstavujú veľkú príležitosť pre nadviazanie kontaktov a výmenu skúsenosti z globálneho rozvojového vzdelávania, čo je veľmi cenné pre krajiny ako Slovensko. Okrem Centra Sever – Juh, v oblasti globálneho vzdelávania Slovensko spolupracuje aj s Rakúskom v rámci programu „Program regionálneho partnerstva pre rozvojovú spoluprácu v Rakúsku a susedských nových členských štátoch (Slovenská republika, Česká republika, Slovinsko, Maďarsko)“, ktorý sa začal realizovať v druhej polovici roku 2005 a na ktorý spoločne prispieva Rakúska rozvojová agentúra spolu s ministerstvom zahraničných vecí a slovenskou Platformou mimovládnych rozvojových organizácií. Tento program poskytuje veľkú príležitosť pre slovenské mimovládne organizácie pripraviť a realizovať rozvojovú spoluprácu s rakúskymi mimovládnymi organizáciami.

Slovenská verejnosť je pomerne dobre oboznámená s problematikou rozvojovej spolupráce, čo dokazuje aj reprezentatívny výskum verejnej mienky realizovaný Inštitútom pre verejné otázky a agentúrou FOCUS v máji 2005, podľa ktorého 83% slovenského obyvateľstva nad 18 rokov podporuje rozvojovú pomoc.⁴⁹ Ako hlavné dôvody, prečo by Slovensko malo poskytovať rozvojovú pomoc, dominovali pocity morálnej zodpovednosti a pomoc ľuďom v núdzi. Na druhej strane, na základe podporených projektov rozvojového vzdelávania sa zdá byť zrejmé, že problematike Miléniových rozvojových cieľov nie je venovaná osobitá pozornosť. V tomto smere, podľa môjho názoru, by Slovenská republika mala vyvinúť väčšiu iniciatívu, zapojiť médiá, organizovať prednášky a diskusie ohľadom otázok týkajúcich sa Miléniových rozvojových cieľov, aby boli lepšie vnímané slovenskou verejnosťou. Pretože práve slovenská spoločnosť a jej podpora sú dôležitými elementmi pri zabezpečovaní rozvojovej pomoci, zvyšovania jej objemu a prispievaniu k plneniu Miléniových rozvojových cieľov.

---

⁴⁹ Prieskum verejnej mienky na oficiálnu rozvojovú pomoc Slovenskej republiky. <http://europeandcis.undp.org/files/uploads/ACU/Public%20Pool.pdf>

2.2.5 Implikácie pre Slovenskú republiku plynúce zo švédskeho modelu v oblasti multilaterálnej spolupráce

Švédsko ako aj ďalší vyspelí donori čoraz viac akcentujú dôležitosť spolupráce na multilaterálnej báze, lebo len týmto spôsobom môže dôjsť k naplneniu Miléniových rozvojových cieľov a k skutočnému zníženiu chudoby vo svete do roku 2015. Koordinácia donorských aktivít je dôležitým predpokladom úspešnosti pôsobenia v rozvojovej krajine. V prípade Slovenska je spolupráca s ďalšími donormi významnejšia aj z dôvodu obmedzených finančných prostriedkov, ktoré môže Slovensko vymedziť pre rozvojovú pomoc, a z ďalších dôvodov ako nedostatok ľudských zdrojov a inštitucionálneho zabezpečenia. Slovenská republika v súčasnej dobe spolupracuje s viacerými donormi. Okrem nadviazania partnerstva s viacerými zahraničnými partnermi, sa vstupom Slovenskej republiky do EÚ otvoril priestor pre novú spoluprácu s ostatnými členskými štátmi EÚ a naskytla sa možnosť spolupráce v rámci európskej rozvojovej politiky. Pri budovaní mechanizmu rozvojovej spolupráce v Slovenskej republike významnú úlohu zohrali najmä Rozvojový program OSN (UNDP) a Kanadská vládna agentúra pre rozvojovú pomoc.

UNDP bol prvým zahraničným partnerom, ktorý spolupracoval so Slovenskou republikou v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci už od roku 1997. Predpokladom pre úzku spoluprácu s UNDP je pôsobenie Regionálneho centra tejto organizácie na Slovensku. V roku 2003 bol v spolupráci s UNDP založený Trustový fond pre realizáciu slovenskej bilaterálnej pomoci pre vybrané projektové krajiny a projekty rozvojového vzdelávania. Základný právny rámec spolupráce medzi Slovenskou republikou a UNDP predstavuje Memorandum o porozumení⁵⁰, ktoré bolo podpísané na obdobie piatich rokov, s predpokladom získania rozsiahlych nových skúseností pre SR v oblasti rozvojovej spolupráce, možnosti využívať sieť kancelárií UNDP pre rôznorodé aktivity poskytovania rozvojovej pomoci, expertnú a konzultačnú pomoc. Účelom vzájomnej spolupráce medzi SR a UNDP bolo vytvoriť strategické partnerstvo, ktoré by pomohlo vytvoriť na Slovensku transparentný a efektívny systém poskytovania rozvojovej pomoci a znížilo administratívne zaťaženie vlády SR. Financovanie spoločných rozvojových aktivít je zabezpečované prostredníctvom Trust fondu, do ktorého plynú finančné prostriedky z rozpočtového programu 05T0A na základe ročných národných programov oficiálnej rozvojovej pomoci. Okrem rozhodovania o finančných alokáciách cez riadiaci výbor fondu, ministerstvo zahraničných vecí hrá dôležitú úlohu pri rozhodovaní

---

⁵⁰ Schválené uznesením vlády č. 688/2003 zo dňa 16.7.2003.

a strategickom manažmente. Regionálne centrum UNDP na druhej strane poskytuje pre riadenie Trustového fondu plne svoje administratívne kapacity, predkladá vláde výročné sumárne správy o nakladaní s prostriedkami fondu a o realizácii hlavných zásad vzájomnej spolupráce.

Druhým významným partnerom slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci je CIDA, čo je kanadská federálna vládna agentúra (na úrovni ministerstva) zameraná na poskytovanie rozvojovej pomoci. CIDA nadviazala spoluprácu so Slovenskou republikou na základe Memoranda o porozumení medzi vládou SR a vládou Kanady o programe „Oficiálna rozvojová pomoc pre strednú Európu – ODACE“. Tento program má dva hlavné komponenty. Prvý komponent sa týka budovania štandardných mechanizmov poskytovania ODA v Slovenskej republike a ďalších krajinách Višegrádskej skupiny – Českej republike, Maďarsku a Poľsku. Druhý komponent programu ODACE sa týka spolufinancovania vzájomne dohodnutých rozvojových projektov v tretích krajinách (tzv. trilaterálna spolupráca). Na tento 5-ročný program bolo vyčlenených 15 miliónov kanadských dolárov. Zhruba jedna tretina z uvedených prostriedkov je určená na prvý komponent programu a zvyšok na jeho druhý komponent. Finančné prostriedky sa pridelujú každoročne na základe potrieb identifikovaných v Pláne inštitucionálneho rozvoja jednotlivých krajín. Tento program počíta s priamou expertnou pomocou, finančnou podporou, monitorovaním a hodnotením projektu zo strany Kanady. Príspevok slovenskej strany predstavuje finančné, ľudské a technické zdroje vyčlenené na vybudovanie udržateľných národných kapacít pre oficiálnu rozvojovú pomoc a na financovanie rozvojových projektov v tretích krajinách. CIDA predpokladá národné kofinancovanie vo výške 10 – 15 % pre budovanie inštitúcií a cca 50 % pre spoločné trilaterálne projekty. Na základe tohto memoranda, počnúc rokom 2003, si Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky môže nárokovať finančné prostriedky v rámci vlastnej rozpočtovej kapitoly na každoročné spolufinancovanie programu ODACE v rámci Národného programu oficiálnej rozvojovej pomoci. CIDA v súčasnosti spolufinancuje 26 slovenských projektov⁵¹. Väčšina z týchto projektov bude ukončená v roku 2006 spoločným vyhodnotením. Vo vybraných prípadoch sa uskutočnia aj spoločné monitorovacie misie v rozvojovej krajine. Slovensko-kanadská skúsenosť v praxi overila a potvrdila zmysel spoločných projektov v rozvojových krajinách (trilaterálna spolupráca), na ktorú by Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky rado nadviazalo v roku 2006 spoluprácou s ďalšími donormi.

Ďalším významným donormom, s ktorým koncom roku 2005 ukončilo Ministerstvo za-

---

⁵¹ Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006.

hraničných vecí SR rokovania, je rakúska rozvojová agentúra ADA. Dňa 24. januára tohto roku s ňou bolo podpísané Memorandum o porozumení - dohoda o rozvojovej spolupráci a boli spustené prvé slovensko-rakúske rozvojové projekty. Spolupráca s rakúskou rozvojovou agentúrou ohľadom spolufinancovania spoločných projektov v rozvojových krajinách a iných aktivít v oblasti rozvojovej spolupráce na roky 2006 až 2008 plynule nadväzuje na končiaci model bilaterálnej spolupráce s kanadskou vládnu agentúrou CIDA. Cieľom nového rakúsko-slovenského programu je obohatiť spoluprácu dvoch donorov o európsky rozmer. Podľa uvedenej dohody finančný príspevok z rakúskej strany by mal predstavovať sumu až 1,5 mil. EUR na roky 2006 až 2008 na spolufinancovanie slovensko-rakúskych rozvojových projektov. Spolupráca s Rakúskom by sa mala týkať nasledujúcich oblastí:

1. realizácie spoločných projektov v rozvojových krajinách, predovšetkým sa jedná o spoluprácu so Srbskom a Čiernou Horou, Bosnou a Hercegovinou, Keňou a Mozambikom;
2. pomoci Rakúska pri tvorbe mechanizmu a ľudských zdrojov v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci; jedná sa o odborné poradenstvo pri budovaní inštitucionálneho rámca slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci, pomoc pri príprave zákona o oficiálnej rozvojovej pomoci, pôsobenie slovenských expertov v ústredí ADA, ako aj v kanceláriách ADA v rozvojových krajinách;
3. spoločných aktivít zameraných na získanie finančných prostriedkov z rozvojových fondov a nástrojov Európskej komisie.

Ďalším donorm, ktorý so Slovenskou republikou spolupracuje pri poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci je Centrum Sever – Juh Rady Európy. Centrum Sever – Juh ponúka platformu pre dialóg medzi Európou a južnými krajinami. Prioritou Centra Sever – Juh je vzdelávanie v oblasti globálneho občianstva, občianskej spoločnosti, demokracie a ľudských práv. Regionálne sa zameriava na oblasť Stredozemného mora a na Afriku. So slovenskou oficiálnou rozvojovou pomocou spolupracuje formou organizovania seminárov a spolufinancovania projektov v oblasti rozvojového vzdelávania. Okrem toho, bola nadviazaná aj spolupráca s Holandskom, ktoré umožnilo stáž slovenského experta v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci na holandskom veľvyslanectve v Nairobi a asistenciu pri príprave slovenského rozvojového programu pre Keňu. Spojením slovenského vedomostného potenciálu a rozvojovej skúsenosti tradičného donora vzniká unikátna symbióza, z ktorej môže profitovať rozvojová krajina, ale aj obaja spolupracujúci donori.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa naskytla nová možnosť spolupráce s ďalšími členskými krajinami EÚ, otvorili sa nové možnosti čerpania finančných prostriedkov z grantových schém Európskej komisie. Najdostupnejším a najreálnejším zdrojom finančných prostriedkov z Európskej komisie je v súčasnosti Nástroj pre spolufinancovanie mimovládnych rozvojových organizácií. V rámci tejto rozpočtovej položky boli prvýkrát vyčlenené prostriedky výlučne pre aktivity v nových členských krajinách. Zámerom bolo umožniť aj novým členským krajinám podieľať sa na čerpaní prostriedkov z finančných nástrojov Európskej komisie, pretože náročné konkurenčné prostredie by inak znevýhodňovalo subjekty z nových členských krajín, ktoré zatiaľ ešte nedisponujú dostatkom relevantných skúseností s európskou rozvojovou politikou. Konkrétne sa jedná o 10 mil. EUR na projekty rozvojového vzdelávania.⁵² Aby slovenské subjekty mohli pri žiadosti o prostriedky z finančných nástrojov Európskej komisie uspieť, musí byť venovaná dostatočná pozornosť pri príprave rozvojových projektov. To by sa malo dosiahnuť aj v rámci pripravovaných aktivít novej slovenskej rozvojovej agentúry. Finančné nástroje Európskej komisie, ktoré by Slovenská republika mohla v budúcnosti využívať sú: Finančný nástroj pre rozvojovú a hospodársku spoluprácu (Development Cooperation and Economic Instrument; DCECI), Finančný nástroj pre susedskú spoluprácu a partnerstvo členských krajín EÚ a krajín s nimi susediacimi (European Neighbourhood and Partnership Instrument; ENPI), Finančný nástroj stability v rámci novej finančnej perspektívy EÚ (Instrument for Stability; SI), Finančný nástroj pre humanitárnu pomoc (Humanitarian Aid Instrument; HAI) a nástroj MFA (Macro Financial Assistance).

Okrem možnosti nadviazania novej spolupráce s členskými krajinami EÚ a možnosti čerpania finančných prostriedkov z grantových schém Európskej komisie, vstup Slovenska do euroatlantických štruktúr znamená aj účasť Slovenska na tvorbe európskej rozvojovej politiky, preberanie európskej legislatívy, teda preberanie rôznych finančných a politických záväzkov vzhľadom na smerovanie a spôsob poskytovania slovenskej rozvojovej pomoci. Pri tvorbe európskej rozvojovej politiky sa Slovenská republika bude podieľať prostredníctvom rôzneho spektra aktivít, od účasti na pracovných skupinách Rady, týkajúcich sa rozvojovej spolupráce, cez výbory Komisie až po neformálne stretnutia rozvojových ministrov a rozvojové GAERC. Slovenská republika sa už v roku 2005 intenzívne podieľala na tvorbe novej európskej stratégie, ktorá bola prijatá na zasadnutí Európskej rady v dňoch 15.-16. decembra 2005. Na rozdiel od doteraz platnej stratégie z roku 2000, nová stratégia odráža okrem iného aj stanoviská desiatich nových členov EÚ a jej obsah sa premietne do poskytovania slovenskej bi-

---

⁵² Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006. s. 4.

laterálnej pomoci. V roku 2005 predstavoval finančný príspevok čiastku 697 mil. Sk, čo tvorilo 4,82% celkového príspevku do rozpočtu EÚ.⁵³ Od roku 2008 by sa Slovenská republika mala zapojiť aj do financovania Európskeho rozvojového fondu priemernou ročnou sumou 300 mil. Sk⁵⁴. Oproti Európskej únii, ktorej rozvojová politika je nasmerovaná hlavne na pomoc najmenej rozvinutým krajinám predovšetkým v subsaharskej Afrike, sa slovenská rozvojová pomoc orientuje najmä na krajiny juhovýchodnej Európy a Strednej Ázie. Preto manérovacia schopnosť Slovenska ovplyvniť európsku rozvojovú politiku bude v najbližšom období limitovaná. Jej vplyv by sa mohol zvýšiť v spolupráci s ostatnými novými a starými členskými štátmi, ktoré majú podobné teritoriálne zameranie svojej rozvojovej spolupráce. V júni 2005 sa Slovenská republika svojim podpisom pridala k revidovanej „Dohode z Cotonou o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej“, čím boli okrem iného vymedzené aj rozvojové vzťahy Slovenskej republiky s Afrikou. Slovenská republika sa preto v budúcnosti zameria na prehĺbenie svojich vzťahov s krajinami Afriky, aby tak prispela k zosúladieniu svojej rozvojovej politiky s politikou Európskej únie. K tomu chce Slovenská republika využiť svoje nestále členstvo v Rade bezpečnosti OSN, napríklad v oblasti prevencie a riešenia konfliktov, ale aj realizáciou viacerých rozvojových projektov vo vybraných krajinách Afriky.

---

⁵³ Tamtiež.

⁵⁴ Tamtiež.

Záver

Postupným začleňovaním Slovenskej republiky do donorskej komunity a tým pádom aj rozširovaním záberu slovenskej rozvojovej pomoci rastú nároky na jej implementáciu, vznikajú nové úlohy a potreby. Rozvojová pomoc a spolupráca je na jednej strane prejavom solidarity rozvinutých krajín s menej rozvinutými, na strane druhej je to nástroj presadzovania zahraničnopolitických cieľov donorov. V závere tejto práce by som chcela zhodnotiť význam slovenskej rozvojovej pomoci nielen pre rozvojové krajiny, ale aj pre Slovensko samotné, doterajší vývoj mechanizmu jej poskytovania a upozorniť na výzvy a úlohy a prípadné možné budúce smerovanie v nasledujúcich rokoch.

Pri zhodnotení mechanizmu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorý bol spustený v roku 2003, chcem sa dotknúť jeho jednotlivých komponentov, to znamená vytýčených cieľov, od ktorých sa vyvíja celé smerovanie rozvojovej politiky cez vybrané teritoriálne a sektorové zameranie slovenskej rozvojovej pomoci až po štruktúru jej riadenia. Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008 za hlavné motívy zapojenia Slovenskej republiky do rozvojovej politiky označila spoluzodpovednosť za globálny vývoj, morálne záväzky a prísľuby vyplývajúce z členstva v medzinárodných organizáciách, ako aj záujem Slovenska zaradiť sa do donorskej komunity. Ako základné ciele slovenskej rozvojovej pomoci boli stanovené: transfer slovenských skúseností a know-how, zapojenie slovenských expertov do medzinárodných rozvojových aktivít a mechanizmov, zapojenie slovenských subjektov do medzinárodných rozvojových projektov, rozšírenie ekonomickej spolupráce s rozvojovými krajinami a pomoc slovenskej krajskej komunite. Pri hlbšom zamyslení sa nad týmito cieľmi sa zdá byť zjavné, že okrem prvého cieľa (transfer slovenských skúseností a know-how), zvyšné štyri ciele sú zamerané na pomoc rozvojovým krajinám len sprostredkované cez pomoc slovenským rozvojovým subjektom. Keďže prvoradým zmyslom poskytovania rozvojovej pomoci by malo byť odstránenie chudoby a vytvorenie základných podmienok na dôstojný život pre ľudí z rozvojového sveta, je potrebné aby ciele slovenskej rozvojovej pomoci v ďalšom období viac akcentovali tento aspekt rozvojovej pomoci. Švédsko ako príklad vyspelého tradičného donora sleduje v rámci svojej novej politiky „Švédska politika pre globálny rozvoj“ jediný cieľ zníženie chudoby v rozvojových krajinách, teda snahu prispieť k vytvoreniu prostredia podporujúceho vlastné snahy ľudí z rozvojových krajín zlepšiť kvalitu svojho života. Z tohto základného cieľa sa potom odvíjajú všetky rozvojové aktivity. Slovenská republika v súčasnosti pripravuje zákon o rozvojovej pomoci, ktorý by mal byť

predložený na rokovanie vlády Slovenskej republiky do konca septembra budúceho roka. Pri jeho príprave by bolo vhodné pristúpiť k prehodnoteniu doterajších cieľov slovenskej rozvojovej spolupráce a položiť väčší dôraz na potreby ľudí z rozvojového sveta a na zníženie chudoby ako základného predpokladu spravodlivého a udržateľného globálneho rozvoja. Aby rozvojová pomoc skutočne nadobudla svoj význam, malo by sa pri jej poskytovaní v prvom rade prihliadať na potreby rozvojových krajín.

Čo sa týka teritoriálneho zamerania slovenskej rozvojovej spolupráce, na základe prie-sečníka potrieb rozvojových krajín a komparatívnych výhod Slovenskej republiky, resp. jej domáceho potenciálu, ktorým disponuje, bolo v roku 2003 v rámci Strednodobej koncepcie oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008 vybratých dvanásť projektových krajín a jedna programová krajina. Po troch rokoch od spustenia bilaterálnych projektov s týmito krajinami sa na základe množstva realizovaných projektov v tej ktorej krajine ukázalo, že teritoriálne a sektorové zameranie slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci bolo príliš široké. Preto od roku 2006 došlo k zúženiu ich rámca s tým, že v nasledujúcom období sa budú projekty prioritne realizovať pre Srbsko a Čiernu Horu, ako zatiaľ jedinú programovú krajinu, pre dve krajiny Afriky – Keňu a Sudán a ďalej pre Kirgizsko, Kazachstan, Ukrajinu a Bielorusko. V prípade posledných šesť krajín došlo aj k zúženiu ich sektorového zamerania. Prehodnotenie správnosti výberu prioritných krajín ovplyvnila i skutočnosť, že Slovensko ako člen EÚ musí do istej miery rešpektovať aj priority tohto spoločenstva, ktorými sú jednoznačne najmenej rozvinuté krajiny a to najmä na africkom kontinente. Jednou z unikátnych predností Slovenska oproti tradičným donorom pri poskytovaní rozvojovej pomoci je aj jeho osobitná skúsenosť, ktorá vyplýva z transformačného procesu po roku 1989. Transfer týchto skúsenosti do krajín, ktoré v súčasnosti prechádzajú podobným procesom bude logickým prínosom a preto by sa Slovensko malo i naďalej profilovať v oblasti, kde môže využiť túto komparatívnu výhodu, teda najmä v oblasti Západného Balkánu a strednej Ázie.

Zapojenie Slovenska do snahy medzinárodného spoločenstva pomôcť rozvojovým krajinám vymaniť sa z náručia chudoby a vytvoriť podmienky pre zlepšenie kvality ich života napomáha aj k zvyšovaniu kredibility a postavenia Slovenska na medzinárodnej scéne. Takisto z hľadiska slovenskej zahraničnej politiky rozvojová pomoc otvára pre Slovensko nové horizonty a vytvára zaujímavé možnosti na realizáciu slovenských zahraničnopolitických ambícií. Rozvojová pomoc je širokou prierezovou témou – integruje v sebe problematiku životného prostredia, ľudských práv, bezpečnosti, boja proti terorizmu, zdravotníctva, ekonomiky, politiky, vzdelávania atď. Pre jej komplexnosť a rozsiahly záber je štandardnou súčasťou

a nástrojom zahraničných politík vyspelých krajín. Je prirodzené, že slovenská rozvojová pomoc výrazne determinuje naše vzťahy s rozvojovým svetom. Okrem toho sa často krát významne premieta i do vzťahu Slovenska s vyspelými krajinami, či multilaterálnymi donormi. Pre zefektívnenie rozvojovej pomoci by Slovensko malo dbať v budúcnosti na pokračovaní v prepojení slovenskej bilaterálnej pomoci s rozvojovými aktivitami na multilaterálnej úrovni, kreatívne využívať možnosti na ad hoc spoluprácu s ostatnými členskými štátmi EÚ i OECD, ako aj ďalšími multilaterálnymi donormi, najmä v blízkej budúcnosti s rakúskou agentúrou ADA. Keďže je Slovensko čoraz intenzívnejšie zapojené do riešenia globálnych úloh, ktoré sú často spojené s podporou rozvojového sveta, malo by pri tvorbe a implementácii zásad rozvojovej politiky plne využiť aj svojho členstva v Bezpečnostnej rade a špecializovaných organizáciách OSN.

Ďalším prínosom slovenskej rozvojovej spolupráce je aj pomoc slovenským subjektom. Cez priame zapojenie slovenských subjektov do bilaterálnych projektov pre rozvojové krajiny mnohé slovenské mimovládne organizácie, univerzity, ale aj súkromné firmy a štátne inštitúcie tak dostali možnosť overiť si svoju schopnosť vstúpiť do (pre mnohých) úplne novej oblasti. Tí, ktorí v tomto výbere uspejú, získajú skúsenosť z prípravy projektového dokumentu, z projektového cyklu i z pôsobenia v rozvojových krajinách. Následne budú mať vyššie šance a predpoklady presadiť sa v tendroch vyhlasovaných medzinárodnými donormi vrátane Európskej komisie, ktorej grantové schémy sú od mája 2004 otvorené aj slovenským subjektom. Prirodzeným efektom aktivít slovenských subjektov (najmä firiem) je etablovanie sa na trhu rozvojovej krajiny a šanca následne posunúť svoje rozvojové aktivity do komerčnej oblasti. Slovenská republika by v tejto oblasti mala pokračovať v podpore slovenských subjektov pri predkladaní projektov v rámci grantových schém Európskej komisie a vytvoriť nástroj na ich spolufinancovanie zo slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci. Ďalej by sa malo pokračovať v postupnom zvyšovaní podielu bilaterálnej pomoci cez projekty slovenských subjektov na celkovej pomoci.

Rozširovaním záberu slovenskej rozvojovej pomoci rastú aj nároky na jej implementáciu. Vznikajú nové úlohy a potreby v oblasti inštitucionalizácie, legislatívneho rámca a tvorby ľudských zdrojov. V závere by som preto chcela upozorniť na tieto výzvy a úlohy a prípadné možné budúce smerovanie slovenskej rozvojovej pomoci v nasledujúcich rokoch. Inštitucionálne zabezpečenie slovenskej rozvojovej spolupráce, tak ako existuje v súčasnosti, prestáva vyhovovať nutným podmienkam pre zabezpečenie ďalších rozvojových aktivít. To je spôsobené viacerými dôvodmi. Okrem postupného nárastu prostriedkov na financovanie bila-

terálnych rozvojových projektov, čím sa stáva existencia dvoch kontraktačných jednotiek zabezpečujúcich projekty finančne neefektívna, pristupuje k tomu navyše aj dôvod, že súčasný mechanizmus neumožňuje jednoznačne identifikovať poskytovanú pomoc so Slovenskom, keďže časť prostriedkov je implementovaná prostredníctvom Trustového fondu UNDP. Od začiatku roku 2007 sa má preto pristúpiť k vytvoreniu samostatnej rozvojovej agentúry tak, ako to funguje napríklad vo Švédsku. Výber práve takéhoto modelu riadenia oficiálnej rozvojovej pomoci, pri ktorom programové riadenie zabezpečuje ministerstvo zahraničných vecí a projektové samostatná agentúra sa zdá byť v slovenských podmienkach najvhodnejším modelom, pretože prirodzene nadväzuje na súčasný stav riadenia bilaterálnych projektov a umožní tak jeho plynulú zmenu. Aj napriek tomu, že objem rozvojovej agendy švédskej rozvojovej agentúry je neporovnateľne väčší so slovenskou rozvojovou agendou, organizačná štruktúra Sidy by mohla slúžiť ako inšpirácia pri budovaní štruktúry riadenia novej slovenskej rozvojovej agentúry.

Vstupom Slovenska do sveta tradičných rozvojových donorov prevzalo Slovensko na seba okrem morálnych záväzkov aj finančné záväzky. Dôležitým dokumentom, ku ktorému sa Slovenská republika prihlásila je plnenie Miléniových rozvojových cieľov, ktorých hlavným cieľom je zníženie chudoby o polovicu do roku 2015. Aby aj Slovenská republika prispela k týmto cieľom je, okrem postupného zvyšovania rozvojovej pomoci prostredníctvom bilaterálnych rozvojových projektov, dôležité pristupovať k rozvojovej pomoci na systematickej báze, to znamená integrovať do tohto cieľa pomoci rozvojovým krajinám politiky na všetkých úrovniach: obchodnú politiku, poľnohospodársku politiku, migračnú politiku atď. Ďalším predpokladom naplnenia týchto cieľov vytýčených medzinárodnou donorskou komunitou je pristupovať k otázkam rozvojovej spolupráce na multilaterálnej báze, to znamená na projektoch rozvojovej pomoci spolupracovať s ďalšími medzinárodnými partnermi. A konečne dôležitým prvkom pre úspešné poskytovanie rozvojovej pomoci je verejné povedomie o tejto problematike. Slovensko za posledné tri roky od spustenia mechanizmu oficiálnej rozvojovej pomoci spustilo viacero programov zameraných na rozvojové vzdelávanie, konali sa rôzne prednášky a semináre o problematike rozvojovej pomoci. Existuje tu však ešte medzera, čo sa týka oboznamovania slovenskej verejnosti konkrétne o Miléniových rozvojových cieľoch.

Ukazuje sa teda, že slovenský príspevok k pomoci rozvojovému svetu nemusí mať výlučne finančný rozmer. Ako malý donor môže byť Slovensko naopak oveľa efektívnejšie, užitočnejšie a viditeľnejšie, ak k rozvojovej pomoci pristúpi aktívne. Mechanizmus, ktorý Minis-

terstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky spustilo v roku 2003 dáva slovenským subjektom i Slovensku samotnému jedinečnú šancu transponovať osobité skúsenosti do rozvojového sveta a je veľkou výzvou a výzvou a šancou presadiť sa na medzinárodnom poli a vnieť nový prístup do vzťahov medzi donormi a rozvojovým svetom. Slovenský mechanizmus je jednoduchý, flexibilný a zatiaľ nezaťažený zložitými historickými väzbami. Ak teda Slovensko bude vedieť využiť skúsenosti tradičných donorov a aplikovať ich na domáce podmienky, môže v medzinárodnej donorskej komunite zaujať dôležité miesto.

Zoznam skratiek použitých v texte

- ACU BBF – Administrative and Contracting Unit of Bratislava – Belehrad fund
Administratívna a kontrakčná jednotka Fondu Bratislava – Belehrad
- ACU TF – Administrative and Contracting Unit of Trust fund
Administratívna a kontrakčná jednotka Trustového fondu
- ADA – Austrian Development Agency,
Rakúska agentúra pre rozvojovú pomoc
- CIDA – Canadian International Development Agency,
Kanadská medzinárodná rozvojová agentúra
- CSP – Country Strategy Paper,
Ramcový program rozvojovej pomoci pre prioritnú krajinu
- DAC/OECD – Development Assistance Committee,
Výbor pre rozvojovú pomoc OECD
- DCECI – Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument,
Finančný nástroj pre rozvojovú a hospodársku spoluprácu
- EBRD – European Bank for Reconstruction and Development,
Európska banka pre obnovu a rozvoj
- ENPI – European Neighbourhood and Partnership Instrument,
Finančný nástroj pre susedskú spoluprácu a partnerstvo členských krajín EÚ
a krajín s nimi susediacimi
- EÚ – Európska únia
- GAERC – General Affairs and External Relations Council,
Rada EÚ pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy
- GENE – Global Education Network Europe,
Sieť globálneho vzdelávania Európa
- GTZ – Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit,
Organizácia Spolkovej Republiky Nemecko pre medzinárodnú pomoc a rozvoj
- HAI – Humanitarian Aid Instrument,
Finančný nástroj pre humanitárnu pomoc
- HIPC – Heavily Indebted Poor Countries,
Veľmi zadlžené chudobné krajiny
- MMF – Medzinárodný menový fond

- MFA – Macro Financial Assistance,
Nástroj súčasnej i pripravovanej finančnej perspektívy EÚ
- NPOA – Nadácia na podporu občianskych aktivít
- ODA – Official Development Assistance,
Oficiálna rozvojová pomoc
- ODACE – Official Development Assistance for Central Europe,
Regionálny program agentúry CIDA pre krajiny Strednej Európy
- OECD – Organization for Economic Co-operation and Development,
Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
- ORPO – Odbor rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci
- OSN – Organizácia spojených národov
- PHARE – Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies,
Predvstupový program EÚ pre Strednú a Východnú Európu
- PMRO – Platforma mimovládnych rozvojových organizácií
- PRSP – Poverty Reduction Strategy Paper,
Strategický dokument pre zníženie chudoby
- SB – Svetová banka
- SI – Instrument for Stability,
Finančný nástroj stability v rámci novej finančnej perspektívy EÚ
- SIDA – Swedish International Development Cooperation Agency,
Švédská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
- SČH – Srbsko a Čierna Hora
- TACIS – Programme of the technical assistance for 12 states within Eastern Europe and
Central Asia,
Program technickej pomoci 12 krajinám východnej Európy a strednej Ázie
- UNDP – United Nations Development Programme,
Rozvojový program OSN
- USAID – United States Agency for International Development,
Agentúra Spojených štátov amerických pre rozvojovú pomoc
- WTO – World Trade Organization,
Svetová obchodná organizácia

Zoznam prameňov a literatúry

Literatúra:

RUSNÁK, U. – SZÉP, A. – BRZICA, D. Rozvojová pomoc a spolupráca. Bratislava: Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002. ISBN 80-89106-01-3.

<http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/88/1/2/>

Rozvojová pomoc a spolupráca. Prešov: Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, 2005. ISBN 80-89041-93-0. http://www.sfpa.sk/publ/Rozvojova_pomoc.pdf

Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2004. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o., 2005. ISBN 80-969186-4-8.

Internetové zdroje:

MINISTERSTVO ZAHRANIČÝCH VECÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY.

<http://www.mzv.sk>

<http://www.slovakaid.sk>

PLATFORMA MIMOVLÁDNYCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ. <http://www.mvro.sk>

NADÁCIA NA PODPORU OBČIANSKÝCH AKTIVÍT. <http://npoa.sk>

ROZVOJOVÝ PROGRAM OSN. <http://europeandcis.undp.org>

ŠVÉDSKA ROZVOJOVÁ A KOOPERAČNÁ AGENTÚRA. <http://www.sida.se>

MINISTERSTVO ZAHRANIČÝCH VECÍ ŠVÉDSKA. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/3102>

Sweden (2005), DAC Peer Review: Main Findings and Recommendations.

<http://www.oecd.org/dataoecd/14/43/35268515.pdf>

Potenciál, komparatívne výhody a priority v poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci SR – expertná štúdia vypracovaná spoločnosťou M.E.S.A.10 – Center for Economic & Social Analyses, 2002-2003 <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/40/1/2/>,

<http://mesa10.sk>

EU Donor Atlas 2006.

http://ec.europa.eu/comm/development/body/publications/docs/eu_donor_atlas_2006.pdf

Country Strategy Paper for Serbia and Montenegro.

<http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/122/1/2/>

Smernica pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci.

<http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/41/1/2/>

Štatút Riadiaceho výboru Trustového fondu – vypracoval Odbor rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci na Ministerstve zahraničných vecí SR, 7.3.2004
<http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/127/1/2/>

Štatút Koordinačného výboru pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci – vypracoval Odbor medzinárodnej ekonomickej spolupráce na Ministerstve zahraničných vecí. Bratislava, september 2002. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/42/1/2/>

Organizačný a rokovací poriadok Koordinačného výboru pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci SR. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/42/1/2/>

Zoznam členov Koordinačného výboru.
<http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/42/1/2/>

Výročná správa Administratívnej a kontraktačnej jednotky Trustového fondu za rok 2005. Bratislava, 2005. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/231/1/1/>

Výročná správa Administratívnej a kontraktačnej jednotky Trustového fondu za rok 2004. http://europeandcis.undp.org/files/uploads/ACU/ANNUAL_REPORT_2004.pdf

Výročná správa Nadácie na podporu občianskych aktivít za rok 2005. www.npoa.sk

Materiály týkajúce sa rozvojovej spolupráce schválené uznesením vlády SR:

Koncepcia rozvojovej pomoci poskytovanej Slovenskou republikou do zahraničia (*schválená uznesením vlády SR č. 593 dňa 7.7.1999*).

Charta aktívnej rozvojovej pomoci a spolupráce (*schválená uznesením vlády SR č. 1083 dňa 8.12.1999*.) http://www.vlada.gov.sk/uznesenia/1999/1208/u_1083_1999.html,
<http://www.aepress.sk/mot/full/mo200f.pdf>

Návrh vytvorenia mechanizmu poskytovania vládnej rozvojovej pomoci SR (*schválený uznesením vlády SR č. 223/2001, 144. rokovanie vlády - bod 21, 7. 3. 2001*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C97272A9C5E021D4C1256A0000459F1C?OpenDocument>

Správa o oficiálnej rozvojovej pomoci v rokoch 1999 a 2000 a Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2002, Smernica OECD pre štatistické výkazníctvo (*schválené uznesením vlády SR č. 332/2002, 213. rokovanie vlády - bod 7, 3. 4. 2002*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6A8918D268F83749C1256B660050E81B?OpenDocument>

Memorandum o porozumení medzi vládou SR a vládou Kanady o programe ODACE (*schválené uznesením vlády SR č. 565/2002, 222. rokovanie vlády - bod 33, 29. 5. 2002*)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1B8293501F83445BC1256BC7003EF56D?OpenDocument>

Správa o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2001 (*vzatá na vedomie uznesením č. 776/2002, 228. rokovanie vlády – bod 11, 10.7.2002*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BFE3E541F0BD38E8C1256BEA00463304?OpenDocument>

Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 – 2008 (*schválená uznesením vlády SR č. 432/2003, 37. rokovanie vlády - bod 6, 5. 6. 2003*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/606C374F249ECEF8C1256D18004555D6?OpenDocument>

Dohoda medzi vládou SR a radou ministrov Srbska a Čiernej Hory o rozvojovej spolupráci (*schválená uznesením vlády SR č. 492/2003, 38. rokovanie vlády - bod 39, 11.6.2003*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6020A30FDFE71F79C1256D4200336897?OpenDocument>

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2003 (*schválený uznesením vlády SR č. 552/2003, 41. rokovanie vlády - bod 12, 2. 7. 2003*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3A378398DBECF5A4C1256D510033850E?OpenDocument>

Memorandum o porozumení medzi vládou Slovenskej republiky a Rozvojovým programom OSN o rozvojovej spolupráci (*schválené uznesením vlády SR č. 688/2003, 43. rokovanie vlády - bod 45, 16. 7. 2003*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E26811397D57D10EC1256D630035E87D?OpenDocument>

Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2003 (*vzatá na vedomie, 83. rokovanie vlády – bod b, 28. 4. 2004*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BB6F8C9A3C4BA5E2C1256E7E003CF2EB?OpenDocument>

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2004 (*schválený uznesením vlády SR č. 388/2004, 83. rokovanie vlády – bod 10, 28. 4. 2004*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B057E7BEB5B45DF6C1256E7E003C2F77?OpenDocument>

Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2004 (*vzatá na vedomie uznesením vlády č. 338/2005, 130. rokovanie vlády – bod 8, 4.5.2005*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BEB2E875812EE3F6C1256FF0002EFAC4?OpenDocument>

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2005 (*schválený uznesením vlády SR č. 367/2005, 131. rokovanie vlády – bod 8, 10.5.2005*).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6FBF94E5376F3034C1256FF5003F7636?OpenDocument>

Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2005 (vzatá na vedomie, 173. rokovanie vlády – bod e, 12.4.2006).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B239EF4AE0A378C5C1257149003C4448?OpenDocument>

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006 (schválený uznesením vlády SR č. 309/2006, 173. rokovanie vlády – bod 7, 12.4.2006).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/45B1A1D9DBBDBF3EC1257149003D0AB5?OpenDocument>

Návrh inštitucionalizácie systému slovenskej rozvojovej pomoci (schválený uznesením vlády č. 806/2006, 12. rokovanie vlády – bod 27, 28.4.2006).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/399629FD02203762C12571F50034DA75?OpenDocument>

Informácia o zriadení Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (vzatá na vedomie, 22. rokovanie vlády – bod b, 29.11.2006).

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/78BB37F34BAE5257C125723400366905?OpenDocument>

Zoznam príloh

- 1. Príloha č. 1: Stručný prehľad o slovenskej rozvojovej pomoci**
- 2. Príloha č. 2: Stručný prehľad o švédskej rozvojovej pomoci**
- 3. Príloha č. 3: Charakteristika projektov pre Srbsko a Čiernu Horu**
- 4. Príloha č. 4: Zhrnutie štyroch grantových kôl Trustového fondu na bilaterálne rozvojové projekty**

Príloha č. 1: Stručný prehľad o slovenskej rozvojovej pomoci

Slovak Republic		Slovak Aid at a Glance (2004)	
		Net ODA/EU ODA	0.1%
Overall objective	poverty reduction sustainable development* democracy and rule of law	ODA/GNI	0.07%
Development. policy statement	2003	ODA to LDCs/ Bilateral ODA	12%
Legislation	no	Multilateral ODA/ODA	62%
Minister in Cabinet	no	Technical Coop./ Bilateral ODA	n.a.
Annual report	yes	Support to NGOs/ Bilateral ODA	n.a.
		United ODA/ Bilateral ODA (exc. TC) (2004)	n.a.
		United ODA to LDCs/ Bilateral LDC ODA (2003)	n.a.
		Sector distribution	n.a.
		Regional distribution	n.a.
		Top 5 recipients (2004)	Serbia and Montenegro, India, Georgia, Moldova and Afghanistan
A. Institutional Framework	Policy ministry with separate implementation agency	E. Programming priorities	Regions
Total staff	7 **	Countries:	South East Europe, Central Asia, East Africa
HQ	7 **		Albania, Bosnia Herzegovina, Serbia and Montenegro, FYR Macedonia, Afghanistan, Kazakhstan, Kirgiz, Mongolia, Tajikistan, Uzbekistan, Sudan, Kenya, Mozambique
Field expatriate staff	...	F. Preferred approaches	
Field local staff	...	Commitment to budget support	low
		Support to sector approach	yes
		Financing modality for sector app.	co-financing
		Role of civil society/NGOs:	strong
B. Degree of decentralisation	Programming	G. Aid Procedures and Tying	
Project appraisal and approval	HQ	Own aid procedures are a strength	yes
Tenders	HQ/field	Use of stand-alone PMUs	frequently (always)
Commitments and payments	HQ	Tying investment projects	very low
Monitoring and evaluation	HQ	Tying technical cooperation	very low
	HQ/field	Tying programme aid (excl food)	very low
		Tying food aid	very low
		Tying support to NGOs	very low
		Tying emergency assistance	very low
C. Programming	Use of formal methodology		
Programming documents used	yes		
Common EU format	...		
Role of recipient government	yes		
Coordination with EU MS	limited		
	weak		
D. Monitoring and Evaluation			
Evaluation unit reports to:	... ***		
Full time evaluation staff	3-5		
Common monitoring system	yes		

(*)Landscaping, agriculture, food safety and use of raw materials (**) MFA only (***) Steering Committees for Trust Fund and Bratislava-Beograd Fund

EU DONOR PROFILES

EU Donor Atlas 2006

Prameň: EU Donor Atlas 2006.

http://ec.europa.eu/comm/development/body/publications/docs/eu_donor_atlas_2006.pdf

Príloha č. 2: Stručný prehľad o švédskej rozvojovej pomoci

Sweden

Overall objective poverty reduction

Development policy statement 2003

Legislation yes

Minister In Cabinet yes

Annual report yes

Swedish Aid at a Glance (2004)

Net ODA/EU ODA	6.3%
ODA/GNI	0.78%
ODA to LDCs/Bilateral ODA	28%
Multilateral ODA/ODA	24%
Technical Coop./Bilateral ODA	5.4%
Support to NGOs/Bilateral ODA	6.7%
United ODA to LDCs/Bilateral LDC ODA (2003)	96%
Sector distribution	36% social sectors, 18% emergency
Regional distribution	48% Africa, 28% Asia
Top 5 recipients (2003-2004)	DR Congo, Tanzania, Mozambique, Afghanistan, Ethiopia

http://www.sida.se/?d=131&language=en_us

A. Institutional Framework
Policy ministry with separate implementation agency
 Total staff 937
 HQ 664
 Field expatriate staff 185
 Field local staff 88

B. Degree of decentralisation
 Programming HQ/field
 Project appraisal and approval HQ/field
 Tenders HQ/field
 Commitments and payments HQ/field
 Monitoring and evaluation HQ/field

C. Programming
 Use of formal methodology yes
 Programming documents used published) country strategy (web)
 Common EU format no
 Role of recipient government central
 Coordination with EU MS strong

D. Monitoring and Evaluation
 Evaluation unit reports to management committee/board
 Full time evaluation staff 7
 Common monitoring system yes

E. Programming priorities
 Regions ...
 Countries Angola, Burkina Faso, DR Congo, Ethiopia, Kenya, Malawi, Mali, Mozambique, Namibia, Rwanda, Somalia, South Africa, Sudan, Tanzania, Uganda, Zambia, Zimbabwe, Afghanistan, Bangladesh, Cambodia, Timor, Lesotho, India, Indonesia, Laos, Sri Lanka, Vietnam, Bolivia, Colombia, Cuba, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Peru, Honduras, West Bank, Gaza, Iraq, Albania, Belarus, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Georgia, Moldova, Serbia & Montenegro, Tajikistan, Ukraine.

F. Preferred approaches
 Commitment to budget support high
 Support to sector approach yes
 Financing modality for sector app. pool funding with government procedures
 Role of civil society/NGOs: strong/ co-financing

G. Aid Procedures and Tying
 Own aid procedures are a strength yes
 Use of stand-alone PMUs rarely
 Tying investment projects very low
 Tying technical cooperation very low
 Tying programme aid (excl food) very low
 Tying food aid very low
 Tying support to NGOs very low
 Tying emergency assistance very low

EU DONOR PROFILES

Prameň: EU Donor Atlas 2006.

http://ec.europa.eu/comm/development/body/publications/docs/eu_donor_atlas_2006.pdf

Príloha č. 3: Charakteristika projektov pre Srbsko a Čiernu Horu

(s vyznačením priebežne implementované projekty modrou farbou a ukončené projekty žltou farbou)

Projekty pre Srbsko a Čiernu Horu v 1. grantovom kole

Žiadateľ	Názov projektu	Príspevok	Spolufinancovanie - CIDA
Občianske oko	Občania pre budúcnosť	1 000 000	
Nadácia PONTIS	Kluby mládeže v Strednom Srbsku	3 484 908	1 742 454,0
Nadácia Integra	Rozvoj malého podnikania v skupine ohrozených žien v Srbsku	3 353 493	1 676 746,5
Geofyzikálny ústav SAV	Infraštruktúra pre rýchly zber údajov o zemetraseniach	3 408 749	
MOVET, spol. s r.o. Piešťany	Plynofikácia kotolní v slovenskom gymnáziu a základnej škole v Báčskom Petrovci	3 499 000	1 749 500,0
Človek v ohrození	Podpora multietnického rozhlasového vysielania v Kosove	2 458 980	1 229 490,0
Výskumné stredisko Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku	Podpora verejnej diskusie o Európskej únii	3 500 000	
Slovenská únia slabozrakých a nevidiacich	Podpora rozvoja Braillovskej gramotnosti slabozrakých a nevidiacich v SČH	3 377 000	1 688 500,0
DAPHNE Inštitút aplikovanej ekológie	Podpora a vybudovanie kapacít pre implementáciu medzinárodných dohôd Ramsar a Carpathian Convention	3 491 912	
Slovenská ratingová agentúra, a.s.	Projekt regionálneho ekonomického rozvoja Vojvodiny	3 500 000	
ENERGO CONTROLS, spol. s r.o. Žilina	SMART energia pre Kikindu	3 500 000	
5P - Pohronská podnikateľská poradňa pre profesionálne podnikanie, s.r.o. Žiar n. Hronom	Stratégia rozvoja integrovanej infraštruktúry podnikania v regióne Vojvodina	3 488 109	
Regionálna rozvojová agentúra Trnavského kraja	Podpora vzniku regionálnych rozvojových inštitúcií vo Vojvodine	3 403 000	
TIS - Transparency International Slovakia	Transfer slovenských skúseností do Srbska v boji proti korupcii	3 452 600	
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska	BEST - Vytvorenie efektívneho systému vzdelávania	2 941 000	
Tebrico, spol. s r.o. Žilina	Renovácia prístupovej cesty v obytnej oblasti	3 500 000	1 750 000,0
Profing, s.r.o. Bratislava	Vybudovanie inštitucionálnych kapacít v oblasti klimatických zmien	3 500 000	

Projekty pre Srbsko a Čiernu Horu v 2. grantovom kole

Žiadateľ	Názov projektu	Príspevok	Spolufinancovanie - CIDA
Združ. podnikateľov Slovenska, Bratislava	Zlepšenie podnikateľského prostredia v Čiernej Hore	3 464 394	
Človek v ohrození, Bratislava	Rozvoj zručností mladých nezamestnaných v Kosove	3 500 000	1 750 000
GRAMONT, s.r.o., Trnava	Revitalizácia kanála Begej	3 498 900	
ZVARMONT, s.r.o., Trnava	Využitie geotermálnej vody pri vykurovaní v kúpeľoch Banja Kaniža	3 499 000	
INEKO Bratislava	Formovanie reformnej koalície medzi podnikateľmi, MVO a médiami v Srbsku	3 700 000	
VERNUS Družstvo, s.r.o. Bratislava	Obnova drobnej živočíšnej výroby v Srbsku	3 490 000	
Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica	Podpora environmentálnej výchovy zameranej na udržateľný rozvoj	1 985 000	
SHMÚ (Slovenský hydrometeorologický ústav), Bratislava	Inštitucionálna podpora integrovaného systému kontroly znečisťovania vôd Vojvodina	3 100 000	1 550 000
ENERGO CONTROLS, s.r.o. Žilina	Pitná voda pre Zrenjanin	3 500 000	
Výsk. ústav vodného hospodárstva, Bratislava	BALANCE (Integrovaný manažment povodí vybraných riek)	3 450 320	
Mestský úrad Galanta	Zdravá voda z artézskych studní pre obyvateľov v Bečeji	3 160 764	
SES Timače, a.s.	Regionálny rozvoj územného samosprávneho celku Zajecar	3 200 000	
NISPAcee, Bratislava	Ako sa stať lepším poradcom v oblasti reformy verejnej správy	2 542 866	
MEMO 98, o.z. Bratislava	Interetnická komunikácia v médiách	2 987 470	
EsFem, o.z. Bratislava	Ochrana práv žien – obetí násilia	11 860 000	5 930 000
SOPK Žilina	Rozvoj vzdelávacích kapacít a podpora drobného podnikania vo vidieckych a predmestských oblastiach vo Vojvodine	2 999 250	
Občianske oko, o.z., Bratislava	Občania za lepšie zákony	1 766 100	
ISTIA, Nitra	Informácia o EÚ pre srbské poľnohospodárstvo	3 000 000	
Nadácia F.A. Hayeka, Bratislava	Podpora spoločenského vedomia o sociálnych a ekonomických reformách v Čiernej Hore	3 495 820	

AI NOVA, Sv. Jur	4B – Bratislava Belgrade Brussels Bridge	2 523 084	
Ústav medzinár. vzťahov PF UK Bratislava	EU SEAT Course – European Union - podpora kapacít cez vzdelávanie a transfer know – how z predvstupových procesov SR do EÚ	3 300 180	

Prameň: Výročná správa Nadácie na podporu občianskych aktivít za rok 2005. www.npoa.sk

**Príloha č. 4: Zhrnutie štyroch grantových kôl Trustového fondu na bilaterálne rozvojo-
vé projekty**

---

1. Grantové kolo pre prioritné krajiny TF

Vyhlásené:	26. november 2003
Uzávierka grantového kola:	26. január 2004
Počet predložených projektov:	38
Počet schválených projektov:	8
Celková suma:	732,762.40 USD

---

2. Grantové kolo pre prioritné krajiny TF

Vyhlásené:	19. apríla 2004
Uzávierka grantového kola:	7. júna 2004
Počet predložených projektov:	26
Počet schválených projektov:	15
Celková suma:	1,404,337.10 USD

---

3. Grantové kolo pre prioritné krajiny TF

Vyhlásené:	26. októbra 2004
Uzávierka grantového kola:	15. decembra 2004
Počet predložených projektov:	32
Počet schválených projektov:	16
Celková suma:	1,582,687.20 USD

---

4. Grantové kolo pre prioritné krajiny TF

Vyhlásené:	30. marca 2005
Uzávierka grantového kola:	16. mája 2005
Počet predložených projektov:	22
Počet schválených projektov:	12
Celková suma:	2,007,116 USD

Celkové zhrnutie 4 realizovaných grantových kôl TF

Počet predložených projektov: 118

Počet schválených projektov: 51

Celková suma: 5,726,902.70 USD

Zoznam podporených projektov:

1. Zlepšenie vzdelávania žien na afganskom vidieku

Cieľová krajina: **Afganistan**

Predkladateľ projektu: **Človek v ohrození, občianske združenie**

2. Gabionové rieky

Cieľová krajina: **Kirgizská republika**

Predkladateľ projektu: **Martimex, a.s.**

3. Letecko-navigačná a klimatologická databáza

Cieľová krajina: **Macedónsko**

Predkladateľ projektu: **Microstep-MIS, s.r.o.**

4. LAMP – Monitorovací program zosuvov pôdy

Cieľová krajina: **Uzbekistan**

Predkladateľ projektu: **Geofyzikálny ústav Slovenskej akadémie vied**

5. Zdroje podzemnej vody pre mongolských kočovných pastierov

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **E-Est, s.r.o.**

6. Budovanie trhového prostredia – zosúladenie noriem

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR**

7. Podpora podnikateľskej etiky v Keni

Cieľová krajina: **Keňa**

Predkladateľ projektu: **Nadácia Integra**

8. Vzdelávanie a profesionalita – kľúčové predpoklady zvýšenia produktivity poľnohospodárskej výroby v Kazachstane

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **Martimex Alfa, a.s.**

Projekt sa nerealizuje a bol zrušený.

9. Podpora rozvoja ESCO (Energy Service Companies) v Kirgizsku

Cieľová krajina: **Kirgistan**

Predkladateľ projektu: **Energy Consulting, s.r.o.**

10. Rozvoj infraštruktúry pre zber a zdieľanie údajov o zemetrasení v reálnom čase

Cieľová krajina: **Macedónsko**

Predkladateľ projektu: **Geofyzikálny ústav Slovenskej akadémie vied**

11. Budovanie národných kapacít v oblasti implementácie integrovaných manažérskych systémov

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **ASTRAIA, s.r.o.**

12. Budovanie trhového prostredia – zosúladenie noriem

Cieľová krajina: **Kirgizsko**

Predkladateľ projektu: **Slovenský metrologický ústav**

13. Čistejšia produkcia a energetická efektívnosť: rozvoj a zlepšenie konkurencieschopnosti a vzťahu k životnému prostrediu malých a stredných podnikov v Uzbekistane

Cieľová krajina: **Uzbekistan**

Predkladateľ projektu: **SCPC, s.r.o.**

14. Prvky skupiny platinových kovov a prvky skupiny kovov vzácnych zemín v západnej časti Mongolska – vyhodnotenie zdrojov

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **Geologický ústav Dionýza Štúra**

15. Zlepšenie kvality mongolského dobytká

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **Slovenské biologické služby, a.s.**

16. Ako sa stať lepším poradcom v oblasti reformy verejnej správy pre vybrané krajiny Balkánu a Centrálnej Ázie

Cieľová krajina: **Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Kirgizsko, Macedónsko, Tadžikistan, Uzbekistan**

Predkladateľ projektu: **NISPAcee**

17. Balkánske mosty

Cieľová krajina: **Bosna a Hercegovina**

Predkladateľ projektu: **Centrum pre európsku politiku**

18. Sieť automatických meteorologických staníc

Cieľová krajina: **Bosna a Hercegovina**

Predkladateľ projektu: **Microstep-MIS, s.r.o.**

19. Nádej pre lepší život pre deti nakazené HIV v Kambodži

Cieľová krajina: **Kambodža**

Predkladateľ projektu: **Magna Children at Risk**

20. Rozvoj systému bio-bezpečnosti pre identifikáciu a vzorkovanie geneticky modifikovaných organizmov v Bosne a Hercegovine

Cieľová krajina: **Bosna a Hercegovina**

Predkladateľ projektu: **Ústav molekulárnej biológie Slovenskej akadémie vied**

21. Potravinová bezpečnosť pre Tonj South County v južnom Sudáne

Cieľová krajina: **Sudán**

Predkladateľ projektu: **Slovenská charita**

22. Udržateľná energia pre Banja Luka

Cieľová krajina: **Bosna a Hercegovina**

Predkladateľ projektu: **Energo Controls, s.r.o.**

23. Ochrana bez deštrukcie

Cieľová krajina: **Uzbekistan**

Predkladateľ projektu: **Martimex, a.s.**

Podpísanie zmluvy je pozastavené v dôsledku politických udalostí v krajine.

24. Energetická certifikácia budov v Kirgizsku

Cieľová krajina: **Kirgistan**

Predkladateľ projektu: **Výskumno-vývojový ústav pozemných stavieb, s.r.o.**

25. Sociálne - vzdelávacie centrum „Pro – Homine“ v Biškeku

Cieľová krajina: **Kirgistan**

Predkladateľ projektu: **Občianska poradňa v Nitre**

26. Demokracia – základ pre rozvoj sektoru bývania

Cieľová krajina: **Kirgistan**

Predkladateľ projektu: **Inštitút bývania**

27. Zlepšenie vzdelávania zdravotne postihnutých ľudí

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **ADRA**

28. Voda pre pastierov a dobytok v stepiach Mongolska

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **E- Est, s.r.o.**

29. Posilnenie medzisektorovej a profesionálnej spolupráce pre postihnutých ľudí na komunitnej úrovni

Cieľová krajina: **Bosna a Hercegovina**

Predkladateľ projektu: **DSS Gaudeamus**

30. Výstavba základnej školy v Kunduze

Cieľová krajina: **Afganistan**

Predkladateľ projektu: **Spoločnosť ľudí dobrej vôle Košice**

31. Komunitné centrá pre vidiecke ženy v Afganistane

Cieľová krajina: **Afganistan**

Predkladateľ projektu: **Človek v ohrození**

32. Reštrukturalizácia a zlepšenie systému energetického napájania v zdravotníckych objektoch

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **ELTECO, a.s.**

33. Pitná voda pre Mozambik

Cieľová krajina: **Mozambik**

Predkladateľ projektu: **PLOP**

34. Zvyšovanie efektívnosti a kapacít družstiev a znižovanie chudoby farmárov

Cieľová krajina: **Keňa**

Predkladateľ projektu: **TIMAN, s.r.o.**

35. Zavlažovanie pre život

Cieľová krajina: **Uzbekistan**

Predkladateľ projektu: **Martimex Gama, s.r.o.**

36. Systém meteorologických staníc pre letisko v Macedónsku

Cieľová krajina: **Macedónsko**

Predkladateľ projektu: **Microstep-MIS, s.r.o.**

Projekt podmienenčne schválený zatiaľ sa nerealizuje.

37. Solárna energia pre Dom zdravia v Banja Luke

Cieľová krajina: **Bosna a Hercegovina**

Predkladateľ projektu: **Thermosolar Žiar, s.r.o.**

Predkladateľ projektu odstúpil a projekt sa nerealizuje.

38. Manažment podzemných vôd a jeho cezhraničné aspekty

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **Slovenský hydrometeorologický ústav**

Projekt sa nerealizoval.

39. Podpora Kazachstanu pri ratifikácii Kjótskeho protokolu a budovanie kapacít v oblasti implementácie kjótskych flexibilných mechanizmov

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **Profing, s.r.o.**

Projekt sa nerealizoval.

40. Laboratórium na testovanie stavebných materiálov

Cieľová krajina: **Afganistan**

Predkladateľ projektu: **Slovenská technická univerzita v Bratislave**

41. Podpora Kazachstanu pri ratifikácii Kjótskeho protokolu a budovanie kapacít v oblasti implementácie kjótskych flexibilných mechanizmov

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **Profing, s.r.o.**

42. Podpora rozvoja drobného podnikania v južnom Sudáne

Cieľová krajina: **Sudán**

Predkladateľ projektu: **Nadácia Integra**

43. Rozvoj lokálneho multietnického vysielania v Kunduze

Cieľová krajina: **Afganistan**

Predkladateľ projektu: **Seperdeo VITA TV, s.r.o.**

44. Efektívne využívanie zdrojov v Keni

Cieľová krajina: **Keňa**

Predkladateľ projektu: **SCPC, s.r.o.**

45. Rozvoj energetickej infraštruktúry založenej na spaľovaní lokálneho uhlia

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **SES Energy, a.s.**

46. Výroba syra – prenos slovenskej technológie

Cieľová krajina: **Mongolsko**

Predkladateľ projektu: **Adams&Co., s.r.o.**

Cieľ projektu: Adams&Co., s.r.o. naučí členov lokálneho mongolského družstva vyrábať parené a údené syry a pomôže zlepšiť ich sociálny status

47. Poskytnutie mechanického odmínovacieho zariadenia “Božena”

Cieľová krajina: **Keňa**

Predkladateľ projektu: **Way Industry, a.s.**

Cieľ projektu: V rámci projektu dodá spoločnosť Way Industry, a.s. kenskému partnerovi odmínovacie zariadenie “Božena” s cieľom pomoci pri odmínovacích prácach v regióne.

48. Manažment podzemných vôd a jeho cezhraničné aspekty

Cieľová krajina: **Kazachstan**

Predkladateľ projektu: **Slovenský hydrometeorologický ústav**

Cieľ projektu: Projekt je zameraný na hodnotenie a monitorovanie stavu podzemných vôd predovšetkým v pohraničných oblastiach Kazachstanu a na vypracovanie pravidiel a metód manažmentu podzemných vodných zdrojov.

49. Slovensko-Kirgizské partnerstvo a podpora prieniku trhových mechanizmov do oblasti využitia obnoviteľných energetických zdrojov

Cieľová krajina: **Kirgizsko**

Predkladateľ projektu: **Nawitas AAE, s.r.o.**

50. Radiačný monitorovací systém

Cieľová krajina: **Kirgizsko**

Predkladateľ projektu: **Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy**

51. Vzdelávanie v oblasti zdravia, konzultácie, testovanie a prevencia prenosu HIV z matky na dieťa s cieľom obmedzenia šírenia AIDS

Cieľová krajina: Keňa

Predkladateľ projektu: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety

Prameň: MZV SR. <http://www.slovakaid.sk/index.php/article/articleview/214/1/7/>

CENTRUM INFORMAČNÍCH A KNIHOVNICKÝCH SLUŽEB

KNIHOVNA VŠE

ZÁZNAM O DIPLOMOVÉ PRÁCI

AUTOR	Zuzana Kažimírová	
NÁZEV	Slovenská rozvojová spolupráca a jej výzvy v komparácii so švédskym modelom rozvojovej spolupráce	
FAKULTA	Mezinárodních vzťahů	
OBOR	Mezinárodní obchod	
ROK OBHAJOBY	2007	
POČET STRAN	90	
POČET PŘÍLOH	4	
VEDOUCÍ DP	PhDr. Lenka Adamcová, CSc.	
ANOTACE	Diplomová práca sa zaoberá popisáním mechanizmu slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci, poukazuje na výzvy, aké Slovensko čakajú do budúcnosti a snaží sa načrtnúť ich riešenia na príklade švédskeho modelu rozvojovej spolupráce.	
KLÍČOVÁ SLOVA	Rozvojová spolupráca, Slovenská republika, Švédsko, Miléniové rozvojové ciele	
	MÍSTO ULOŽENÍ	SIGNATURA